

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

LA GRANDE BELLEZZA

VARGA MARIETTA MŰVÉSZI
KÉPSOROZATA AZ ÖRÖK VÁROSRÓL

www.octogon.hu

nka

www.octogon.hu

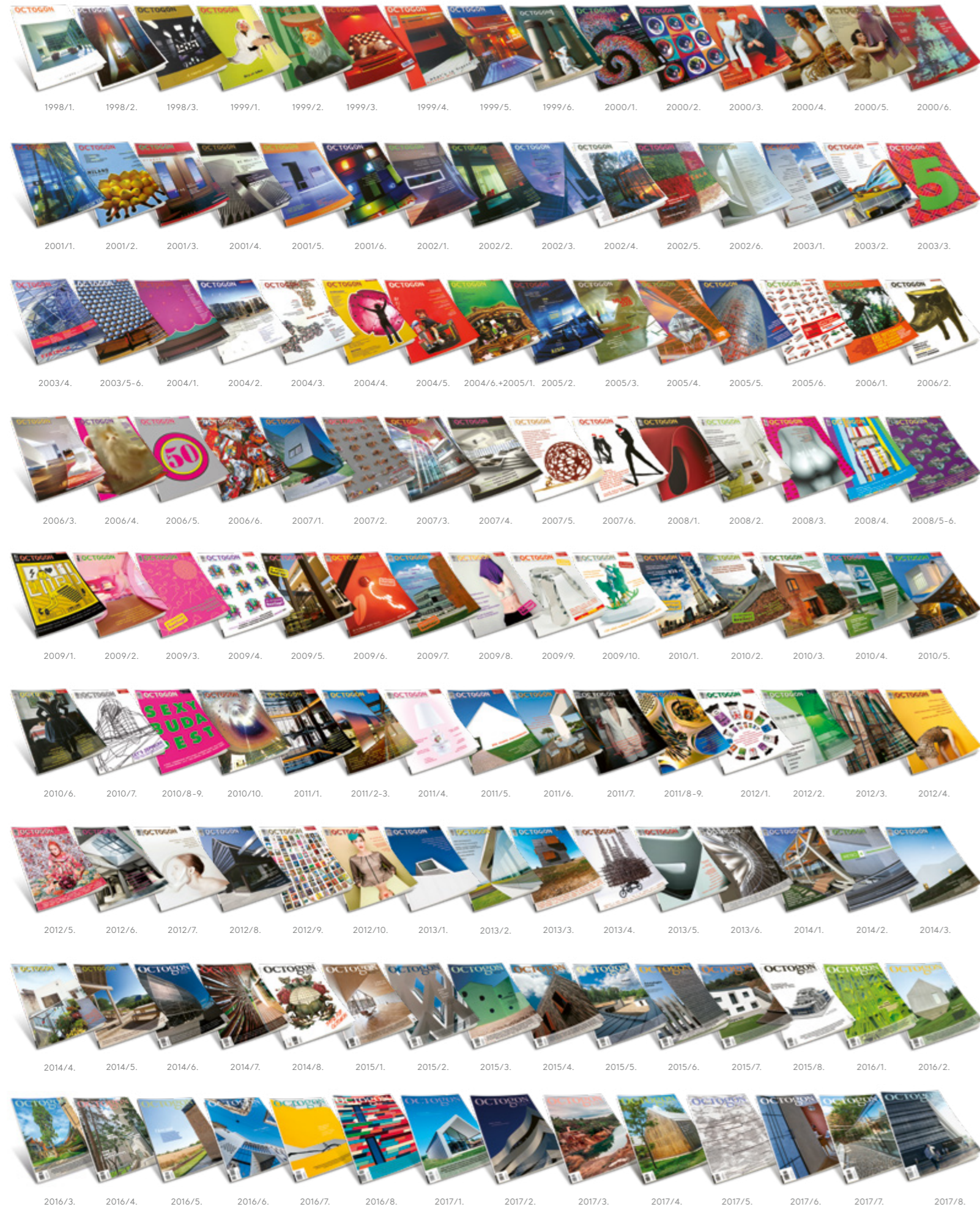

9 771410 522006

www.octogon.hu
2019/8. SZÁM 1950 Ft
Előfizetői ár: 1400 Ft

OCTOGON 1998 ÓTA

MEGJELENT LAPSZÁMAINK:

AZ OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESSE

a forgalmasabb hírlapárusoknál, az **inmedio** és a **RELAY** üzletekben
valamint az alternatív árusítóbhelyeken!

ROZSAVÖLGYI
ÉS TÁRSA ZENEMŰBOLT
1052 Budapest,
Szervita tér 5.

FUGA – BUDAPESTI
ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT
1052 Budapest,
Petőfi Sándor utca 5.

MŰVÉSZETEK
PALOTÁJA
1095 Budapest,
Komor Marcell utca 1.

FÓKUSZ
KÖNYVÁRUHÁZ
1072 Budapest,
Rákóczi út 14.

ÍRÓK BOLTJA
1061 Budapest,
Andrássy út 45.

TERC
SZAKKÖNYVESBOLT
1149 Budapest,
Pillangó park 9.

MAGVETŐ
CAFÉ
1074 Budapest,
Dobány utca 13.

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

VILÁGOK HARCA

Közeledik az év vége, most lenne ideje a számvetésnek, ez az utolsó lapszámunk idén, és még javában dübörög a lapzártája, amikor e szerkesztőségi beközönlő íródik. Kavarognak a gondolatok az editori fejekben, egyik kézzel javítunk, másik kézzel levelezünk, zárjuk az évet. Ebben az interjú állapottban nyilván nem tudunk alapos, mélyenszántó áttekintést adni 2019-ről, mégis teszünk egy kísérletet valamiféle összegzésre. Kapóra jön ehhez egy videó, amit a YouTube-on bárki megnézhet, a címe alapján rákereshet: *Építész a klímavészhelyzet korszakában*. Nagyjából másfél órás előadás felvételéről van szó, amit a BME DLA Open Lectures programsorozat keretében Prof. Dr. Úrge-Vorsatz Diána tartott 2019. december 4-én, a műszakin. A fizikus, klímakutató a klímavészhelyzet valódiságát friss adatokkal, mérésekkel vezette be alapvetően ifjú mérnökhallgatókból álló közönsége számára (ez utóbbi videóból nem derül ki, de szerkesztőségünk egyik tagja élőben hallgatta meg az előadást). Expozéja második felében Dr. Úrge-Vorsatz már az építészterületről hozott példákat egyebek mellett energiaoptimalizált és/vagy zéró energiás és/vagy energiatermelő épületekről – itthoniakat és nemzetközieteket egyaránt. Témaválasztása (klímavész és építész) nem véletlen, sorolta is az adatokat a szektorból: pld. a globális szén-dioxid-kibocsátás 7 százalékáért az építőipari alapanyagok közül kizárólag a betongyártás felelős, de a teljes kibocsátás 50 százalékáért maguk az épületek – meglévő elavultak, nem megfelelően épített újak. Kemény számok, majd egy ponton, a 2050-es dekarbonizáció célmeghatározással kapcsolatban a tudós előadó hozzátéste: „mától minden egyes épület, amit nem a legjobb hatékonysággal építünk fel, az »belakatos« bennünket a jövőben.” Azaz csak újabb és újabb problémát generál a jövő építői számára. Szerkesztő kollégánk ekkor kipillantott a K210-es terem ablakán, nézte a Szabadság híd szép íveit, a kivilágított Pestet, és az ország nagyvárosaiban ebben az évben több alkalommal megrendezett klímaintéteken protestálókra, a kormányzati, önkormányzati, magán-beruházások ellen fellépő területvédő lakosokra gondolt. Pontosabban arra, hogy a „zavarosfejűeknek”, álmódzóknak, na-persze-a-zöldekl!-nek szidott második, harmadik sor egy év leforgása alatt lényegében az élre lépett, fontosabb, igazabb, időnkénti túltolásai ellenére is társadalmi szempontból felelősegteljesebb lett, mint a betonban, a szalagátvágásokban mindenekfelett hívó építők. Már-már szitokszó lett 2019 végére a nagyberuházás – és hangsúlyozzuk, nem csak az állami –, mert az újdonságérték, a felhasznált köbméterek, folyóméterek, beépített négyzetméterek, az ökotudatos anyagok, technológiák és gépészeti megoldások sorolása mellett a valódi adatokat tartalmazó hatástanulmányokkal és a beruházás szükségességével sokszor a beruházó, fejlesztő nem tud „elszámolni”. A roppant heterogén összetételű protestáló oldal valami olyat követel, amiknek az építők sokszor nem képesek megfelelni, talán nem is értik. Társadalmi igazságosságot és hasznosságot, átláthatóságot, széles körű társadalmi párbeszédet az xy beruházás kapcsán miért azt, miért oda, miért ekkora, és egyébként: minek is? Néhány gondolat, néhány követelés különösen érdekes, ha belegondolunk, hogy 2019 a Bauhaus centenáriumi évünk (a.k.a. széleskörű szociális kérdésekre vonatkozó gondolatok). És néhány gondolat onnan nézve is különösen érdekes, hogy már az építészeti folyóiratok, így magazinunk készítői is lapról lapra élik meg azt, hogy az állam emberei mellé felsorakozva az építői oldal szereplői közül is sokan úgy adnak interjút, hogy előre bekérik a kérdéseket, majd átfogalmazzák, és megválaszolják azokat. Azokban az időkben tapasztalható tehát a mind erősebb sunnyogás, a szembenézés, a valódi párbeszéd teljes hiánya a döntések emberei részéről, amikor a tárgyakhoz, a házakhoz, a funkciókhoz, a vásárláshoz, fogyasztáshoz való viszonyunkat alapjaiban kell megváltoztatnunk. Ne feledjük, mindnyájunknak, és nem majd a jövő héten.

A szerk.

JOSEPH PULITZER – EMLÉKDÍJ 2003

KIADJA / Publisher
© **Vertigo PUBLISHING KFT.**
A szerkesztőség címe: 1037 Budapest, Folyondár utca 26.
Levelezési, számlázási cím: 1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Telefon: +36 30 5108888 | E-mail: info@octogon.hu

LAPIGAZGATÓ
FORMATERVEZŐ MÉRNÖK
Executive Director
Design Engineer
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office

FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Martinkó József
josef.martinko@octogon.hu

SZERKESZTŐ / Editor
Molnár Szilvia
szilvia.molnar@octogon.hu

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ / Founding Editor
Bojár Iván András
(1998-tól 2015-ig)

OCTOGON ONLINE FŐSZERKESZTŐ
Editor-in-Chief of OCTOGON Online
Ujlaky-Gazdag István
istvan.ujlaky@octogon.hu

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSÁK
Correspondents
Kovács Péter, Szépvölgyi Viktória,
Torma Tamás, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losoncz (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
Ipsics Barbara
grafikus@octogon.hu

LOGÓTERV / Logo Design
Sólymos Ágnes Eszter

MÉDIATANÁCSADÓ
Media consultant
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
Media consultant
Kun Mária
maria.kun@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
Media consultant
Tópercz Attila
attila.toperczer@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Pauker Nyomda
Ügyvezető igazgató: Vértes Gábor
ISSN 1418-5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)

A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult observer.hu

A címlapképen: *Another Rome*

Fotó: Varga Marietta

magyar
nyomdatermék
NYOMDA- ÉS TARTÓIPARI SZÖVETSÉG

BSERVER

TAR TA LOM

KÜLFÖLD

20 | Vadas József
HULLÁMZÓ SZIKLASZIRT
A Dundee Design Museum
KENGO KUMA AND ASSOCIATES

32 | Gyöngy Orsolya
ÉPÜLET LENDÜLETBEN
A MÉCA épülete Bordeaux-ban
BJARKE INGELS GROUP

VILLA

44 | Molnár Szilvia
LEBEGÉS
Nyaralóépület a Balatonnál
PETŐCZ-TÓTH ANIKÓ, CSIZMADI PÉTER DLA
(RELOAD ÉPÍTÉSZSTÚDIÓ)

ITTHON

52 | Csatlós Hanna
NAPIMÁDÓ LAKÓHÁZAK
Átadás után a BudaPart első két lakóépülete
VIKÁR ANDRÁS DLA, LUKÁCS ISTVÁN
(VIKÁR & LUKÁCS ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ)

62 | KÉPESSÉ

Varga Marietta fotósorozata

72 | Martinkó József
TELEPI SRÁCOK
Az ózdi Újváros Téri Általános
Iskola tornacsarnoka
CSONTOS GYÖRGYI DLA
(MIXA STÚDIÓ KFT.)

80 | Bán Dávid
ÚSZÓVERSENY A KALAPBAN
Átadták a Gyarmati Dezső Uszodát
KIS PÉTER, ÜKÖS TAMÁS, TÓTH ANIKÓ,
VARGA BÉLA (PLANT-ATELIER PÉTER KIS KFT.)
VARGA BÉLA, ÜKÖS TAMÁS, TOKAJI PÉTER,
SZUNYOGHY-KOLLÁR DALMA
(TECTON ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI ÉS TANÁCSADÓ KFT.)

92 | Ujlaky-Gazdag István
KERESZTLÉCEK
Stadion kápolnával Szegeden
VISION ÉPÍTÉSZIRODA,
BORD ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

KKK

118 | Mélyi József
FIRMAMENTUM ÉS TAKTUS
Farkas Anna firmamentuma

122 | Botzheim Bálint
„EAST-MANHATTAN”
Bolla Zoltán: Újlipótváros építésze 1861–1945

123 | Molnár Szilvia
A MESTER KÖSZÖNTÉSE
Építészettörténeti írások Guzsik Tamás emlékére

124 | Molnár Szilvia
HELLO STEEL!
Pavilon a belvárosi Vörösmarty
emlékműnek
HUSZÁR ANDRÁS, POZSÁR PÉTER,
FÜLÖP TAMÁS, ORAVECZ PÉTER,
BRÜCKNER DÓRA, CSÉFALVAY GÁBOR
(HELLO WOOD KFT.)

128 | DESIGN RANDO

IRODA

130 | Vakli Tünde
SZÁMOK BÜVÖLETÉBEN
Elkészült a WorldQuant Iroda második üteme
SCHRECK ÁKOS, ALEXA ZSOLT, RABB DONÁT
(MINUSPLUS GENERÁLTERVEZŐ KFT.)

ILLOVSKY RUDOLF STADION (VASAS SC) MELLÉKLET

Martinkó József
VÖRÖS ÉS KÉK, VÉNA ÉS ARTÉRIA
Az Illovszky Rudolf Stadion
új épülete Angyalföldön
KELEMEN CSABA (BIM DESIGN KFT.)

NEM KÉSZEN KAPTÁK
Interjú a Kész Építő Zrt. vezérigazgatójával,
Sáray Zoltánnal

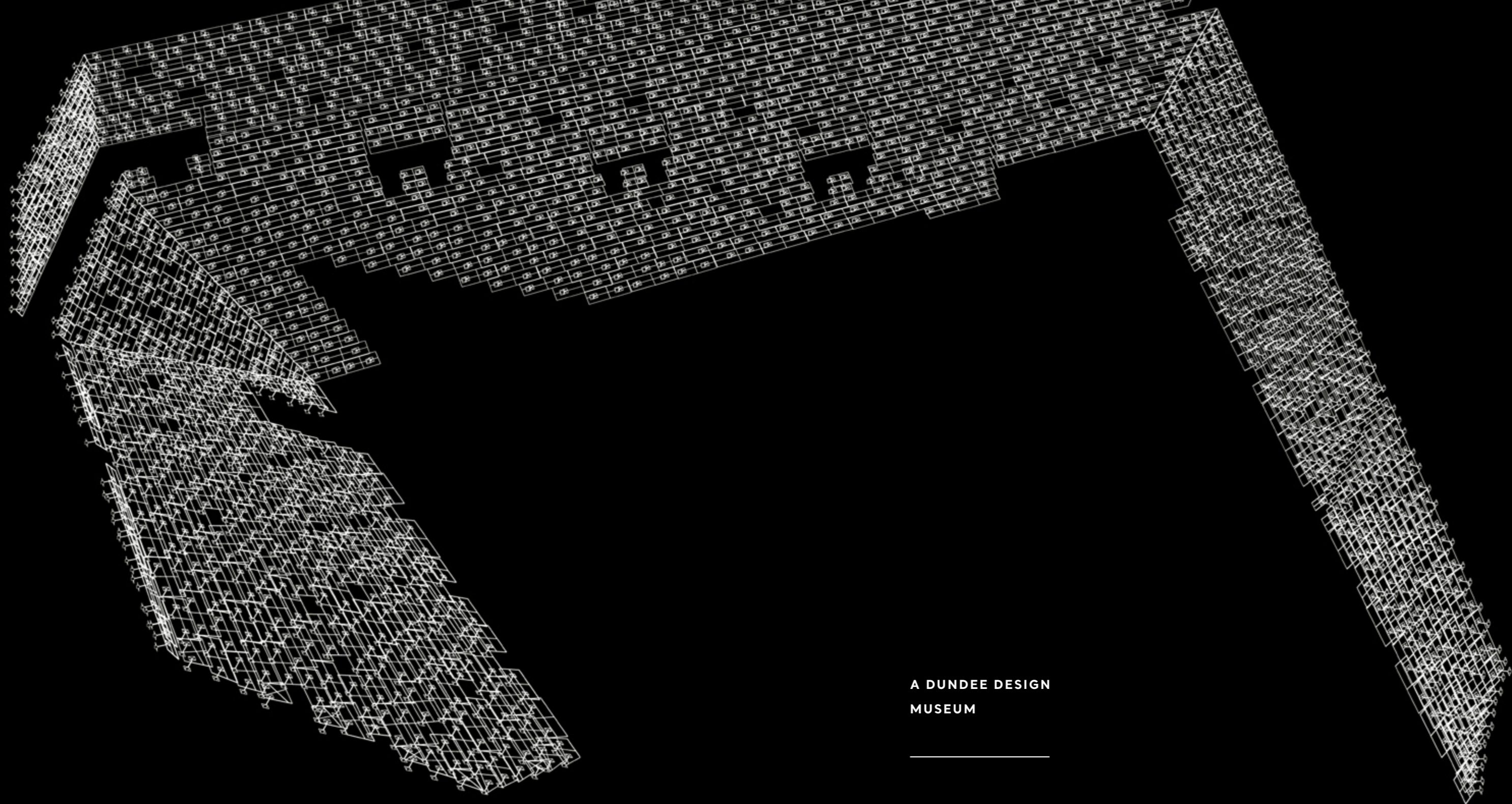
Hegyi Iván
A VÁCI ÚT ÉS LEHEL ÚT KÖZÖTT

Bán Dávid
STADION CSALÁDI LÉPTÉKBEN
Interjú a vezető tervezővel, Kelemen Csabával

MI A PÁLYA?
Interjú Sármay Balázs projektigazgatóval

VASAS ÉS ACÉL
Képesszé Molnár Péter fotóiból

184 | INDEX

A DUNDEE DESIGN
MUSEUM

Szerző: VADASJÓZSEF | Építészet: KENGO KUMA AND ASSOCIATES
Fotó: V&A DUNDEE/SCOTLAND@HUFTON CROW
Alaprajzok: V&A DUNDEE/SCOTLAND@KKA

HULLÁMZÓ SZIKLASZIRT

Skócia meghatározó szerepet játszott a múlt századfordulón az iparművészet modernizációjában. Mackintosh és köre (a Glasgow-i Négyek) minimalista bútorai s enteriőrjei ugyanis, amelyek az 1900-as évek elején nagy feltűnést keltettek Torinóban, Drezdában és Bécsben, a funkcionalizmus előzményeinek tekinthetők. Ez a motivációja a Victoria & Albert Museum nemrég avatott skóciai fiiláléjának.

A rakparton elhelyezkedő múzeum, háttérben a folyó torkolatán átívelő Tay Road Bridge

» A múzeum tővéből pazar kilátás nyílik a lenyugvó nap fényében megcsillanó víztükörrre és a túlsó partra

A másfélszáz ezer lakosú Dundee az ország keleti oldalán, a Tay folyó torkolatában fekszik. A hajdan forgalmas kikötőváros a tizenhét-tizenkilencedik században textil-, valamint hajóépítő-iparáról volt nevezetes. Innen indult felfedező útjára Scott kapitány. Az öbölben 2001-től gigantikus összegből mintegy három évtizedesre tervezett revitalizáció kezdődött, ennek részeként épült 80 millió fontos (32 milliárd forint) költségvetéssel a nyolc kilométer hosszú és kétszáznegyven hektáros rakparton az egykori Earl Grey dokk helyén, majd nyílt meg 2018 őszén Skócia első designmúzeuma. Stílszerűen egy

designként is értékelhető jármű, az Antarktiszra megjáró Discovery háromárbocok kutatóhajó közvetlen szomszédságában. Az intézmény létesítésének gondolatát a helyi egyetem művészeti karának dékánja vetette fel még 2007-ben a londoni V&A Museum, a világ első és (alighanem ma is) legjelentősebb iparművészeti gyűjteménye igazgatójának. Az ötlet meghallgatásra talált: az épület megtervezésére 2010 januárjában pályázatot írtak ki; a százhusz résztvevő közül kiválasztott hat finalista anyagát a helyi Abertay Egyetemen kiállításon mutatták be. A három-három skót, illetve külföldi team munkája közül az év novemberében hirdették

ki a győztest Kengo Kuma személyében. Az 1954-ben született japán építész neve nem hat olyan ismerősen, mint jó néhány honfi- és pályatársa (Toyo Ito, Tadao Ando, Shigeru Ban) világszerte (nálunk is) figyelemmel kísért tevékenysége. Noha a nyolcvanas években a Columbia Egyetemen folytatott tanulmányokat és irodát működtet Párizsban is, munkássága inkább Kelethez kötődik. Legtöbb műve Japánban (Nemzeti Stadion, Kabukiza-torony: Tokió; Képzőművészeti Múzeum: Nagaszaki; Városi Közösségi Csarnok: Nagaoka), kisebb részben Kínában (Nagy fal ház, Bevásárlóközpont: Peking) épült meg. Számára fontos szempont

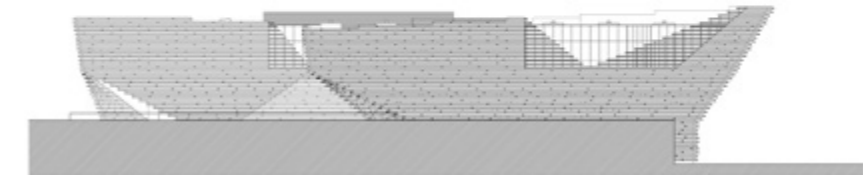
„Arra tettünk kísérletet, hogy ezt az egyedülálló geológiai alakzatot mesterséges sziklatömb alakjában építészetté transzponáljuk”

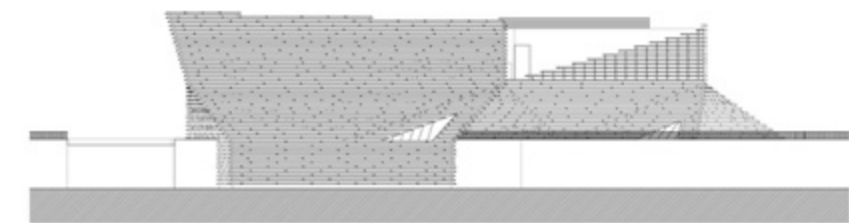
a hagyományhoz való kötődés, ami nyilván könnyebb az ismerős kulturális közegben. Ennek a tudatosan vállalt és érvényesített vonzalomnak írásaiban is nagy teret szentel. „Mondhatjuk, célom a tér (*place*) újrafelfedezése. Mint ami a természet és az idő produktuma, ez a legfontosabb [számomra]. Azt gondolom, építézetem a természetnek egyfajta keretezése” – olvashatjuk ars architecturalis-nak tekinthető vallomásaiban, amely válogatott írásainak egy Amerikában élő magyar származású építészettörténész, Bognár Botond szerkesztette 2009-es kötetében jelent meg. S mintha csak ezt a

gondolatmenetet folytatná a dundee-i múzeum koncepciójaként papírra vetett soraival: „Mindig az a hely inspirál, ahová a projektet szánjuk. Már korábban is többször jártam Skóciában. Őszinte rajongója vagyok a skót tájnak és természetnek. Amikor eldöntöttük, hogy indulunk a pályázaton, első dologom volt megnézni a helyszínt. Mindig így cselekszem (...) Amikor elkezdünk gondolkodni azon, hogyan is fogjunk a projekthez, egyik kollégám fényképet mutatott nekünk egy észak-kelet skóciai sziklaszirtről – mint ha a víz és a szárazföld hosszú érintkezéséből jött volna létre ezt a különös formáció.

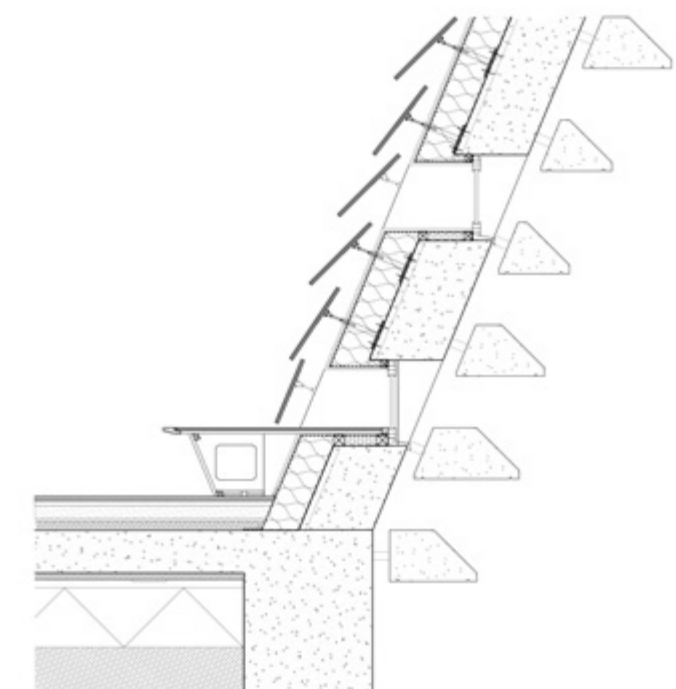
A

B

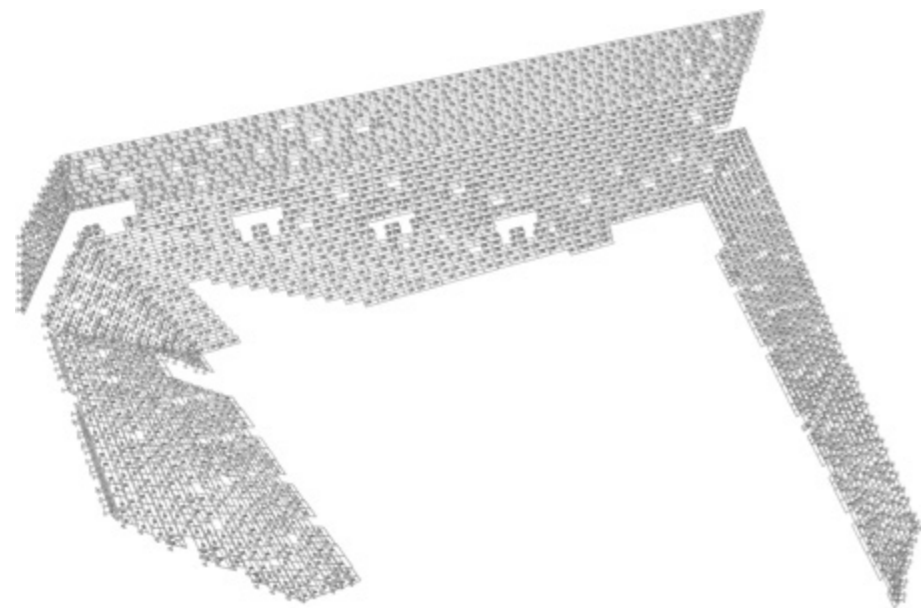
C

A — Magasságadatok
- nyugati nézet

B — Magasságadatok
- déli nézet

C — A külső fal
részletrajza

A Dundee Design Museummal valójában arra tettünk kísérletet, hogy ezt az egyedülálló geológiai alakzatot mesterséges sziklatömb alakjában építészetté transzponáljuk. A nyolc és félezer négyzetméter alapterületű épület két – egymás mellé helyezett és fejtetőre állított – csonkagúlából áll. A harminc centiméter vastag, belül acélal merevített betonkonstrukciók kontúrjai alul háromszög alakú diadalívét rajzolnak. Ily módon nem csupán a belváros öbölre futó tengelyéből (Union Street) nyílik rálátás a vízre és azon át az öböl másik oldalára, hanem felidéződik a múlt is. Ezen a helyen állt ugyanis az a díszkapu, amelyet Viktória királynő és Albert herceg 1844-es látogatásának emlékére emeltek, s amelyet 1966-ban a folyót a közelben átszelő híd (Tay Road Bridge) építése miatt kellett elbontani. Míg a lefelé szűkülő alsó szinteken (a két bejáratnál is) egyértelműen elhatárolódik egymástól a publikum által használt közösségi tér és a múzeum intézményi blokkja a hivatali helyiségekkel, a felfelé szélesedő két gúlat az emeleti földemben acélgerendák, a homlokzaton pompás kilátást és természetes fényözönt árasztó üvegfalak kötik össze. Nem csupán a virtuóz formavilágon (a tervezés során 3D-s

^ A belső tér burkolatának parametrikus modellje

> Az épület előcsarnoka a múzeumshoppal és az önkiszolgáló étteremmel

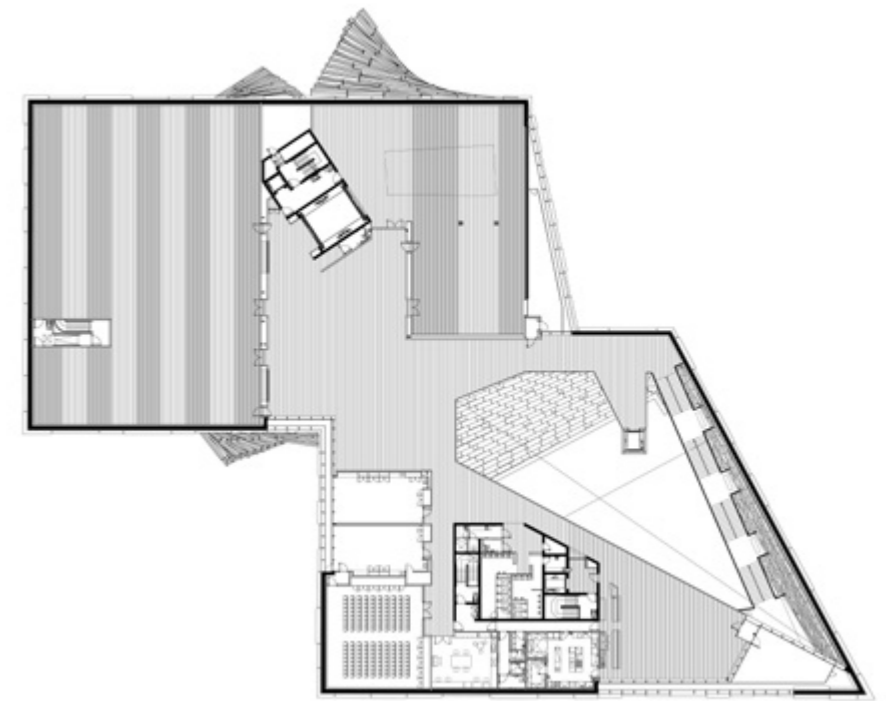
modell segítségével) érvényesített racionalizmus és ökonómia érdemel említést, legalább ennyire figyelemreméltó a látvány is, amely majdhogynem ellentmond ennek a mérnöki gondolkodásnak. A keskeny ablakokkal csak itt-ott megnyitott betonfalakra ugyanis a felülettől rézsútosan elrugaszkodó vízszintes betonlapokat szereltek, mintha árnyékoló spaletták volnának. Ily módon az összességében lefelé keskenyedő épületegyüttes horizontális (a fény irányától és erejétől amúgy is változó) mintázatával már nem egyszerűen hullám verte

sziklatömbre emlékeztet, a vizes környezetben (háttul a folyóval, előtérben mesterséges medencékkel) egyszersmind horgonyzó hajó képzetét is kelti – nemkülönben a történeti emlékü Discovery szomszédságában. Az impozáns csarnokban belül is nagyon más világ fogadja a látogatót, mint amit hagyományos múzeumtól megszoktunk. Keveset mondunk róla, ha csak a látványelemeket említjük: az üvegfalú liftet, a padló kék mészkő burkolatát, illetve a falat a külsőhöz hasonló módon tagoló-díszítő tölgy felületű paneleket. Nem művészeti szentély, hanem

ingyenes és családbarát közösségi ház várja itt az érdeklődőt: a büfékben gyerekmenüvel, a félemeleten pelenkázóval és az otthon csomagoltak kényelmes elfogyasztására szolgáló piknikteremmel. A nyitott terű impozáns előcsarnokban önkiszolgáló falatozó, mögötte könyvekkel teli múzeumshop. Innen kényelmes lépcső vezet az emeletre, ahol – a már említett üvegkocka vendéglője mellett – válogathatunk a nem kevésbé fontos szellemi táplálkozás különböző formái (a skót design válogatott darabjait felsorakoztató állandó kiállítás és időszakai

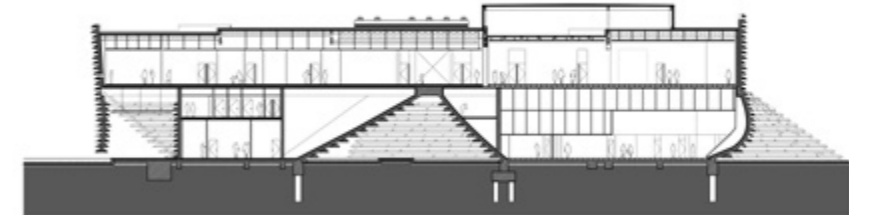
« A Ch. R. Mackintosh tervezte *Oak room* (Tölgy terem), amely Glasgow-ban, az Ingram Street-i teaházba (1907/08) készült

∨ A skót építészet, iparművészet és design kiemelkedő alkotásait bemutató állandó kiállítás az emeleten

A két épülettömb alul
háromszög alakú diadal-
kaput formálva nyújt
rálátást az öbölre

Az épületet két, feje tetejére
állított és a magasban üvegfalú
áthidalóelemmel összekötött
csonka gúla alkotja

kortárs művészeti tárlatok, az interaktív
off- és online videójátékok, a gyerekfog-
lalkozások és előadások) közül. Nemhí-
ba. A látogatók száma a várakozásokat jóval
meghaladva már ez év március végén elér-
te a félmilliót, ami hat hónap alatt önmagá-
ban is jelentős, a város lélekszámának több
mint háromszorosaként meg éppenséggel
imponáló. Amikor ott jártam (egy hétköz-
nap délben), a múzeum akkor is tömve volt.

Terület: 8500 m²
Megvalósítás éve: 2018
Vezető tervező: KENGO KUMA
(KENGO KUMA AND ASSOCIATES)
Belsőépítész: KENGO KUMA & ASSOCIATES/PIM.
STUDIO ARCHITECTS

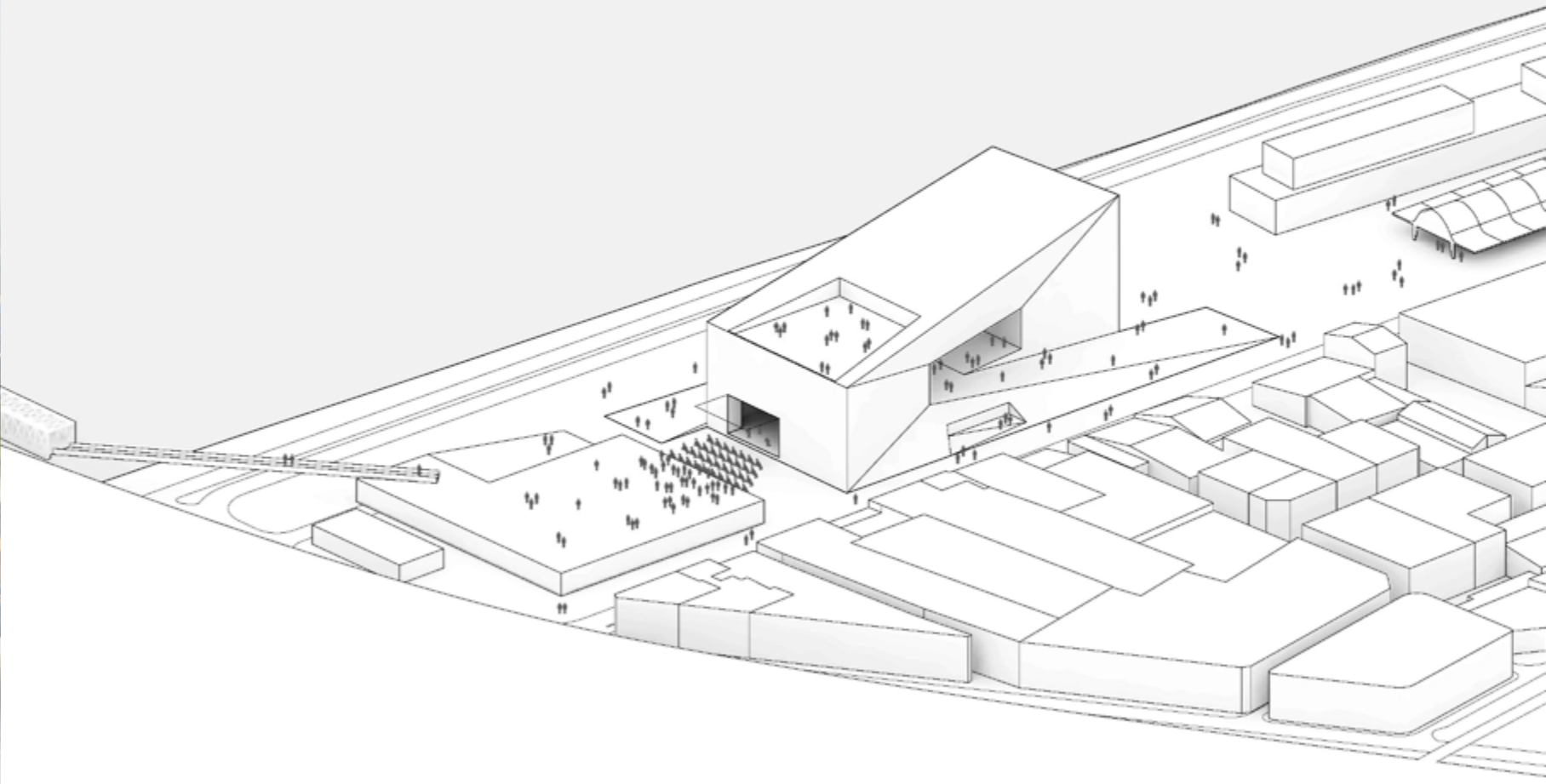
Ha szimbolizmusról van szó, a franciáknak nem kell a szomszédba menniük, hogy valami kiemelkedőt alkossanak. Most mégis egy dán építész válaszolt a legfrappánsabban a bordeaux-i városvezetés által elképzelt új kulturális központtal kapcsolatos igényekre: a Bjarke Ingels tervezte MÉCA (Maison de l'Économie Créative et de la Culture en Nouvelle-Aquitaine) épülete közérthető építészeti metaforákkal lett a város összművészeti alkotó- és bemutatótere, a bordeaux-iak új, kollektív nappalija.

**A MÉCA KULTURÁLIS KÖZPONT
BORDEAUX-BAN**

ÉPÜLET LENDÜLETBEN

Szerző: GYÖNGY ORSOLYA
Építész: BJARKE INGELS GROUP, FREAKS
Fotó: LAURIAN-GHINITOIU

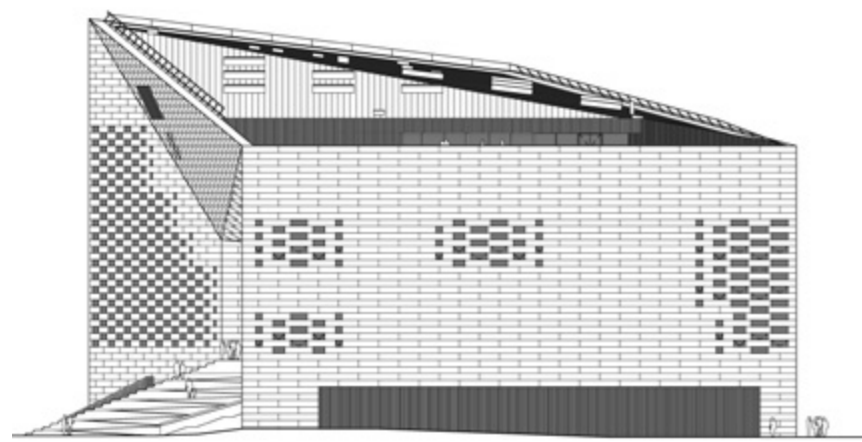

« Rámpaszerű kialakítással emelkedik ki környezetéből

A legtöbb turista, aki Bordeaux-ba érkezik, megfordul a Gare Saint-Jeanon, a központi pályaudvaron, hiszen a reptérrel közvetlen buszjárat köti össze, amellyel alig 30 perc alatt elérhetővé válik a városközpont. A nemzetközi közlekedésben is jelentős pályaudvar környéke sokáig ipari területként funkcionált, ám egy nagyszabású városfejlesztési projekt, a *Bordeaux Euratlantique* keretében a városrész az utóbbi időben hatalmas átalakuláson megy keresztül. Az egykori ipari negyedek kreatív, ökotudatos újragondolására már látunk példát a városban: északon a *Bassins à flor* kerület kikötőben épült lakásai, irodái, és vendéglátóegységei nagy népszerűségnek örvendenek, ezért bátran vágtak bele a déli rész rehabilitációjába is. A városvezetés eltökélt szándéka, hogy

A város összművészeti alkotó- és bemutatótere, a bordeaux-iak új, kollektív nappalija

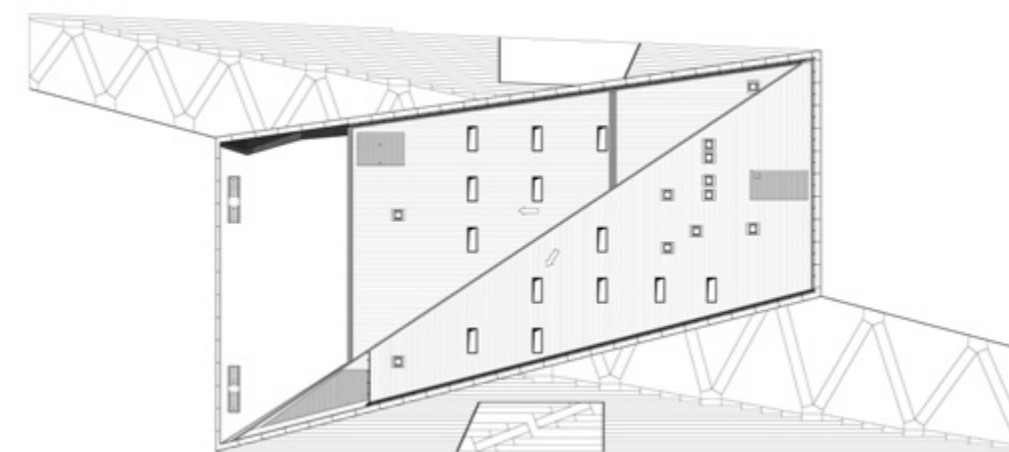
Ingels nem egy izolált épületként képzelte el, amit kizárólag a tartalma kelt életre

Köztéri, szabadtéri kulturális események helyszíne is lehet a főbejáratához vezető rámpa

Köztérként működik a környezete is: a megnyitó után volt már tüntetés helyszíne, a gördeszkások szintén kedvelik

leszámoljon a történelmi belváros hegemoniájával, és a város vérkeringésébe bekapcsolja a többi városrészt is, sőt akár teljesen új negyedet alakítson ki. „A sok, kisebb városközpont nemcsak kellemesebb és praktikusabb mindennapokat hoz a város-lakók életébe, de fenntarthatóbb működést is biztosít. Javul a tömegközlekedés, elérhetőbbé válik a kultúra, fellendül a termelői kereskedelem, és olyan szubkultúrák, generációk keverednek egymással, akik egyébként szegregáltan élnének.” - magyarázza Françoise Lasalle, építész-urbanista, aki

Az agorát idéző auditórium
betonjának szürkességét itt-ott
bordeaux-i vörös színű részletek
törlik meg

A 18 ezer négyzetméteres,
grandiózus épületben
kifejezetten otthonos terek is
találhatók

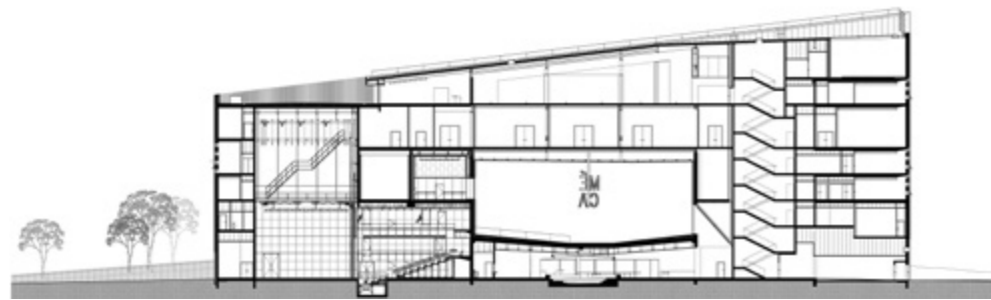
a BMA (Bordeaux Métropole Aménagement) építőipari és városfejlesztési szervezet munkatársaként hét éven át felügyelt a MÉCA munkálataitért. A közösségi élet javítása és a környezetbarát működés mellett tehát Bordeaux városvezetése a kultúrára is kiemelt hangsúlyt fektet. Alain Rousset, a régió elnöke 2006 óta tervezi egy olyan kulturális központ életre hívását, melyben a terület képző-, előadó- és médiaművészete találkozik, a pályázat kiírására azonban csak 2011-ben került sor. A prioritást tehát az képezte, hogy egy tető alá hozzák a FRAC, az OARA és az ALCA kulturális szerveket, ám a Bjarke

Ingels vezette BIG és a párizsi FREAKS építészirodák közös tervében egy negyedik elem is szerepelt: Bordeaux városa és lakói. A zsűri 200 európai építésziroda közül négy tervet juttatott a döntőbe, melyek közül végül BIG elképzelése került ki győztesen, éppen annak köszönhetően, hogy nemcsak a három szervezetet hozza tökéletes kölcsönhatásba, de az embereket, a környezetet, de magát az épületet is. Az épület grandiózussága alapterülete 18 ezer négyzetméter, magassága pedig 37 méter ellenére meglepően harmonikusan simul Bordeaux egyébként meglehetősen lapos városképébe. Pontosan ez is volt a cél.

Azaz, hogy az épület a környezete meghosszabbításaként emelkedjen ki a tájból, mindent pedig egy rámpaszerű kialakítással érték el. Ingels nem egy izolált épületet képzelt el, amit kizárólag a tartalma kelt életre, hanem olyat, ami a városba szervesen illeszkedik, folyamatosan használatban van. Ezért bármikor keresztül lehet rajta haladni, a mellette megvalósuló sétány átadása után pedig kikerülhetetlenné válik majd azoknak, akiknek erre vezet az útjuk. A főbejárat a földszinten található, felette pedig egy újabb rámpán jutunk a két szárny közötti hurokba. Már innen elég meggyőző

a kilátás a Garrone folyóra, de az igazi meglepetést az ötödik emeleti terasz tartogatja, ahonnan az egész városra páratlan panoráma nyílik. A rámpát kifejezetten úgy alakították ki, hogy minél több funkciót betölthessen: teret adhat kültéri előadásoknak ottjártunkkor épp divatfotózást tartottak, de nem sokkal a megnyitó után máris egy tüneménynek adott helyet, sőt a gördeszkások is egyből lecsaptak rá, hiszen tökéletesen sima felülete miatt ideális terep a gyakorlásra. Míg a MÉCA külső homlokzatával finoman harmonizál a bordeaux-i házak natúr árnyalatával, a 700 négyzetméteres, agorát idéző

auditóriumban a szürke beton az uralkodó, amit itt-ott piros színű részletek törnek meg. Nem akármilyen piros, hanem kifejezetten bordeaux-i vörös, amely beillesztéséhez az építész ragaszkodott. „A betontáblákba Bjarke még parafadugókat is tett volna, de erről lebeszéltek” - meséli mosolyogva Françoise Lasalle, mikor a közös munkáról beszél. „A hét év alatt két komolyabb krízishelyzet alakult ki. Először újra kellett tervezni az egész költségvetést, majd a homlokzat 4600 betontáblájának szállításával ütköztünk akadályba. De a dánok nagyon rugalmasak voltak, minden problémára találtak

megoldást vagy kompromisszumot. Ez a francia irodákkal sajnos ritkán fordul elő.” A hatszintes komplexumban 1200 négyzetméteres területet szenteltek a FRAC kortárs művészeti szervezetnek, amely évente 4-3 kiállítást tervez az épületbe. Az OARA egy 250 fős színháztermet, az ALCA pedig egy 80 fős mozitermet kapott, a médiatárak és próbatermek mellett. Mert a MÉCA nemcsak bemutatók, hanem az inkubáció színtere is. Minden elemében inspirálni akar, leginkább a találkozásra és a közös alkotásra. Ezt a kettősséget, a művész és a befogadó

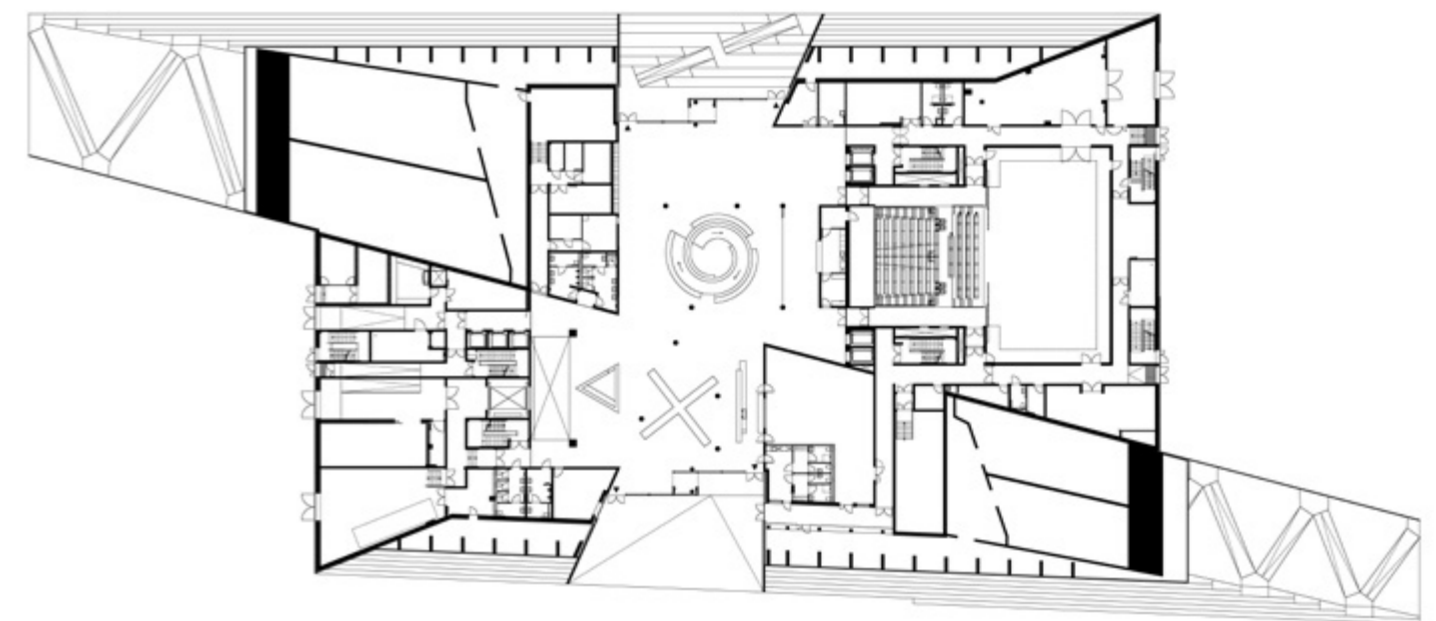
elkülöníthetetlenlenségét szimbolizálja Benoit Maire, kortárs francia képzőművész Hermész-szobra is, mely az épület folyóra néző oldalán kapott helyet.

Bjarke Ingels a MÉCA esetében is olyan attitűddel dolgozott, mint számos más projektje során: megfelelt a pályázat követelményeinek, miközben végig szem előtt tartotta a jövőbeni használók igényeit, végül pedig üdítően kreatív koncepciót valósított meg. Az eredmény egyszerre impozáns és mértéketes, egyszerű, de egyedi épület, amely méltó kapuja lett a városnak.

A próbatermek egyike

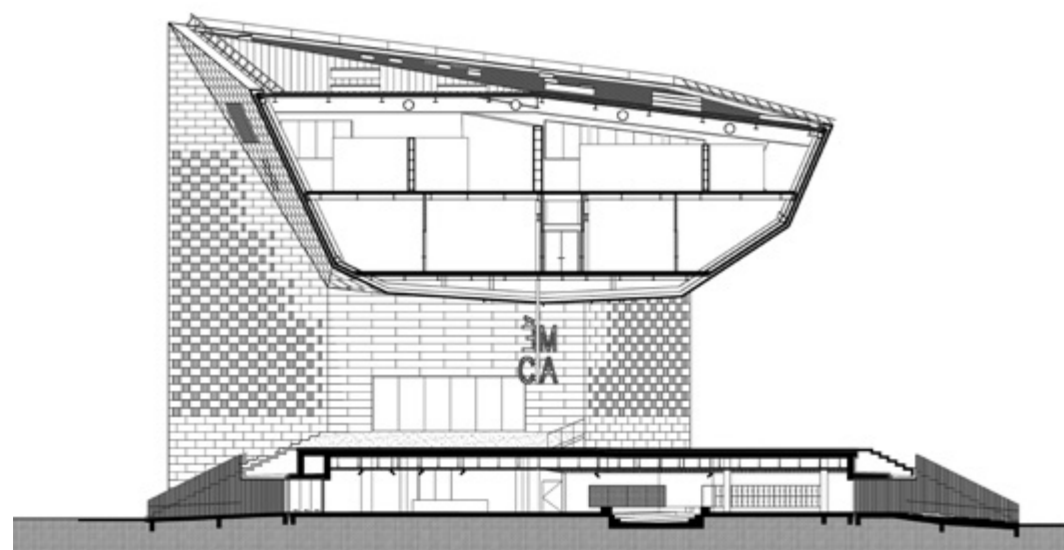

Az 1200 négyzetméter összterületű kiállítóterrendszer részlete

Az épületen bármikor keresztül lehet haladni, a mellette megvalósuló sétány átadása után pedig kikerülhetlenné válik majd azoknak, akiknek erre vezet az útjuk

» Külső homlokzatával finoman harmonizál a bordeaux-i házak natúr árnyalatával

Kivitelezés: 2012-2019
 Átadás: 2019 JÚNIUS
 Teljes alapterület: 18 000 m²
 Bekerülési költség: 60 MILLIÓ EURÓ

Vezető építész tervezők: BJARKE INGELS, JAKOB SAND, ANDREAS KLOK PEDERSEN, FINN NØRKJÆ (BJARKE INGELS GROUP)
 Projektvezetők: LAURENT DE CARNIÈRE, MARIE LANCON, GABRIELLE NADEAU

Együttműködő építész tervező partner: FREAKS ARCHITECTS

Munkatársak: ALEXANDER CODDA, ALICIA MARIE SARAH BORHARDT, ANNETTE BIRTHE JENSEN, ÅSMUND SKEIE, AYA FIBERT, BARTOSZ KOBYLAKIEWICZ, BERNHARD TOUZET, BRIGITTA GULYÁS, DAVID TAO, EDOUARD CHAMPELLE, ESPEN VIK, GRETA KRENCIUTE, GRETA TAFEL, HYOJIN LEE, IVAN GENOV, JAN MAGASANIK, JEFFREY MARK MIKOLAJEWSKI, KAROL BOGDAN BORKOWSKI, KATARZYNA SWIDERSKA, KEKOA CHARLOT, LORENZO BODDI, MARIA TERESA FERNANDEZ ROJO, MELISSA

ANDRES, MICHAEL SCHÖNEMANN JENSEN, NICOLAS MILLOT, OLA HARIRI, OLE DAU MORTENSEN, PASCALE JULIEN, PAUL-ANTOINE LUCAS, RAPHAEL CIRIANI, SANTIAGO PALACIO VILLA, SE HYEON KIM, SEBASTIAN LISZKA, SEUNGHAN YEUM, SNORRE EMANUEL NASH JØRGENSEN, TERESA FERNÁNDEZ, THIAGO DE ALMEIDA, THOMAS JAKOBSEN RANDBØLL, YANG DU, ZOLTAN DAVID KALASZI, TORE BANKE, YEHEZKIEL WILIARDY

LEBEGÉSBEN

NÉGYÉVSZAKOS NYARALÓ
A BALATONNÁL

Hosszú járda, lépcsősor vezet az épület bejáratához

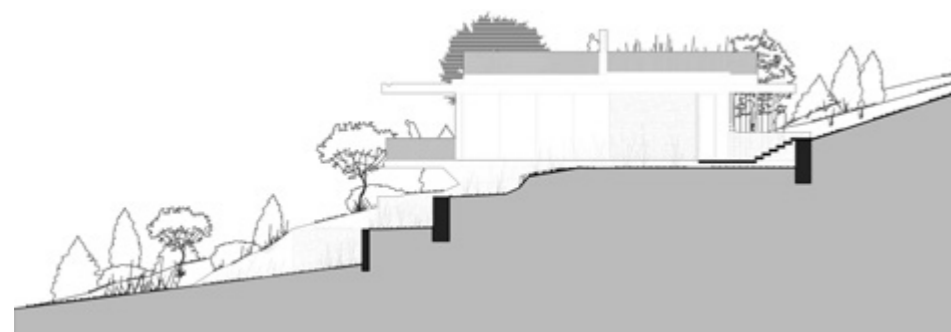
Nem könnyű terepadottságok „álltak rendelkezésükre”, mégis a tőlük megszokott esztétikai és technológiai minőséget sikerült létrehozniuk a Balaton északi partján. A RELOAD Építészstúdió egyik legutóbbi munkáját tekintettük meg.

Szerző: MOLNÁR SZILVIA | Építész: RELOAD ÉPÍTÉSZSTÚDIÓ
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

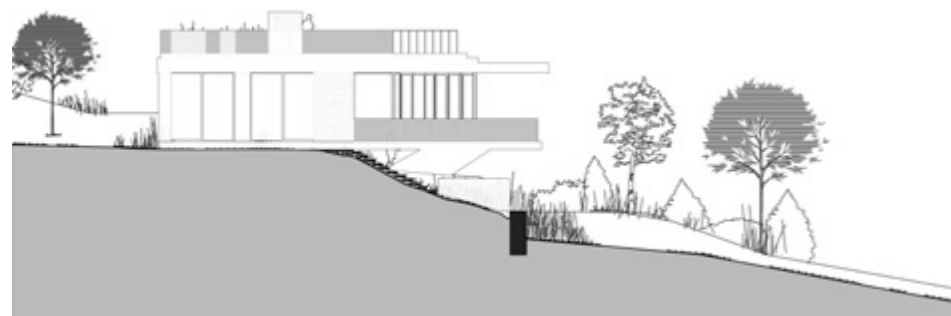

Megtörtük azt a szerkesztőségi hagyományunkat, mely alapján balatoni villákat, nyaralókat a tavasz végi, nyári lapszámainkban hozunk le. Az alábbiakban bemutatott ház okán tesszük ezt, mert kvalitásai, egész éves használata példája annak, hogy a Balaton nem Siófoknál és még csak nem is augusztus 20. előtt ér véget. A Balaton Zala megyei területén járunk, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park alatti, parti térségben. 2016-ban kapta a RELOAD Építészstúdió e négyévszakos nyaraló megtervezésére szóló megbízást. Teraszos kialakítású, domboldali nyelestelekre kellett tervezniük a házat, mely nyugati irányból, „fentről” hosszú, keskeny járdán és lépcsőn közelíthető meg, és észak-észak-kelet felől, „lentől”, a vasúti sín felől szintén. (Még mielőtt az olvasó felszisszenne a vasút közelsége miatt, e sorok íróra jelzi, éveket töltött Nagymaroson, a domboldalban; lenn fut a vasút a vasútforgalmas Dunakanyarról van szó, egy-két nap

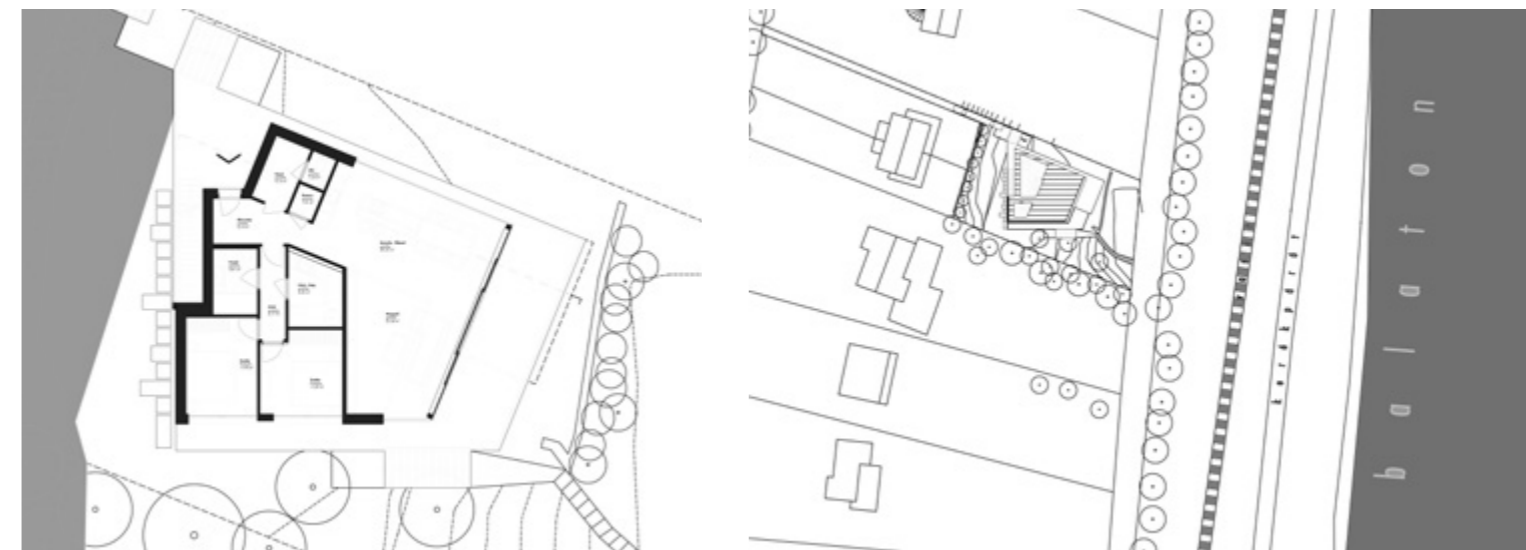
ott, és már fel sem figyelt a vonat zajára...). Megvásárlása előtt a keskeny, 700 négyzetméter alatti telken évtizedekig egy kis alapterületű, nyeregterős hétvégi ház állt, 10-es falakkal, egyre romló állapotban várt új tulajdonosára. Az új tulajdonos azonban nem gondolkozott – a ház állapota miatt sem – abban, hogy felújítsa, fejlessze a meglévő házat, így az első lépés a bontás volt. A tervezők és a kivitelezők a régi ház alaptestjeit jó állapotúnak találták, így az alkotók ezek felhasználásával tervezhettek; az alaptestek és a teraszok bazaltkockákkal megépített támfaljai jó kiindulást, segítséget jelentettek a leendő ház alaprajzának, karakterének meghatározásához. A karakter pedig egyértelműen – a megbízásnak megfelelően – kortársi anyaghasználatában, felépítményét, táji- és térszervezését, funkciókiosztását tekintve egyaránt. Az építészek pavilonjellegű földszintes, konzolos, tetőteraszos épületet terveztek, mely üveghomlokzatokkal nyílik meg a táj felé. Keleti homlokzata

A szomszédos kertek vegetációs időszakban intenzív zölddel határolják a házat észak és déli oldalról

a panorámaoldal, nyílászárórendszere azonban az északi és déli homlokzati szakaszokra is befordul, ezért a konyha-étkező és a nappali egybenyitott közösségi teréből szinte 180 fokos panoráma nyílik a Balatonra. Hiába keskeny a telek, mivel a domb utolsó harmadában „ül” a ház, az északi és a déli oldalokról hátsó kertek, vagyis nyáron intenzív zöld határolja. A keleti oldalon a konzolosan kiültetett hófehér terasz és tető által szinte lebeg a ház a bazaltkockák alkotta támfalon, ezt

A konzolos kialakítás által a terasz lényegében a nappali terének kiterjesztése

fokozzák a teraszokat, azaz a tetőteraszt is határoló üvegmellvédék, valamint az a plusz külső függöny, ami ebben az évszakban ugyan nem látható, ám a helye igen: a tető alsó síkjában ott a sín. A RELOAD más terveiben már láthattuk függöny alkalmazását konzolos tetőelemen (*Casa Dery*, 2018), távoli párhuzamként pedig Shigeru Ban *Függönyfalas háza* is beugrik (Tokió, 1995). Árnyékolófunkcióján kívül (a ház árnyékolására rolós árnyékolórendszerek is rásegítenek) a balatoni ház zárt kontúrú építészeti tömege a függönnyel egy

oldott, könnyed kiegészítést nyer. Az épület a nyugati, bejárati szakasza felé fokozatosan „zár le”, de teljes, akár pengefalas elhatárolást mégsem alkalmaztak ezen az oldalon, ahol már viszonylag közel a szomszéd háza. Ezen a szakaszon a támfal köveire felelően, szürke kőlapokkal borított rusztikus és nagytáblás greslapokkal burkolt, egynemű falszakaszok váltakoznak. A konzolos tető itt előtetőt formáz a bejárat előtti tágasabb téri részen, nagyobb területre, a bejárat előtti homlokzati visszalépítésre azért is szükség volt, mert innen indul a

tetőteraszra vezető, lebegőlépcsőkkel kialakított feljáró. A ház tetőteraszt rövid falépitmény osztja két szakaszra, ez a fal a ház szerkezeti része is, ugyanakkor intim közeget biztosít a lakók számára, hisz' a felső szomszéd házából egyenesen a tetőre látni – ez a megoldás plusz a fent elhelyezett növények viszont védelmet nyújtanak a kíváncsi tekintetek elől. Határozott megrendelői igény volt, hogy a teraszoldalon minél nagyobb homlokzati megnyitást lehessen elérni az üveg nyílászárókkal. A teljesoldali megnyitást azonban

Az étkező fölött Jánosi András egyedi, réz és fehérre festett alumíniumtestű, szobrászi megformálású *Plate+Rot* lámpái

technikailag nem lehetett a felület mérete miatt megoldani, viszont még így is a hat szakaszos üveghomlokzat négy szakaszán nyitható, és nyitott állapotban a terasz és a bent közösségi terek közötti határ tényleg minimálisra csökken. A kinn és benn illetően egybefűzését fokozza, hogy a padlóburkolat befut az

enteriőr terébe is, miként, ha alaposabban megnézzük, a képeket látható, hogy a konzolos tető is lényegében „megismétlődik” a beltér függesztett álmennyezeteivel. És a ház színei: a fehér, csontszín, szürke fával kiegészülve de, szintén visszatérnek bent a korpusz- és kiegészítő bútorokon, textileken, fürdőszobai falburkolaton.

Volumen: 100 m²

Tervezés építés éve: 2016-2018

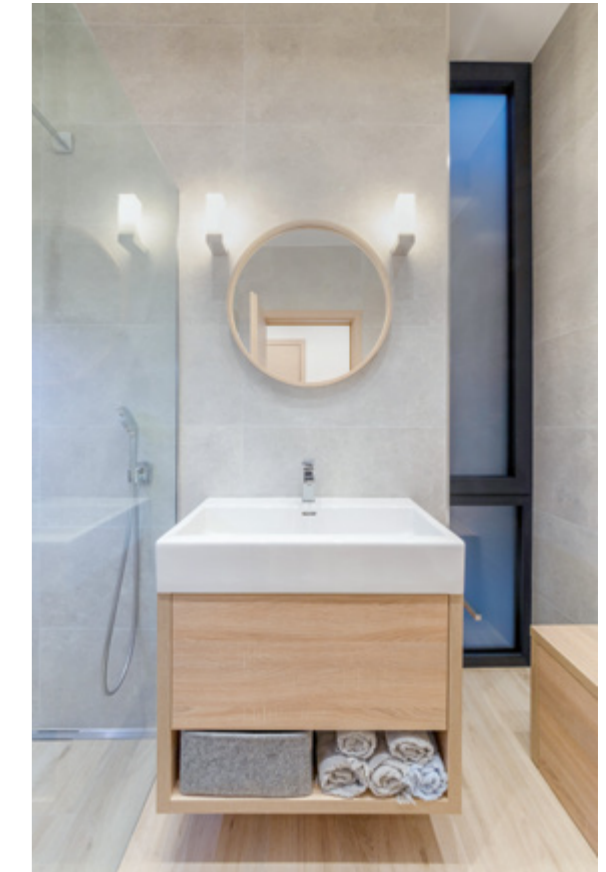
Építésszek, alkotók: PETŐCZ-TÓTH ANIKÓ, CSIZMADI PÉTER DLA, NYÁRAI ZSÓFIA, BARANYAI BÁLINT (RELOAD ÉPÍTÉSZSTÚDIÓ)

A konyhafal és pult egyedi tervezésű darabok

> A két, szomszédos hálószoba egyike

» Az előszobából nyíló közlekedőről megközelíthető fürdő részlete

A tavaszi kerti munkák során bizonyára elkezdődik a támfalak, a ház melletti kertrészek, a tetőterasz zöldítése is

NAPIMÁDÓ LAKÓHÁZAK

ÁTADÁS UTÁN A BUDAPART
ELSŐ KÉT LAKÓÉPÜLETE

Szerző: CSATLÓS HANNA
Építész: VIKÁR & LUKÁCS ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Rálátás a negyedre a Kopaszi-gát felől. A változó szintszámú tömegekkel, sokkal emberibb tud lenni a környék

Változatos magasságú tömbökkel teszik élhető és természetesen kialakult városszövet benyomását keltő negyeddé a BudaPartot. A vízparti terület első kettő, már használatba vett, napimádó lakóházát a Vikár & Lukács Építész Stúdió tervezte.

Ha minden eleme megépül, akkor akár egy szekszárdnyi ember is megfordulhat majd naponta a Kopaszi-gát szomszédságában, az új MOL-székházat is magába foglaló BudaPart nevű városrészen. Azaz, az előzetes számítások szerint mintegy 30 ezer ember oszlik majd el az ide tervezett, a Lágymányosi-öbölhöz remélhetőleg minél szelídebben hozzásimuló övezet 13 irodaházában és hozzávetőleg 3000 lakásban. Így érthető, hogy az óriásberuházás alakulását

nagy várakozásokkal telve figyeljük. Egy ekkora léptékű építkezésnél ugyanis, az egykori budai hőerőmű területének rehabilitációja akár félre is csúszhattott volna, megidézve rossz történelmi tapasztalatunkat, a lakótelepet. Ám a beruházó és a beépítési tervet készítő dán építésziroda, az ADEPT, sok mindent elkövetett azért, hogy Dél-Budán ne azzal a mellékszöngével szülessen meg az új negyed, hogy ez egy tipikus tömeges lakásépítési

projekt, amelynek keretében felhúznak egy rideg, kietlen és fantáziátlan lakóparkot. A beépítési struktúrának például kulcsmomentuma lett, hogy az új városrész aktívan kapcsolódjon a vízparthoz, az épületeket pedig ne egy cég, hanem különböző látásmódú, magyar építészirodák tervezék, vagyis az egyedi alkotói megközelítések tehetik sokszínűvé ezt a negyedet. Ha a többi épület is olyan lesz, mint az első fecskék, azaz a Vikár & Lukács Építész

A lakóközösség saját használatú, belső kertje a *BudaPart Otthonok 'A'* épület tömbjei által közrefogva

A differenciáltság egy természetesen kialakult városrész érzetét kelti

Stúdió elsőként elkészült két lakóháza, akkor pedig már nem csak feltételes módban fogunk beszélni. A *BudaPart Otthonok 'A'* és *BudaPart Otthonok 'C'* elnevezésű (a helyszínrajzon *BRA* és *BRC* jelzésű – a szerk.), egymás mögött álló épületek önmagukban is tükrözik az egész projekt üzenetét: a differenciáltság egy természetesen kialakult városrész érzetét kelti. A BudaParton minden épülő és már megépült ház tehát egyedi, mégsem lesz az összkép kaotikus, mert a BudaPart arculati elemei alapján egységesítik a kereskedelmi és szolgáltatóegységek homlokzatát, a

lakóházak bejáratait, de a térköburkolatokat, csatornafedeleket szintén, a tájépítész pedig összhangot teremt ebben a változatos építészeti kompozícióban. Ennek izgalmas kontrasztjaként ugyanakkor már egyetlen épületen belül is nagyon különböző tömegelemekkel játszhatnak a tervezők, ami a BudaPart projekt legnagyobb jelentősége a városstervezés szempontjából. Ahogy Vikár András is kiemeli: ez a lehetőség Magyarországon teljesen egyedülálló és innovatív, mert az újonnan tervezett lakónegyedeknél szinte mindig azonos magasságú házak épülnek. Holott „a változó

szintszámú tömegekkel, sokkal emberibb tud lenni egy környék, sokkal jobb benapozások vannak, sokkal több a homlokzat, szerethető, városként megélt területé válik a környezet” – mondja a tervező. Ennek megfelelően a *BudaPart Otthonok 'A'* épület négy különböző magasságú tömbből áll, az öbölmenti *BudaPart Otthonok 'C'* pedig háromból. Utóbbi esetében az F+6 emeletes tömböt és az F+15 emeletes tornyot egy F+3 emeletes szárny köti össze. A nagy szintkülönbségeknek köszönhetően a házak és a Duna kapcsolata is szorosabb lett. Mert míg a *C* épületből „gyakorlatilag

A már átadottakkal együtt 15 lakóház és 13 irodaház, kiskereskedelmi területek, hotel, óvodák, orvosi rendelők, sportpályák, játszótérek, közösségi kertek épülnek ki a Duna közelében

BRA szintterület (bruttó): 15 839 m²
 BRC szintterület (bruttó): 11 594 m²
 Tervezés éve: 2016-2017
 Átadás éve: 2019

Fejlesztő: PROPERTY MARKET KFT.
 Vezető építész tervezők: VIKÁR ANDRÁS DLA,
 LUKÁCS ISTVÁN

Felelős építész tervezők: GÁL ÁRPÁD,
 BENCSIK TAMÁS, MANGEL JÁNOS,
 DVORZSÁK JESSICA, SZEKÉR ÁDÁM
 Építész tervező munkatársak: NAGY ESZTER,
 HERMÁN PÉTER, SZABÓ-KRISTÓF IMOLA,
 SURI BÁLINT, PÉTER RICHÁRD,
 KÁRPÁTI FANNI, TISZAI-FARKAS KATALIN,
 NAGY PÉTER, K. SZABÓ GÁBOR

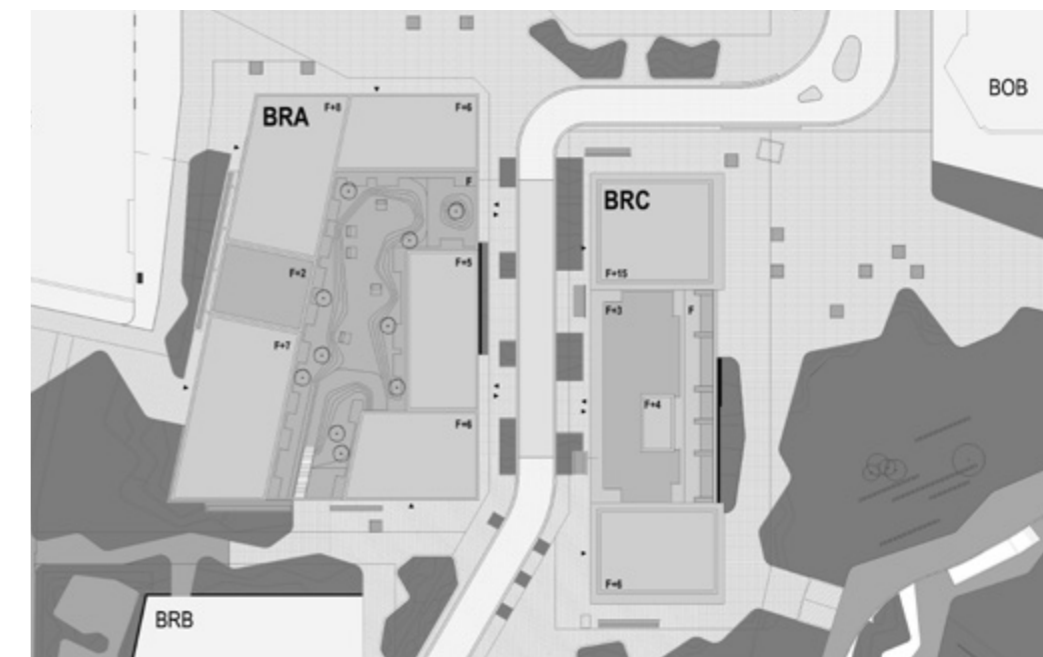
Belsőépítész (lobby tervek):
 PYXIS NAUTICA ÉPÍTÉSZIRODA KFT.
 Környezettervezés: MOHÁCSI SÁNDOR,
 TÓTH EVELIN, BALOGH FANNI,
 BUGNICS IDA BOGÁTA
 (S73 TERVEZŐ IRODA KFT.)
 Generálkivitelező: MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
 Világítástechnika (lobby tervek): BE LIGHT!

ki lehet majd menni egy fürdőnadrágban is a partra”, addig az 'A' épület annak ellenére, hogy a 'C' mögött áll, még sincs takarásban és innen is sok lakásból kiváló a rálátás az öbölre. Ezeknek a házaknak a vonzereje, hogy szinte éltetik a napfényt, az előttük elterülő látványt szívják magukba. A BudaParti Otthonok 'C' mindkét tornyánál például teraszok futnak körbe, és a legfelső szinteken a huzat, illetve a zaj csökkentése érdekében egy tolható üvegfalrendszer lett beépítve. Így a legfelül – ahol a penthouse lakások is helyet kaptak – a teljes teraszt le lehet zárni anélkül,

hogy a panorámáról le kelljen mondani. Az A épület – bár lakásai valamivel alacsonyabb árkatóriában mozognak – homlokzata sem kevésbé izgalmas. Itt a teraszokat keresztbe fordított lamellák élénkítik, és míg a 'C' jelű ház vakolás helyett Equitone-burkolatot kapott, addig az 'A' épület vakolatát egy speciálisan kapart felülettel alakították ki. A viszonylag durva, sávosan meghúzott burkolatnak a kézműves hatása barátságosabb, természetesebb megjelenést eredményez. Mindkét épületben helyett kapott zöldfelület is. A hátrébb álló ház tömbjei

emelt belső udvart fognak közre – a földszinten teremgarázs és utcfronti üzlethelyiségek vannak –, amely a lakóközösség saját használatú kertjeként funkcionálhat. A 'C' épületnél a legalacsonyabb, középső tömb extenzív zöldtetőt kapott, ezeken alakítottak ki privát teraszokat. Ezen kívül az első emelet öbölfronti otthonainak egy része is tetőkertkapcsolatos. Akinek ilyen nem jutott, annak pedig ott a körbeterasz, hiszen „ebben a házban nincsenek »vesztetek«” – fogalmaz az építész.

- A — BudaPart Otthonok 'C'
- földszinti alaprajz
- B — BudaPart Otthonok 'A'
- első emeleti alaprajz
- C — BudaPart Otthonok 'A'
- keleti oldali homlokzat
- D — BudaPart Otthonok 'C'
- keleti oldali homlokzat

B

A

C

D

INTERJÚ DR. SCHRANCZ MIHÁLYAL
A BUDAPART BERUHÁZÁS FEJLESZTÉSI IGAZGATÓJÁVAL

AZ EGYÉN, A KÖZÖSSÉG KÖRÉ ÉPÍTÜNK

Fotó: Bujnovszky Tamás

Hogyan mutatná be röviden az építészeti iránt érdeklődők számára a BudaPart projektet?

A BudaPart egy önálló városrész-fejlesztés projekt, ahol körülbelül 30 000 város lakó, 6-7000 lakó és 23-25 000 itt dolgozó talál otthonra és munkahelyre. A Lágymányosi-öböl körül fekvő területnek a kiterjedésén túl elképesztő adottságai vannak: a természeti környezet, a Duna közelsége, valamint az itt élő flóra és fauna önmagában is lenyűgöző. A Kopaszi-gáton korábban kialakított park mára önálló branddé vált, ez jelenleg Budapest hatodik

legnagyobb közparkja, ami a projekt keretében még tovább bővül. A terület szinte Budapest szívében van, légvonalban mindössze 3,5 kilométerre helyezkedik el a városközponttól. A projektterület összesen 54 hektár –összehasonlításképpen a Margit-sziget 100 hektár –, aminek az egyik érdekessége, hogy a 11 hektáros Lágymányosi-öböl is a projekthez tartozik. A beruházási zóna ennél valamivel nagyobb, hiszen számos olyan közmű és közlekedési infrastruktúrafejlesztést is végrehajtottunk, mely a BudaPartot körülölelő közterületekre esik. A mai kortárs urbanisztika alapelveinek

megfelelő, egyes funkciójú városnegyedet terveztünk. Nemzetközi példákat hosszán elemelve, a lépték, az arány, a karakter tekintetében, valamint a kontinens belüli, új városrészek tanulságai alapján formáltunk a városnegyedet a lassan feltárolkozó képére a dán ADEPT várostervező irodával közösen. Fejlesztési igazgatóként én fogom össze azt a munkát, amelynek keretében összesen 15 lakó- és 13 irodaházat, 15 000 m² kiskereskedelmi területet, valamint egy 180 szobás hotelt hozunk létre 620 000 m² föld felett építhető szintterületen, de lesznek óvodák, orvosi

rendelő, sportpályák, játszótérek, közösségi kertek is. A BudaPart egyszerre kínálja majd egy nyüzsgő belváros atmoszféráját, és a páratlan rekreációs környezetet.

Milyen egyedi – építészeti, beruházói – megoldásokkal rendelkezik a projekt?

Egy ekkora méretű városnegyed létrehozása elképesztő felelősség, a komplexitásból adódóan számtalan kihívással találkozunk. A két legjelentősebb ezek közül, hogy a beköltözők szempontjából már az első pillanattól élhető környezetet alakítsunk ki, de emellett arra is nagyon oda kellett figyelni, hogy úgy fejlesszünk egy új beépítést, hogy azzal hozzájáruljunk Budapest karakteréhez, ne pedig elvegyünk belőle. Ami az egyedi építészeti megoldásokat illeti, talán a kialakult beépítési struktúrát leginkább meghatározó gesztust emelném ki példaként. Készítettünk egy tanulmányt Budapest utcáiról, légtéraranyairól, elemeztük a csatlakozó udvarokat, köztereket, hogy megértsük, mely léptékek adnak igazán jól élhető környezetet. A dán kollégák alapgondolata alapján a csupa középmagas épületstruktúra helyett egy változatosabb tömeg- és magassági rendszert alakítottunk ki, mellyel az utcán sétálók és a környéken élők nézőpontjából oldani tudjuk a sűrűséget. Jól strukturálva a rendszert, javítani tudtuk a tömbök benapozását és ezzel a dunai panorámával rendelkező lakások számát is növelni lehetett. Ez a fejlesztői csapatunk által kialakított struktúra adja leginkább a BudaPart egyediségét. A hazai gyakorlatban nem jellemző, hogy ilyen módon térben is terveznek a várost, és hogy egy erős építészeti gesztusból vezetik le szabályozási tervet, de erre mi a BudaPartnál nagyon odafigyeltünk. A magaspontok kialakításával – meglátásom szerint – egy sokkal izgalmasabb, az utcán sétáló nézőpontjából sokkal inkább emberibb léptékű szerkezet jött létre.

Milyen kihívásokkal találkozhatunk egy komplex városnegyed létrehozásánál?

Milyen, a szakma számára is fontos újdonságokat emelne ki?

A fejlesztői munka során a cél az volt, hogy egy tényleg klassz belvárosi hangulat jöjjön létre, így a tájépítészetre nagy hangsúlyt fordítottunk: megvalósulnak kis teresedések, melyek saját identitással rendelkeznek, és nagyobb közösségi terek is. Létrehozunk egy bevásárlóutcát, mely a belvárosias hangulatot fogja tovább erősíteni boltokkal, kávézókkal, pezsgő étellel, emellett lesz korcsoportos játszótérünk, melynek a metszéspontjában egy kávézót tervezünk, ahonnan a szülő rálát majd a gyerekeire. Ezek azok a finomságok, amelyekről élhető lesz a környezet. Nem beszélve arról, hogy itt vagyunk a Duna-parton, egy igazi rekreációs környezetben, sportpályákkal, és már most is van futópályánk. Nagyon fontos, hogy amit az első ütemben létrehozunk, az olyan legyen, hogy az ide látogatók, a vevőink, bérlőink azonnal lássák: itt tényleg új minőség jön létre. Azt gondolom, hogy a BudaParton

az egy négyzetméterre jutó gondolatok száma nagyon magas. Lehet, hogy nem költünk sokkal többet, mint más fejlesztők, de nagyon alaposan végiggondoljuk, hogy mit miért csinálunk, és ennek nagyon sok finom vonatkozása van. A mi projektünkben a közösség, valamint az egyén jó érzete a legfontosabb szempont, e köré építkezünk. Egy ekkora fejlesztésnél abból kell kiindulni, hogy ha szereti a végfelhasználó, amit létrehozunk, elkezdenek épülni a közösségek – ez adja a projekt üzleti gerincét is.

Az előnyök mellett a közvélemény a területen kialakuló lakosságsűrűsödés miatt a közlekedési problémákat említi leggyakrabban: megnövekedett autóforgalom, a tömegközlekedési kapcsolatok kiépíthetősége. Ön erről mit tud mondani?

A fejlesztési csapat egyik fontos feladata, hogy az ütemezetten megvalósuló városnegyeddal párhuzamosan, az autós és tömegközlekedési rendszerek is fejlődjenek. A BudaPart körül hat lámpás közlekedési csomópont kerül kialakításra, mely megfelelő méretű egységekre tagolja a városnegyedet. Az ütemezett megvalósításból adódóan a tervezett autómennyiség nem egyszerre adódik hozzá a környék forgalmához, hanem évek alatt, fokozatosan. A Budafoki úton buszszávet építünk, de a kerékpárhálózatot is fejlesztjük. A tömegközlekedés már most sem rossz, az 1-es villamos egy rendkívül fontos fővárosi közösségi közlekedési tengely, de már megáll az első olyan buszjárat is a BudaPart

GATE irodaházunk mellett, melynek útvonalát a projekt okán módosították. További 5-6 új, vagy módosított útvonalú buszjárat fogja érinteni a városnegyedünket, de a legfontosabb fejlesztés az új fonódó villamos vonal lesz, mely a felső rakparton, majd a Szabadság hídon végigfutva összeköti a BudaPartot a belvárossal. A villamos projekt tervei, engedélyei rendelkezésre állnak, a fővárosi polgármesterekből és kormánytagokból álló közfejlesztések tanácsa már jóváhagyta, így reményeink szerint hamarosan megindulhat a megvalósítás is. Azt gondolom, az említett fejlesztések eredményeként lényegesen javul majd a városnegyed elérhetősége. A dél-budai és dél-pesti régióknak rendkívül fontos lenne, hogy az Új Duna-híd megvalósuljon 4-5 éven belül, ami jelentősen csökkentené a környék terheltségét.

Végül azt kérdezném, hogy fejlesztési igazgatóként mire a legbüszkébb az elmúlt 3 évben?

Nemcsak létrehoztuk Magyarország egyik legnagyobb ingatlanfejlesztő vállalatát, de kialakult egy remek csapat, egy jó struktúra, egy rendszer, amely mára csúcsteljesítményre képes. A BudaPart Budapest történetének talán legnagyobb, de minden bizonyítással az egyik legkomplexebb városnegyed méretű projektje, költségvetését, a beköltöző városiakok számát, a fejlesztésszakmai és mérnöki kihívások mennyiségét és összetettségét tekintve. Ez a lépték az ingatlanfejlesztésben bárhol a világon top liga.

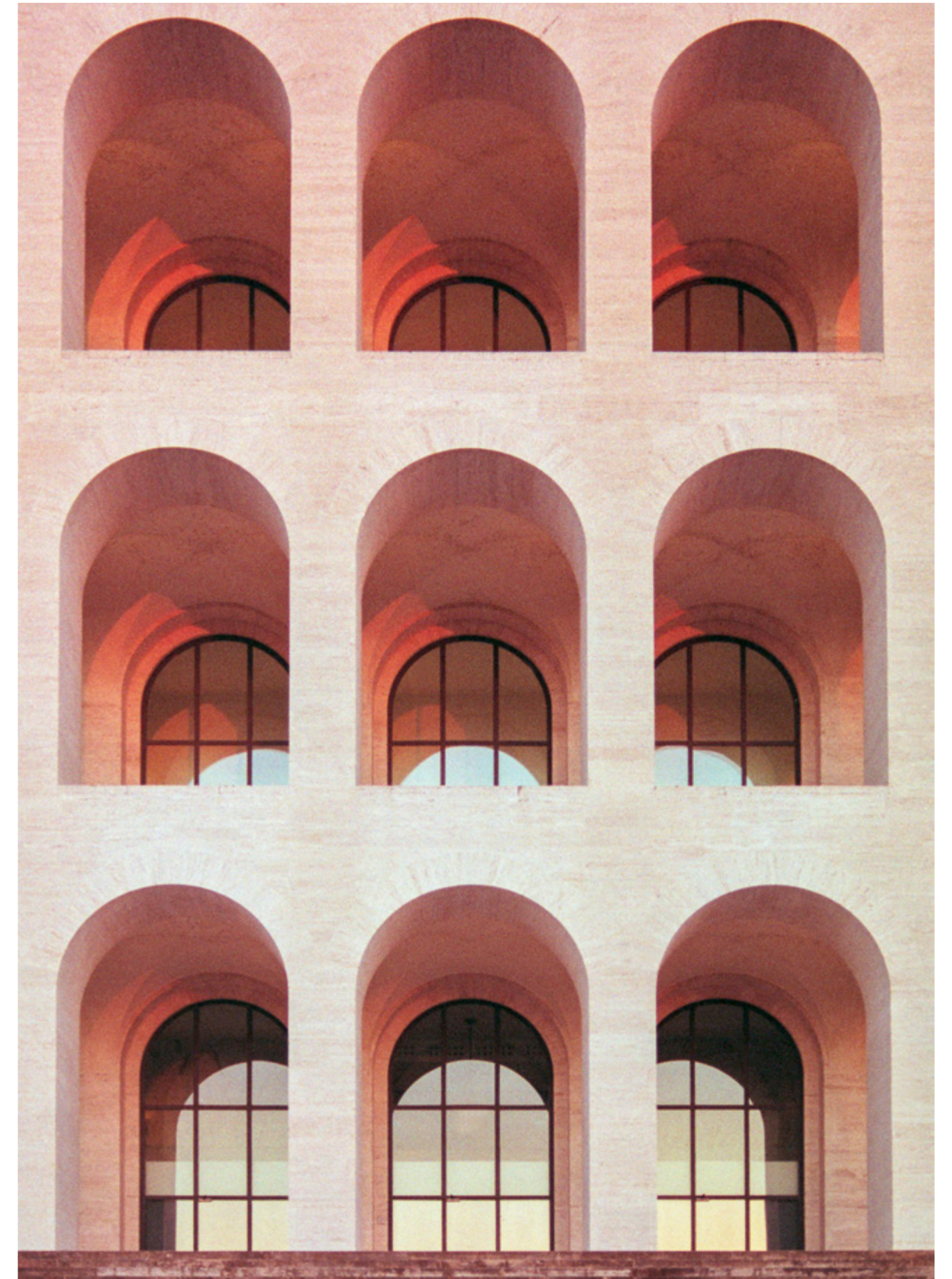

VARGA MARIETTA FOTÓSorozata

EGY MÁSIK RÓMA

Volt már korábban vendégségben magazinunk oldalain *My Town Siófok* szériája, illetve néhány, a brutalista építészet ihlette felvétele Londonból, Londonról. Legutóbb az új MOME Campust helyszínül választva, szerkesztőségünk felkérésére készített egy szép fotósorozatot (OCTOGON 2019/6.). Testvére Rómában él, így amikor vendégségben van nála, járja a várost. „2016-ban és azóta számtalanszor voltam már Rómában, valahányszor a városban vagyok, nem mulasztom el megnézni kedvenc római helyszínemet, az EUR negyedet.” Gépével legutóbb idén nyáron tett sétát a városrészben, amelyet a Mussolini érában, az 1930-as években hoztak létre. „...megpróbáltam elhatárolódni az EUR politikai történetétől, és tisztán művészi nézőpontból tekinteni rá. Alig vártam, hogy megragadhasam ennek a helynek a szépségét, hogy megmutathassam az embereknek, hogy a legnépszerűbbek mellett számos lenyűgöző hely van még Rómában, amelyeket érdemes megnézni és felfedezni.” Így született meg Varga Marietta *Another Rome* című képsorozata.

TELEPI SRÁCOK

AZ ÓZDI ÚJVÁROS TÉRI ÁLTALÁNOS ISKOLA
TORNACSARNOKA

Egyöntetű szakmai elismerés mellett valósult meg Ózdon Csontos Györgyiék rendkívül izgalmas rehabilitációs projektje három éve. Az egykori kohászati üzem megmaradt épületeinek kulturális célú fejlesztése nagyszerű kihívásnak bizonyult.

Noha a Nemzeti Filmtörténeti Élménypark és Digitális Erőmű intézményi működése, valódi funkciója rengeteg kérdést vet fel, kétség sem fér ugyanakkor ahhoz, hogy az építészeti koncepción dolgozó tervezők érzékenyen és jól oldották meg a feladataikat. Kisebb nyilvánosságot kapott azonban az építészek egy kicsit korábban megvalósult ózdi projektje, ami a szívhez hasonlóan közel áll.

Szerző: MARTINKÓ JÓZSEF | Építész: CSONTOS GYÖRGYI DLA
Fotó: DANYI BALÁZS

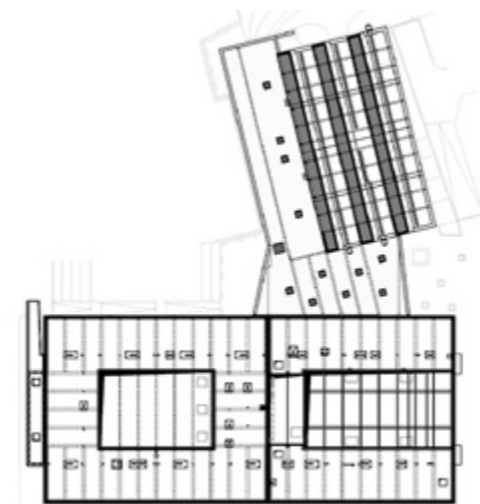
Az új tornatermet a domborzati adottságok és a tájolás szerint helyezték el

Napjaink Ózdjára sajnos nehéz a remény és az optimizmus városaként gondolni. Noha Ózd a 19. század óta az ipari innováció és mérnöki szakértelem egyik régiós központja volt, manapság nem tudunk a szocialista nagyipar, a privatizáció kudarca ejtette sebek nélkül a városra tekinteni. Ráadásul az elmúlt három évtizedben sem körvonalazódott valódi identitást teremtő, átfogó támogatási terv, ami az ország észak-keleti régióját reményre hatja át, segíti, a jövő felé fordítja. Ilyen reményt és új identitást adhat egy városnak a jó és megalapozott kortárs építészeti is, ami habos elvagyódás és kisszerű illúziómakettek helyett a város valódi értékeit tárja fel, önbizalmat és optimizmust sugároz a városlakók felé. Ennek a folyamatnak

egyik nagy témája a szocialista korszak házigyári panel lakótelepeinek rehabilitációs kérdése, ami kapcsán egyébként Közép-Kelet-Európa sok szegletében, Pommerániától Szlovákiáig találunk kiemelkedő építészeti, urbanisztikai megoldásokat. Ha lakótelepekről beszélünk, gyakran elfelejtkezünk a lakóépületek közötti közteterekről, egykori szolgáltató épületekről, iskolákról, óvodákról. Szép példák, szép kihívások és tennivalók pedig ezekkel is adódnak. Legutóbbi lapszámunkban Holló Mátyásék salgótarjáni projektjét mutattuk be (OCTOGON 2019/7.), míg a laikus médiában is hatalmas nyilvánosságot kapott az Archikon tervezőinek a Vizafogó Tagóvodát megújító nagyszerű terve (2016/7.). Nyilván hosszasan sorolhatnánk, ugyanakkor sajnálatosan

nem elég hosszan azokat az elképzeléseket, amik lakótelepi intézményeket újítanak meg a kortárs építészeti eszköztárat használva. „Ózd városépítészetét úgy képzeld el, mint a fa égvyrűt.” – Hívja fel a figyelmet a város szerkezet sajátosságaira Csontos Györgyi. Míg a századforduló a várost övező dombok ölelte medencében zajlott, az 50-es, majd a 60-as évek immár a medencén kívül vont újabb gyűrűt a gyártelepi városmag köré, hogy legutoljára megjelenjen a korszerű házigyári panel, mint ahogyan a város nyugati nyúlványában található Újvárosban is történt. Az itt található 16 osztályos általános iskola eredeti tornaterme kicsinek, korszerűtlennek bizonyult és az EU-támogatás igénybevételével nem pusztán az iskolaépület kaphatott új gépészeti

A fehér szín mellé, hiszen gyerekekkel foglalkozó intézményben járunk, napsárga lép be a nyílászárók, a padlófelületek, helyenként a falszakaszok és a piktogramok esetében

Szórta, kellemes fényt biztosító építészeti kialakítás

„Ózd városépítészetét úgy képzeld el, mint a fa évgyűrűit”

A szűkös anyagi keretek miatt átforgalmításokat kellett az építésznek végrehajtaniuk, így pld. csökkentették a tornatermi üvegfallal magasságát, elmaradtak a speciális világító- és hálófelületek, de ezzel együtt új építészeti és funkcionális érték jöhetett létre a városban

rendszer, új szigetelést, hanem a sporttagozatos iskola mára valóban korszerű, kettéosztható belső terű épületszárnyal gazdagodhatott. Az építésztl az is megtudhattam, hogy a tervezés első fázisában vizsgált lakótelepi iskola-típusépülete nem rossz kiindulási alap, ugyanakkor azt is észrevették, hogy ennek esetében, mintha az eredeti tervezők „fordítva” tették volna le az épületet, ami a bejáratok, menza, gyülekezőudvar stb. esetében egy sor funkciózavart eredményezett. Az új tornaterem tervezése során ezeknek egy részére is le tudtak tenni tervvázlatokat,

amik végül be is épültek a projektbe. A szűk anyagi keret ellenére az iskolatömbre lényegében merőleges, a telekhatár vonala miatt mégis enyhe szögtörésre „kényszerülő” tornaterem fő nézete északi, ami miatt úgynevezett séd-tetős megoldással lehetett komponálni az épületszárnyat. Az északi sávablakok vékonyan strukturált üvegfala semmiféle árnyékolást nem igényel, miközben a tetőcsúcsok ritmikus dinamikájára, a dombok felől az öltözősor felé lelépcsőző épülettömeg egészére is szépen rímel. Egyébként a séd-tető az egykori ipari építészeti, az ipartelepek csarnokainak

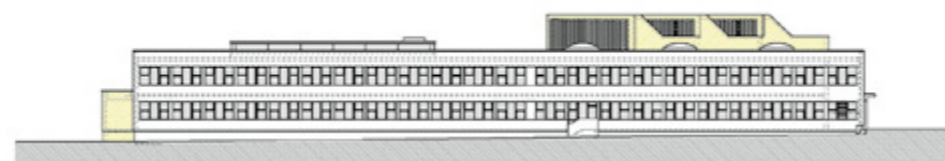
Az épületegyüttes legmeghatározóbb építészeti eleme a tornaterem séd-tetője

Az új tornaterem telepítésénél olyan megoldást kerestek a tervezők, ahol az új és a régi épületrészek egy ponton közelíthetők meg

Szintterület (bruttó): 4700 m²
 Tervezés éve: 2012
 Építés éve: 2015

Építész vezető tervező:
 CSONTOS GYÖRGYI DLA
 (MIXA STÚDIÓ KFT.)
 Építész munkatársak: PERCZ GÁBOR,
 PETHEŐ DÁNIEL, VIZI GERGELY
 NORBERT (MIXA STÚDIÓ KFT.),
 IVACS TAMÁS, SAJBÁN JUDIT
 (ARCHINVEST'97 KFT.),
 Szakmai vezető: NYALKA ANTAL
 (ARCHINVEST '97 KFT.)
 Táj- és környezettervezés: ADORJÁN ANNA

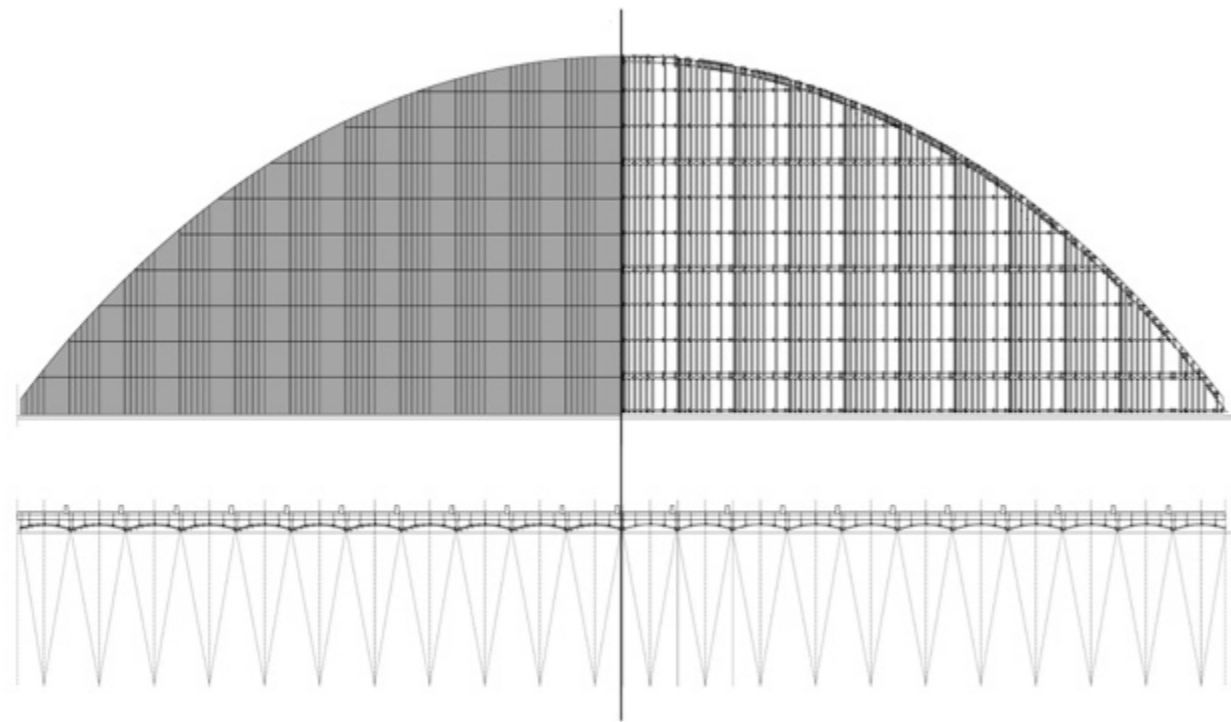
kedvelt, nyílászáróknál használt megoldás volt, újabban gyakran látunk ilyen szerkesztést kortárs múzeumok, kiállítóterek esetében, hiszen az innen beáradó, szórt fény több funkcionális elvárásnak is megfelel. A kritikus mindenesetre hálás azért, hogy az új tornacsarnok ezzel az erős, ám távolról sem öncélú gesztussal fordul a város egykori ipari múltja felé, miközben a tetővonal valódi középület-rangú megjelenést is kölcsönöz az új szárnynak. Ez a tiszta, őszinte szerkezeti logika a csarnok

belső terére is igaz, miközben a külső vakolat nagy, egyöntetű mezői sem adnak túlságosan zárt, dobozszerű hatást. Egyébként a séd-tető déli oldalára fotovoltaikus táblák kerültek. Jó látni, hogy a kissé levegőben lógó kulturális „nagyprojektek” mellett a tervezőcsapat egy valóban hasznos, lakótelepeink számára tanulságos középülettel is gazdagították a várost. Jó volna hinni, hogy az itt tanuló diákok számára az új környezet új, optimista korszakot is jelenthet.

ÁTADTÁK A GYARMATI DEZSŐ USZODÁT

ÚSZÓVERSENY A KALAPBAN

Szerző: BÁN DÁVID | Építészet: PLANT-ATELIER PÉTER KIS, TECTON
Fotó: BATÁR ZSOLT

Egyszerűségében logikus, anyaghasználatában és színvilágában visszafogottan elegáns, tágas, de mégis befogadható méretű uszoda épült Pesthidegkúton. Néhány alapvető mértani formával és a színek tudatos használatával az épület szinte maga vezeti benne a látogatót.

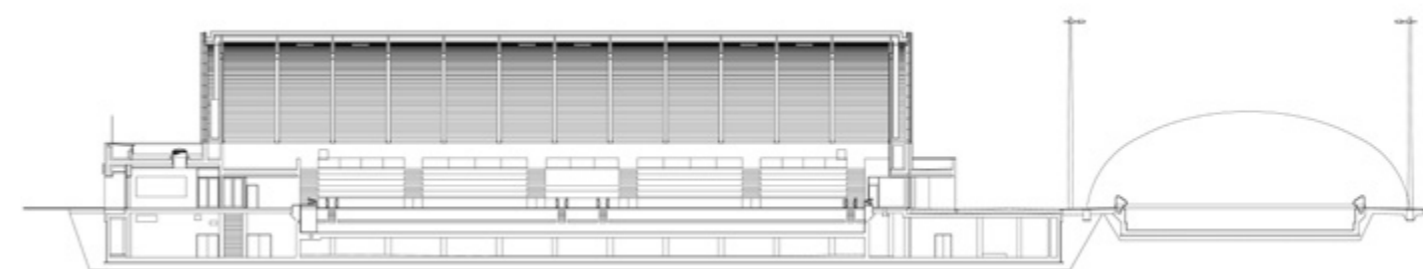
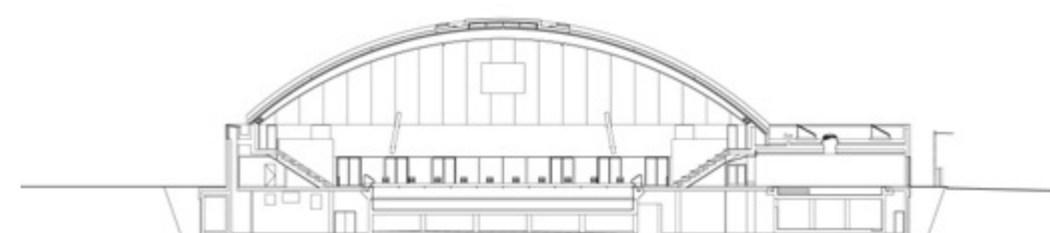

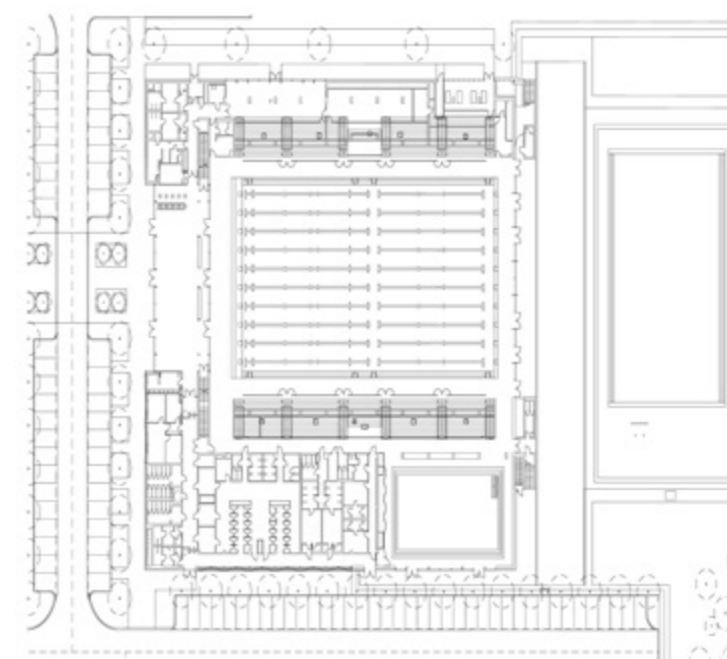
Logikus, anyaghasználatában és színvilágában
visszafogottan elegáns, tágas

„Miért ijednénk meg egy kalaptól?” – teszik fel a kérdést a kis hercegnek a felnőttek, akik már csak a szemükkel képesek látni és nem veszik észre a felszín alatti lényeket. Ha a pesthidegkúti Gyarmati Dezső Uszoda épülete nem is ennyire rejtőzködő, de a homlokzatát nézve valóban egyfajta kalapformát kirajzoló épület logikus elrendezést és finom megoldásokat rejt. Az alapelemekkel tudatosan építkező uszodaépületet a kettősség uralja. Bemutásakor számos, akár már-már közhelyszerű jelzőpárt lehetne egymás mellé rakni, de kétségtelen, hogy alapvetően a kérésatlenség és az elegancia kettőssége vonul végig az épületen. A szemből nézve kalap nemcsak a formai egyszerűségével, hanem domináns színvilágával, monokróm, sötétszürke homlokzatával áll ünnepélyesen a terepen. Nem lehet nem észrevenni. Mégsem ijesztő tereptárgyként jelent meg ez az uszodaépület a fővárost szinte határoló Máriaremetei út jellemzően ligetes, családi házas környezetében; a néhány lépéssel odébb, hatalmas komplexumként megjelent Gustave Eiffel Francia Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium lényegesen széttartóbb épületegyüttesére pedig akár

Kalapformát
kirajzoló lezárás

Pillantás a versenymedencetérbe

» Az előcsarnokban egy büfét alakítottak ki

kontrasztos építészeti választ is nyújthat. Homlokzati, alaprajzi kialakítása is két hangsúlyos mértani elemre bontható: a versenymedence terének központi, dongaboltozatos tömegére és az azt körbeölelő, L alakban telepített kiszolgálóterek hasábjaira. Az elemek közötti egyes pontokon a teljes átláthatóság, másutt pedig a tudatos színhasználat kalauzol el bennünket, hogy merre kell haladnunk. Az építmény észak-déli hosszanti tengelyében a transzparenciára való törekvés jellemző. A fő- és hátsó homlokzat földszintjén szalagszerűen végigfutó üvegezés teljes betekintést enged az előtérén keresztül az uszodatérbe, majd azon túl a kültéri medencéig. A vizuális élményt persze sokban segíti a praktikumra nagyban építő, funkcionális elrendezés is. Hiszen az előteret

– szintén egy üvegfalal – azonnal követi a medencetér, az összes kiszolgálóhelyiséget pedig logikus rendben felfűzve a lelátók alatt helyezték el. Az előcsarnok két keskenyebb oldalán, kellő távolságból a jegypénztár és a büfé néznek szembe egymással, a levegős térbe pedig csak néhány mozgatható, illetve a büfé elé gombaszerűen telepített, állandóra rögzített asztal és szék került. Dombornyomásos, sötétszürke csempékkel burkolt folyosó vezet az öltözőkhöz, melyekben szintén a szürke színvilág az uralkodó. A folyosó csempéi a wellness-terek eleganciáját közvetítik, faltúrájukkal a látványban kissé szűkítik a teret - a projektből sajnos épp a wellness-terek maradtak ki végül. A külső mély tónusú és a beltér világos világai az öltözők és a zuhanyzók után kezdenek finoman egymásba folyni.

A burkolatok alig érezhetően – összességében néhány árnyalatnyi színváltásról van szó – lassan-lassan kivilágosodnak: a sötétszürkéből előbb bézs, majd a medencetérbe érve már egyértelműen fehér lesz. Belépünk a tiszta zónába, az uszoda szentélyébe. Van ugyanis valami szakrális az óriási medencetérben. A tízsávos, ötvenméteres versenymedence feszített víztükrét átívelő, hófehér dongaboltozat egyszerre megnyugtató, tisztaságával tekintélyt parancsoló. A medencetér puritán, minden fölösleges kiegészítéstől, anyaghalmozástól mentes. Mindezt nagyban segít az is, hogy az összes gépészetet sikerült elrejtetni, így szellőzőcső, kábelcsatorna, szervízfolyosó nem zavarnak bele a látványba, ráadásul a gépészeti működés is szinte teljesen hangtalan. A hatalmas, hullámos fémborítású,

▼ Az öltözőkhöz vezető folyosó indítása

▼ Az egyik öltöző részlete

A tanmedence területe

Az elemek közötti egyes pontokon a teljes átláthatóság, másutt pedig a tudatos színhasználat kalauzol el bennünket

ezáltal némi industriális hatást keltő, boltíves, világos térbe a földszint két rövidebbik oldalán végigfutó üvegablakon, valamint a tetőbevilágítókon keresztül jut a kellő mennyiségű természetes fény. Mindez azonban a végfalak („lunetták”) fehér, szinte csak textúrájában érzékelhető hullámvonalaival még jobban felerősödik. Ha egy gondolat erejéig még ragaszkozunk a szentély analógiájához, akkor az

egyik hosszanti oldalán szintén üveghomlokzatú tanmedencetér egy csillogó kápolna lehetne – átellenes homlokzata egyébként a lelátók alatti térrésszel határos. A kívülről érkező fény a falakat szinte végigjárja, beragyogja a teret. Külön érdem az elegáns arculati elemekből felépülő, szépen megtervezett irányító rendszer, amely – ha helyenként az olvashatóság kárán is, de – egyedi módon vezeti a látogatót.

Lelátók a versenymedencétérben
lentről és fentről

Dongafedésű
versenymedencétér

^ Esti fényben a déli homlokzat

^ Szintén este az északi homlokzat

Szintterület (bruttó): 9761 m²
 Tervezés éve: 2017
 Átadás éve: 2019

Generáltervezés: KIS PÉTER,
 MOLNÁR BEA, TÓTH ANIKÓ,
 KRAUSZ ZSOLT (PLANT-ATELIER
 PÉTER KIS KFT.),
 VARGA BÉLA, ÜKÖS TAMÁS,
 TOKAJI PÉTER, SZUNYOGHY-
 KOLLÁR DALMA
 (TECTON ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI ÉS
 TANÁCSADÓ KFT.)
 Belsőépítész: KIS PÉTER,
 MOLNÁR BEA, TÓTH ANIKÓ
 (PLANT-ATELIER PÉTER KIS KFT.)
 Tájépítész: KOVÁCS ÁRPÁD
 (ÚJIRÁNY TÁJÉPÍTÉSZ KFT.)
 Épületvillamosági tervezés:
 ARTREA CONSULTING KFT.
 Világítástechnika: BE LIGHT!

DELTA LIGHT®

ANNIVERSARY
 OUT NOW! EDITION

discover more
www.deltalight.com

b@light!
 H-1025 Budapest,
 Szépvölgyi út 146.
www.belight.hu

Számos akadályon át vezetett az út a szegedi Szent Gellért Fórum elkészültéig, ám végül a városnak lett egy létesítménye, amiben minden megtalálható, amire csak szüksége lehet egy futballklubnak. Sőt még annál több is.

Szerző: UJLAKY-GAZDAG ISTVÁN | Építész: VISION ÉPÍTÉSZIRODA
(Engedélyezési terv: BORD ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ)
Fotó: PALKÓ GYÖRGY

STADION KÁPOLNÁVAL SZEGEDEN

KERESZTLÉCEK

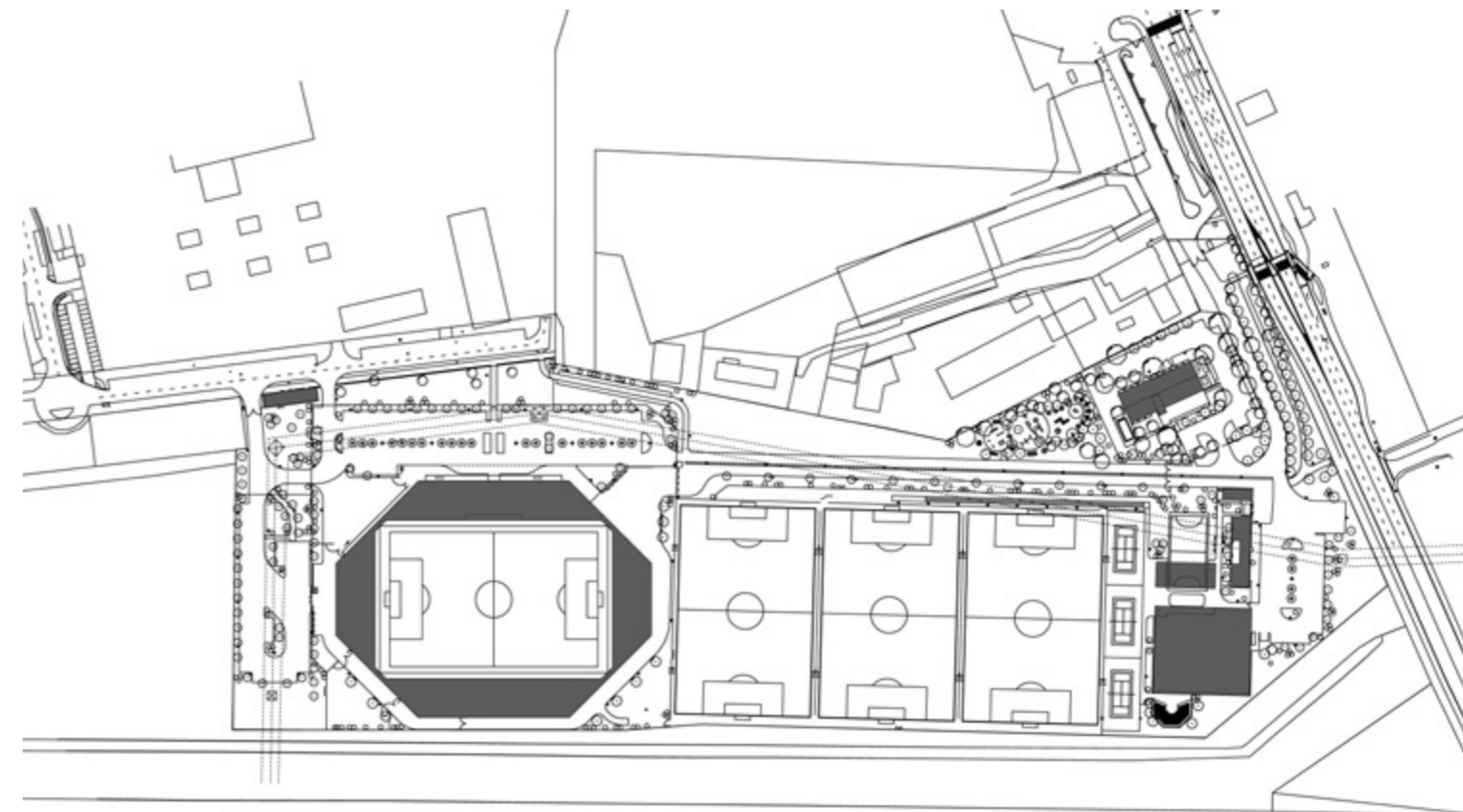
A sarkok letörése megbontja a klasszikus stadion formát

A főút felől az irodákhoz és a csarnokhoz érkezünk, a stadion a telek túlsó végében feszít

Szeged belvárosán kívül, a várost a Tiszától védő körgát külső oldalán, a reptérről északra található egy tízhektáros telek. Egykor kemping működött ott, a területet többnyire ERDÉRT-típusú faházak foglalták el, tetejükön azbeszt-tartalmú hullámpalával. A faházak mellett évtizedekig üresen álló szálloda jelezte: a terület csak vegetál. Elérkezett hát az újjászületés ideje, a Szeged-Csanádi Egyházmegye ide építtetett egy Ifjúsági Centrumot, amelynek legfőbb eleme a Szent Gellért Fórum nevű stadion, de számos kiszolgálófunkcióval is büszkélkedhet. Egyelőre maradjunk a stadionnál, amely – az eredeti koncepciótervet közösen jegyző Bordás Péter (BORD Építész Stúdió) és Vision Építésziroda szándékainak megfelelően – a sarkok levágása révén szakít a hagyományos stadion-formával. Később azonban változások

történtek a tervezésnél. Bordásék a levágott sarkok helyére falat terveztek, amely távolról nézve olyan benyomást keltett, mintha egy-egy hatalmas szem nézné a pályán történeteket, belülről pedig töleszerszerű lelátó került volna a sarkokba. Ez a verzió erősebb akusztikai élményt biztosított volna, mindenesetre a gyakorlatban más történet: lelátó nem épült a kérdéses szakaszokon, a saroklezárást rozsdamentes acélhálóval oldották meg, vagyis a stadionból kilátni a környékre, kintről belátni a stadionba. Szokatlan megoldás ez is, NLF-stadionokban látunk erre példákat, de ellentétben Atlantával vagy Las Vegasszal, itt nem a városra, hanem a környező természetre látunk rá a stadionból. A természet másképp is jelen van: a bejárásakor hirtelen megszólal egy, leginkább a horrorfilmek effektjeit idéző hang, mint kiderül, a szomszédos

erdő madarainak elriasztására. A klubnak felajánlották, hogy a garancia idejére, öt évre húszmillió forintért felbérelnek egy solymászt, aki a ragadózót rendszeresen megröptetve érte volna el ugyanezt a hatást, a vezetőség azonban inkább a Hitchcock–Kubrick-vonal mellett döntött. Odabent más jellegű izgalmak adódtak. A stadion játékerterét lényegében kizárólag a Szeged-Csanád Grosics Akadémia használja, és – szintén kissé szokatlan módon – a klubnak három színe is van: a kék a Tiszára utal, a fekete a névadó Grosics Gyulára, az Aranycsapat egykori, Fekete Párduc becenevű kapusára, végül a zöld a Ferencvárosra, a komplexum építését szívügyeként kezelő dr. Kiss-Rigó László, a Szeged-Csanádi Egyházmegye megyéspüspökének kedvenc csapatára. Amikor azonban elkészült a 8000

A komplexum kialakítása során sok minden spontán alakult, a végeredmény mégis kompakt, meggyőző

⚡ A tízhektáros telek az erdő felől, hátul a rendezvénycsarnok

Összesen 36 akadálymentesített férőhely is található, és néznek is itt meccset mozgássérültek

A Skybox és a VIP-rész bőrlésein 120, illetve 384 vendégnek jut hely

A stadion előtt a vetődő Grosics Gyula szobrát láthatjuk

fős lelátó, a műszaki ellenőrök kifogásolták, hogy a különböző színű székek elrendezése nem a terveknek megfelelő, mit lehetett hát tenni, egy gigantikus léptékű puzzle keretében egyesével áttették a székeket oda, ahová a látvány szerint kerülniük kellett volna. A stadion egyéb területeivel már kevesebb probléma adódott, és most nem a fogadótér üresen álló vitrinjeire gondolunk, ahová – egyelőre – számottevő sportsikerek híján egyetlen trófea sem került. Bájos optimizmus trófeateremről gondoskodni egy 2011-ben

alapított klubnál, de miért ne bizonyulhatna később prófétikus előrelátásnak? Eredetileg ide, a fogadótérbe került volna a kápolna is, ám a megyéspüspök kérésére a legfelső emeletre, egy csendesebb helyiségbe költözött. Inkább egy imatermet képzeljünk el, benne a hívőknek odakészített tucatnyi székkal, a köztük lévő folyosó végén a liturgiához szükséges szakrális kellékekkel. Viszonylag ritkán találunk kápolnát magyar stadionokban, ám mielőtt a blaszfémia vagy a tréfálkozás sötét ösvényeire lépünk,

gondolhatunk más aspektusra is. A modern szakrális épületek merészebben idéznek akár teljesen eltérő rendeltetésű épületeket: a torinói *Santo Volto* templom (Mario Botta, 2006) a város egykori acélművének területén épült, és fel is vállalja az ipari múltat; a müncheni *Herz Jesu* plébániatemplom (Allmann Sattler Wappner építésziroda, 2000) irodaházakat idéző hatalmas, sík üveg-acél homlokzattal tűnik ki a kertvárosi környezetéből (Schneller István: *Modern szakrális épületek*, Typotex Kiadó, 2019 – a szerk).

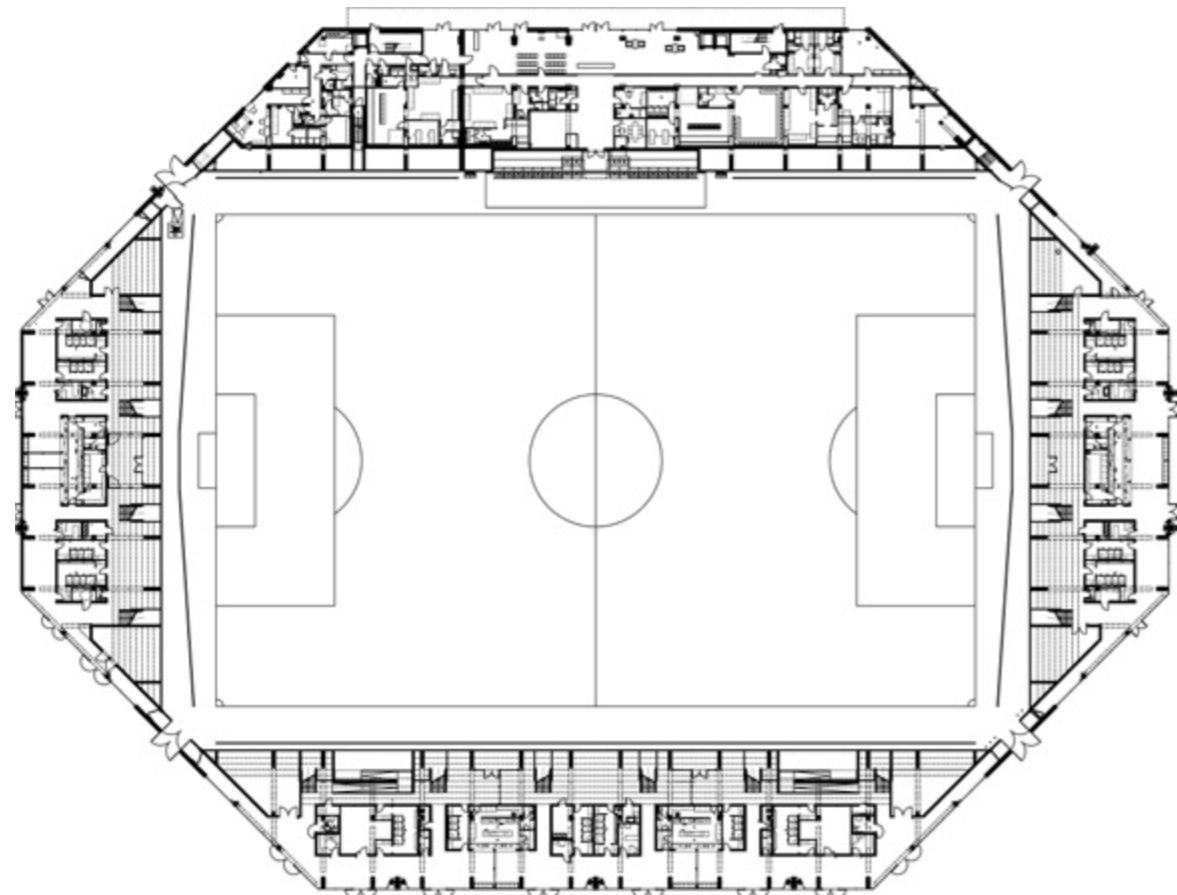
Másfelől világszerte ismert jelenség a szakrális–nem szakrális funkciók egymás mellé rendelése: az *ENSZ New York-i*, az *UNESCO párizsi székházához* utólag építettek felekezet feletti meditációs kápolnát, a hívők találnak autópályateplomokat, imatermet a reptereken. Miért különböznének a stadionok? Dél-európai játékosok gyakran vetnek keresztet pályára lépéskor, Dél-Amerikában magától értetődő, hogy a mindenkori pápa stadionban fogadja a hívők tízezreit, az iszlám világban mérkőzés közben is megszólal a müezzín, és bár a játékot nem szakítják félbe, a játékosok a szünetben pótolhatják az imát, míg

a szurkolók a lelátók mögött találnak imaszobákat, szőnyeggel borított üres helyiségeket. Mivel a Szent Gellért Fórum a városmagtól kissé távolabb esik – a stadion pedig a telek főúttól legtávolabbi szegletében áll –, a szurkolók inkább autóval vagy kerékpárral érkehetnek. Praktikus is tehát a kápolna, elvégre esküvők rendezésére is ajánlják a stadiont. És miután a fogásokat a Katedrális Étteremből szállítják a stadionba, szakralitás terén Szegeddel kevés hazai létesítmény versenyezhet. Noha az építkezés során több minden nem az eredeti koncepció mentén alakult (a telken például jelentős alapközmű-vezetékek találhatók,

^ A főlelátón külön hely van a hallássérülteknek, ahol felerősítik számukra a helyszíni műsorközlő hangját

^ A VIP-konferenciaterem 400 fő befogadására alkalmas

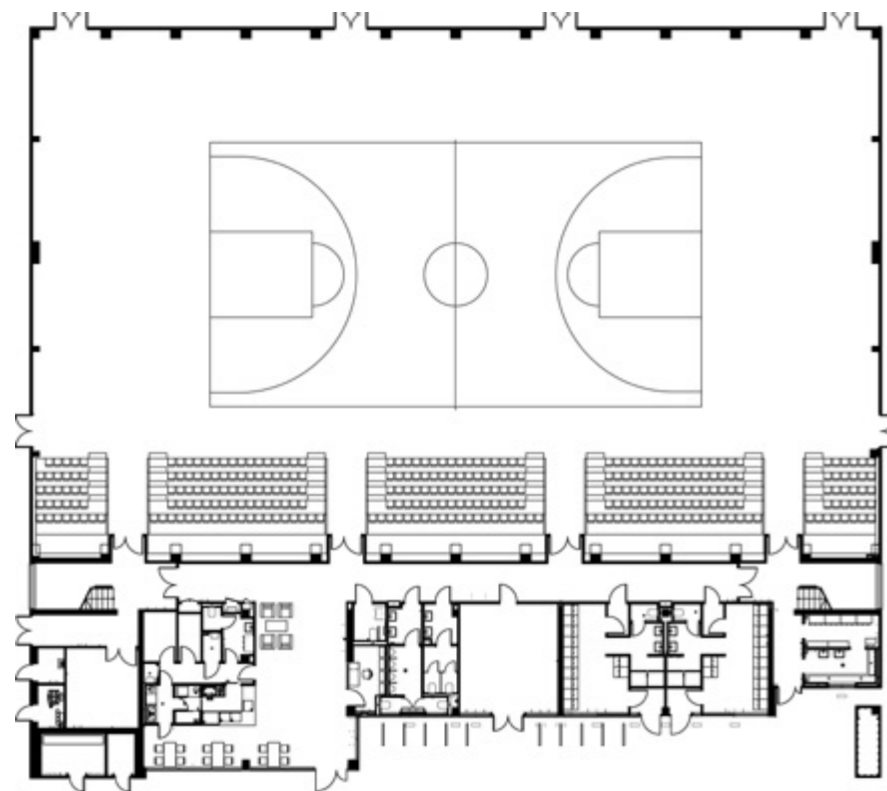
A csapatok fanatikusa a két kapu mögé ülhetnek, és végig teljesen elkülönülnek egymástól

ami szintén befolyásolta a műtárgyak elhelyezkedését), Szegeden végül megszületett egy létesítmény, ahol minden megtalálható, amire csak szüksége lehet egy futballklubnak. Az UEFA legmagasabb, 4. kategóriájába sorolt stadionban akár Bajnokok Ligája-csoportmeccset is lehet rendezni, bár egyelőre fontosabb, hogy orvosi szobák, konditermek, edzői szobák, rehabilitációs eszközök, jégkádval ellátott öltöző is rendelkezésre áll, valamint három fűtött, hibrid füves edzőpálya. Ezeknél a valódi és a műfü kétcentis szakaszonként váltja egymást, a műfü szálai Abu-Dzabiból érkeztek hatalmas hengerekre

A színes székek elrendezése a tűz lobogását szimbolizálja. A klub jelmondata:
Erő, Szeretet, Józsanság

Talán villanyfényben a leglátványosabb a hibrid gye

A rendezvénycsarnok két konditeremmel, öltözőkkel, több sportágra alkalmas pályával önálló létesítményként is megállja a helyét

▼ A szabadtéri pálya rekortán borítása segít a sérülések megelőzésében

A rendezvénycsarnok többek közt az esővíz újrahasznosításának képességével LEED Gold minősítést nyert el

Nincs olyan felszerelés, ami egy modern futballklubnál alapszükséglet, és Szegeden ne állna rendelkezésre. És még égi segítséget is kaphat a csapat

tekerve, majd egy gép két-két centinként 16 centi mélyre tolta a szálát a talajba, akár egy varrógép. Az így keletkezett hibrid gyeplében nem megy tönkre a stoplis cipőktől, és még télen is szépen zöldell. Ugyanakkor ne csak a futballról beszéljünk: a városnak rendkívül hiányzott a közösségi sportra alkalmas létesítmény, amit kiválóan ellát a szabadtéri rekortán pálya (alapvetően kézi-, kosár- és röplabda, valamint futsal számára), valamint az ugyanezen sportágak üzésére

alkalmas csarnok (amelynek oldalában egy 264 üléses amfiteátrum található). Ez utóbbi máris szinte állandóan foglalt, lényegében a hét minden napján edzenek benne a Pick-Szeged kézilabdaklub utánpótláscsapatái. A csarnokot és a szabadtéri pályát használhatja továbbá az egyházmegye fenntartásában működő intézmények 9000 diákja, valamint a Gál Ferenc Főiskola és a Szegedi Tudományegyetem hallgatói. Bár üzletek és szolgáltatások nincsenek

a stadionban (ahogy Debrecenben, ahol a létesítmény a futballtól függetlenül is nyereséges), rendezvényekre, koncertekre kiadható, míg a LEED Gold minősítéssel bíró csarnok a bérleti díjából termel a fenntartáshoz elengedhetetlen bevételeket. Van tér további fejlesztésekre is, szintén a telekhez tartozik az említett egykori szálloda is, amelyet műszaki okokból el kell bontani, a helyére új szállodát tervez a tulajdonos.

◀ A csarnok hosszú folyosóit a helyiségek különböző színeivel, betűkkel és számokkal jelölése dobja fel

Ennek a csarnoknak a magyar kézilabda is sokat köszönhet majd a Pick-Szeged révén

A telek területe: 98 143 m²

A stadion beépített alapterület: 5884 m²

Déli lelátó: 729 m²

Északi lelátó: 788 m²

Keleti lelátó: 1321 m²

Nyugati lelátó-fejépület: 4752 m²

Összesen: 7590 m²

Rendezvényközpont:

Beépített alapterület (bruttó): 1981 m²

Alapterület összesen: 2789 m²

Tervezés éve: 2017-2018

Megvalósítás éve: 2019

Építészeti tervezés: VISION ÉPÍTÉSZIRODA,
BORD ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

Generálkivitelező: MARKET ÉPÍTŐ ZRT.

A stadion acélszerkezetének gyártása és szerelése:

KÉSZ IPARI GYÁRTÓ KFT.

Világítástechnika: BE LIGHT!

Szeged nem csak egy stadiont, hanem összetett sportközpontot kapott. A Szent Gellért Fórum leginkább az ifjúsági sportéletre, az edzéslehetőségekre koncentrál. Az itt felépült stadion pedig focimeccs helyett komolyzenei koncerttel debütált. A megrendelés és a tervezési feladat összetettségéről *Kiss István*nal, a projektet kivitelező Market Építő Zrt. műszaki igazgatójával Bán Dávid beszélgett.

INTERJÚ KISS ISTVÁNNAL

ARÉNAHATÁS – SARKOK NÉLKÜL

Szöveg: BÁN DÁVID
Építész: BORD ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
ÉS VISION ÉPÍTÉSZIRODA
Építészeti fotó: PALKÓ GYÖRGY
Portréfotó: DUDÁS SZABOLCS

A Szent Gellért Fórum nemcsak egy stadion, hanem egy összetettebb sportkomplexum. Miről szólt a megrendelő felkérése?
Az eredeti elnevezés szerint Szegedi Ifjúsági Centrum létesítésére kaptuk a megbízást, így a projekt nem is a stadionról szólt, az csak egy részét képezte. Már a kezdetekkor közös célja volt a projektben részt vevő összes szereplőnek, hogy egy nagyon jól használható, összetett funkcionalitással bíró központot hozzunk létre, amiben rengeteg különféle sport gyakorolható színvonalas

körülmények között, valamint alkalmas nagylétszámú rendezvények megtartására is. A multifunkcionális ifjúsági sportterületen gyakorlatilag az összes teremsportot üzni lehet a kézilabdától a lánbteniszig. Úgy képeztük ki a központot, hogy a teremben el lehet határolni három különálló részt, így keresztben is lehet játszani a kisebb pályákon akár kosárlabdát vagy teremfocit. Már most érezhető, hogy nagyon nagy kihasználtsággal üzemel a csarnok, a városnak és a Szeged-Csanádi Egyházmegye-nek nagy szüksége volt rá. A zárt csarnok mellett, kívül, szintén multifunkcionális pályákat alakítottunk ki, valamint megtalálható három tenispálya és három, futballra alkalmas edzőpálya is. Így a stadion mellett egy olyan központ jött létre, ahol rengeteg lehetőség van az edzésre, az ifjúsági sportra. Így nem is annyira magán a stadionon van a hangsúly, hanem az Egyházmegye katolikus hívei és a város számára létesült új, komplex sportközponton. Találunk még itt egy kültéri felnőtt fitness részt, valamint játszóteret a gyerekeknek. A várossal való közvetlen kapcsolatot pedig a területen átfutó kerékpárút jelenti. A komplexum

egy mindenki számára teljesen nyitott terület. **Szokatlan, hogy egy akkora sportlétesítmény megrendelője az egyház, konkrétan a Szeged-Csanádi Egyházmegye. Mennyiben jelentett más ez a megrendelés a hasonló jellegű sportberuházásoktól?**
A stadionban egy kápolnának is helyet kellett biztosítanunk, ennyivel volt szokatlanabb vagy másabb a hasonló jellegű tervezési feladatoknál. A harmadik szinten alakítottuk ki, és aki szükségét érezné, a meccsek előtt tudja használni. A püspök úr is megfordul itt a hazai csapat mérkőzései előtt.

Mi volt az építészeti alapvetés? Lehetett-e egy ennyire szerteágazó komplexumnak egységes építészeti képet adni?
A rendezvényközpont épületének engedélyezési tevei már készen voltak, amikor mi bekapcsolódtunk, és ehhez nem is akartunk hozzányúlni. Magát a telket nehéz volt berendezni, mert számos megkötést figyelembe kellett venni, illetve maga az alakja hosszúság, a szomszédos telkek közé beékelődő, ami nagyban megkötötte a tervezési folyamatot: meghatározta

például az épületmagasságot. Ezért magát a stadiont is jóval hátrébb helyeztük el a Dorozsmai útról nyíló főbejárattól, mert csak ott találtunk neki olyan pozíciót, mely minden előírásnak megfelelt. A stadionnak is voltak előzetes tervei, amikhez azonban több ponton is hozzá kellett nyúlnunk, leginkább az UEFA-minősítés megszerzése miatt. Egy elég szűk helyre kellett beterveznünk egy olyan stadiont, amely megfelel az UEFA 4-es minősítésnek. Ez nem volt egyszerű feladat, mert nagyon szűkös volt a mozgásterünk a területen, az UEFA számára pedig számos követelménynek, így magának a tájolásnak is meg kellett felelni, ez utóbbi szerencsére a telek adottságaiból épp jól jött ki. A tervezőnek végül sikerült nagyon jól berendeznie a területet.

Mekkora stadionról beszélünk, és mi volt a kialakítás alapkonceptiója?
Egy 8000 férőhelyes stadion épült, és az építészeti tervezés koprodukcióban valósult meg: a BORD Építész Stúdió és a Vision Építésziroda közösen jegyzi a tervet. A lényeg az aréna hangulat megteremtése volt. Ha megnézzük

INTERJÚ SERES PÉTERREL

ELŐREMUTATÓ MEGOLDÁSOK

Szöveg: KOVÁCS PÉTER | Építész: BORD ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ ÉS VISION ÉPÍTÉSZIRODA
Építészeti fotó: PALKÓ GYÖRGY
Portréfotó: DUDÁS SZABOLCS

egy szokásos stadionformát, itt azt látjuk, hogy a négy sarkát levágták, ezáltal közelebb hozták a szurkolókat azokhoz a helyekhez, ahol jól láthatnak. Mert általában a sarki területek ebből a szempontból a legrosszabbak, így azok lekerültek az épületről. Ezáltal sokkal tervezhetőbbé tették a két szurkolói csoport elválasztását is, amelyeket fizikai korlátok zárnak el egymástól. A lelátók különállóak, nincs köztük átjárás. Teljesen izoláltak, minden szektorban külön jelennek meg a büfék, a mosdók és az összes kiszolgálóhelyiség. Ezt a sarkokban levágtott formát pedig a megrendelő is rögtön megszerette. A sarkokra viszont kellett valami lezáró megoldást találni, ami az arénahangulatot is erősíti, de közben védelmet is nyújt, amit végül egy hálórendszerrel oldottunk meg. Ezáltal a bent ülők egy folyamatos homlokzatot éreznek, amit az éjszakai megvilágítás még jobban kiemel; mintha egy zárt stadiont látnánk, miközben a levegő szabadon tud áramlani a sarkokon.

Általában a VIP-részleg még az, ami jellegzetes vonást tud adni egy stadionépületnek. Szegeden milyen megoldást alkalmaztak? Építészeti az egyik legkarakteresebb megoldás a homlokzatból kiugró üvegezett szint, ami a VIP-részleget foglalja magában. Olyan, mintha egy fiókot húznánk ki az épületből. Ez a konzolos, emelt, szellős megoldás ad lehetőséget arra, hogy a főépület VIP-szintje

különböző módokon jól használható lehessen, mert a stadion fogadhat kiemelt szintű vendégeket, de amúgy a mindennapokban is elérhetőek jegyek ebbe a magasabb színvonalú szolgáltatást nyújtó részlegbe.

A mai stadionok tudatosan használják a színeket. Itt mi volt a színtervezés vezérmotívuma?
A stadion színét belülről alapvetően az elhelyezett ülések színe és a VIP-épületrész homlokzata határozza meg. A megrendelő tudatosan kérte, hogy mely színeket alkalmazzunk, így a szegedi csapat kékjét, a Grosics Gyulához, a legendás „fekete párdúc”-hoz kötődő feketét – az ő nevét viseli a gyulai futballakadémia –, valamint a zöldet. A külső homlokzatot pedig a tervezés kezdetétől jellemzi a sötét-fém színű, elegáns megjelenés.

A stadiont multifunkcionálisra kellett tervezni, hiszen augusztusban rögtön egy kiemelt zenei eseménnyel, Plácido Domingo koncertjével nyílt meg.
Igen, valóban több lábón áll ez a létesítmény, de még a stadion szempontjából is. A megrendelő elképzelése szerint a futballmeccsek csak egy részét képeznék a stadion működésének, lehetőséget kellett biztosítani koncerteknek, konferenciáknak vagy akár esküvőknek is. Emiatt a negyedik szinten egy konferenciaterületet hoztunk létre egy akár négyfelé

osztható nagy teremmel, ami focimeccsek idején a sajtó számára szolgálhat területként. A háttérben pedig a konyha és a kiszolgálóhelyiségek, valamint a bútorozás is azt segíti, hogy itt akár egy esküvőt vagy csapatépítő tréninget is le lehessen bonyolítani.

Milyen visszajelzéseket kaptak, hogy debütált az augusztusi koncerttel és a szeptemberi nyitómeccsel a stadion?
Nagyon jó visszajelzések jöttek. A Plácido Domingo-koncerten két dolog vizsgázott. Egyrészt maga az épület, kezdve a közterületen elhelyezett útmutató tábláktól a belső közekedési útvonalakig, a vizuális megjelenítőkön át a konyháig, öltözőkig. Ez a rendezvény nagyobb igénybevételnek tette ki az épületet, mint egy focimeccs, de nem volt vele probléma, noha megtelt a stadion. A másik pedig a fű. Mivel többfajta eseményre, akár koncertre is szeretnék használni ezt a pályát, ezért meg kellett oldani a fű letakarásának kérdését. A tapasztalat többnyire azt mutatja, hogy általában eléggé megviseli a fűvet egy hosszabb letakarás. Itt egy különleges, hibrid technológiával készült fűvet alkalmaztunk, ami azt jelenti, hogy a fűbe műanyag szálakat is fűztünk, mely ezzel sokkal ellenállóbbá válik. Miután a koncert után felszedték a letakarást, egy héttel később már bajnoki mérkőzést lehetett játszani a nagyon jól regenerálódó gyepen.

A szegedi sportközpont építése során több úttörő megoldást is először teszteltek az országban. A Szent Gellért Fórum gyakorlatilag az egész város kiszolgálására készült, a feladat bonyolultsága meghaladta egy átlagos futballpálya építésének kihívásait. A terepmunka összetettségéről Seres Péterrel, a kivitelező Market Építő Zrt. főépítésvezetőjével Kovács Péter beszélgetett.

A Szent Gellért Fórum egy többfunkciós épületegyüttes, amely ebből fakadóan a kivitelezés szempontjából is összetett feladat lehetett. Bemutatná a kivitelezés folyamatának egyes lépéseit?

Valóban, egy négy részből álló épületegyüttesről van szó, amelyhez egy 8000 fő befogadóképességű stadion, egy multifunkciós rendezvényközpont, egy vendégporta-épület, valamint egy hazai portaépület tartozik. Ezek összetettségét az is mutatja, hogy nem egyetlen tevékenységet szolgálnak ki. A rendezvényközpont alkalmas például kézilabda, kosárlabda, röplabda és futsal „üzésére” is. Emellett a komplexum külső műtárgyakat is magában foglal, egy fedett lelátót és színpadot, valamint egy amfiteátrumot. Építettünk a területen három fűtött hibrid füves edzőpályát, három teniszpályát, grundfoci-pályát és futópályát is, illetve egy olyan játszótérrel, amely nemcsak a gyermekek igényeinek készült, hanem a felnőttek számára is tartalmaz kültéri edzőgépeket. 2017 október elején kezdtük el a munkát, és 2019 augusztusában fejeztük be az építést. Az első lépésben a terület megtisztítását kellett elvégezni, hiszen korábban kempingként funkcionált, amelyen könnyűszerkezetes épületek voltak. Utakat és járdákat,

épületeket bontottunk el. Ezt követően az alapozás volt a következő lépés: a rendezvényközpontot mélyalapoztuk, illetve a stadion számára készítettük el a cölöpalapokat. A két épület kivitelezése párhuzamosan ment, emellett végeztük a közmű- és útépítést. A talaj minősége miatt talajcserét szerencsére nem kellett végeznünk, egyedül a bungalók hullámpalája minősült veszélyes anyagnak, amelyhez szakbontó cég segítségét kértük.

Munkaszervezés szempontjából mit jelent egy ilyen nagyságú munka? Milyen módon történt a munkairányítás?

A szerkezetépítésnél körülbelül 80-100 emberrel dolgoztunk, annak elkészülésével ez a szám valamelyest csökkent, de ezzel párhuzamosan elkezdődtek a szakipari kiépítések is, így összességében a teljes létszám egészen 300 főig emelkedett. Kiss István volt a projekt műszaki igazgatója, én pedig főépítésvezetőként koordináltam a munkát a helyszínen. Területekre és feladatokra bontottuk le a kivitelezést, összesen négy építésvezető kollégával dolgoztunk együtt. Mivel méretéből fakadóan a stadion volt a legnagyobb munkaigényű feladat, ezért külön építésvezető felügyelte a fejeletet, valamint a lelátót.

Milyen megoldásokat kellett alkalmazni, amelyek esetlegesen kevésbé szokványosak például egy irodaépülethez képest?

A stadion fejelet többfunkciós, amely tartalmaz rendezvénytereket, konyhatechnológiával felszerelt részeket, öltözőket, közvetítő stúdiót, amelyek kihatottak a kivitelezésre is. Magához az épülethez előregyártott vasbetonelemeket használtunk, éppen azért, hogy a helyszínen ne legyen akkora élőmunkaigény, hiszen szem előtt kellett tartani a kivitelezési határidőt. Bizonyos szinteknél kötött magasság volt, és annak érdekében, hogy a belmagasság tartható legyen, Deltabeam-gerendákat alkalmaztunk, ezek tartották meg az előregyártott födémeket. A belsőépítészetnél többféle anyagot alkalmaztunk: gumiburkolatot, ahol stoplis cipőben közlekednek, vinyl PVC-t a rendezvényterekben, szőnyeget a skyboxokban és konferenciatermekben. A többféle funkció következtében helyiségenként változó anyaghasználattal kellett számolnunk a padlón és a falon egyaránt.

A sportpályák kivitelezése hogyan készült? A füvesítést milyen módon oldották meg? Az országban először itt készült SISGrass hibridfüves rendszer, amely rendkívül

A Market Építő Zrt. e projekt megvalósításában részt vevő munkatársai:

KISS ISTVÁN (műszaki igazgató)
SERES PÉTER (fő-építésvezető)
GELLÉRT BÁLINT, SZÉKELY LEVENTE
GRÓF ANDRÁS (építésvezetők)

BODNÁR TIBOR (tervezési koordinátor)
BALOGH MARTIN (kivitelezési műszaki előkészítő mérnök)
VARGA KRISTÓF (kivitelezési műszaki előkészítő mérnök)
ALMÁSI PÉTER (gépész projektmérnök)
APPONYI TAMÁS (villamos projektmérnök)

FARKAS GERGŐ (fizikai munkatárs)
KÓSZÓ-IVÁN DÓRA (irodavezető)
MONOK ÁGNES (üzemeltetési tanácsadó)
BODNÁR TAMÁS (vállalkozási műszaki előkészítő mérnök)

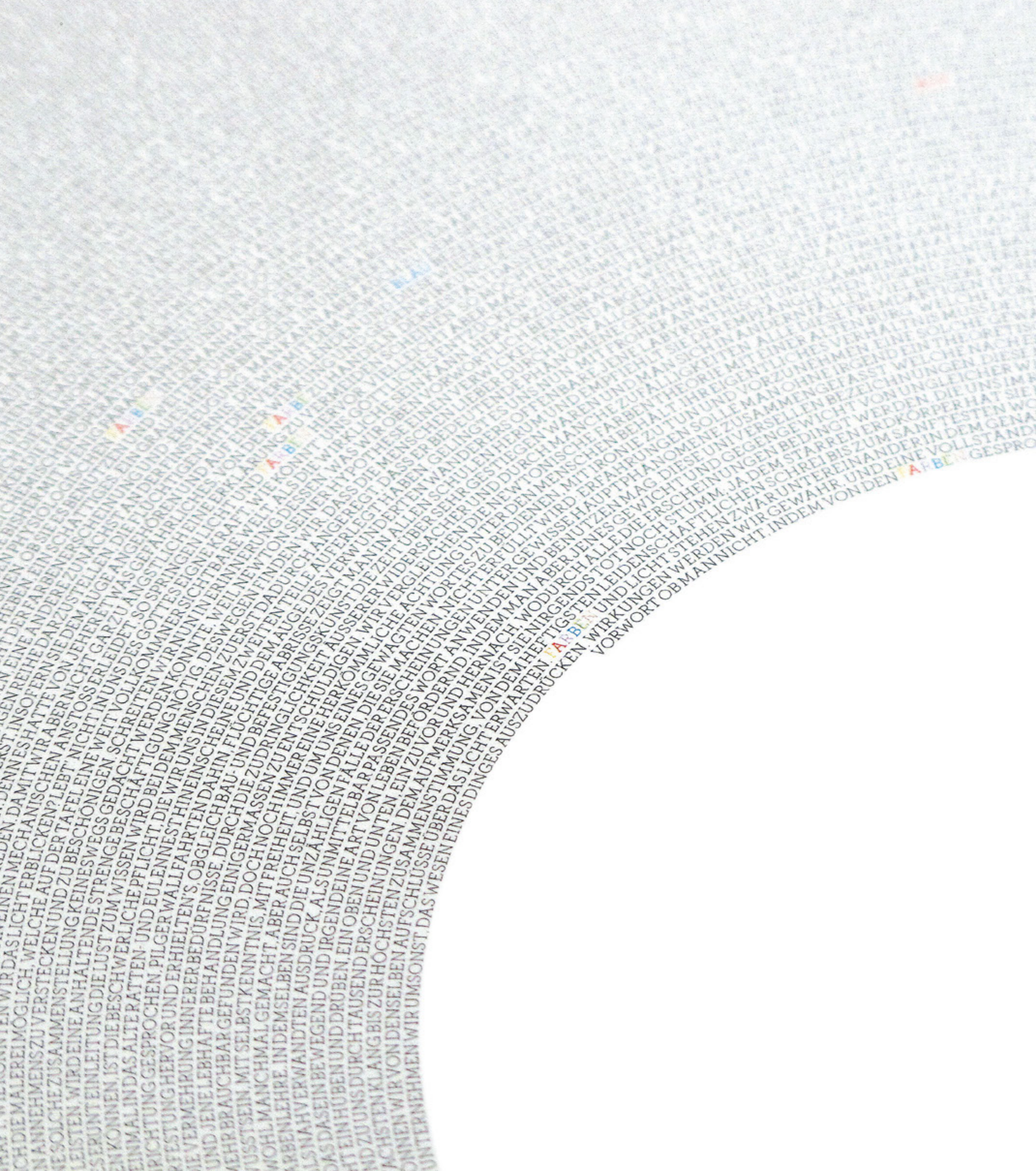
megnöveli a terhelhetőség lehetőségeit. A technológia lényege, hogy az élőfüves pályára 2x2 centiméteres raszterekben 18 centiméter hosszú zöld műanyagot fűz be egy speciális gép. A fű gyökere benövi ezt a szálat, ebből következően sokkal kevésbé tud kifordulni, és intenzívebb pályahasználatot is elbír. Lehetővé teszi, hogy napi szinten folyhassanak edzések. Egy normál élőfüves pályán ez a méretű terhelhetőség nem kivitelezhető. Három edzőpálya is készült, amelyeken több csapat is edz, maximálisan kihasználtak tehát. Mind az edzőpályákon, mind pedig a centerpályán fűtőcsöveket is elhelyeztünk, amely a fű gyökérzónáját látja el meleggel, így segítve a fű fejlődését még hideg időben is.

Előfordultak előre nem látható események a kivitelezés folyamatában, amelyekre a helyszínen kellett megoldást találni?

A lelátó esetében – az országban először – előfeszített pillérek alkalmaztunk, hogy az építészeti igényeket kielégítő karcú pillérek tudjanak megvalósulni, és elbírják a statikai terhelést is. Ezen technológiát régóta alkalmazza az építőipar, de vízszintes szerkezeti megoldásként, például gerendák, födémek esetében. Függőleges szerkezeti elemként viszont itt találkozunk vele először hazánkban. Nagy figyelemmel kellett lennünk a helyszínen található szolgáltatói közműrendszerekre, gyengeáramú vezeték, víz- és szennyvíz vezeték keresztezte a területet a földben, melyek egy része kiváltásra is került. Ezek a közművek alapvetően meghatározták a projekt tervezését, a projektelemek elhelyezését a területen, a kivitelezést, az organizációt.

A stadionépítés mindig kissé sajátos munkaszervezést kíván meg, hiszen a pálya köré építünk egy szerkezetet. A fű pedig olyan alapvető adottság, amit minden esetben figyelembe kell venni, időben el kell vetni, hogy a határidőre kinőjön. A szerkezeti elemeket a pályáról emelik fel, de van a kivitelezésnek egy adott pontja, amikor muszáj elkezdeni a füvesítést. Ez azt is jelenti, hogy a pályarészről ezt követően nem lehet folytatni az építést. A nyitómérkőzésre kész pályának és kinőtt fűnek kell lennie, ehhez pedig 8-10 héttel előtte már telepíteni kell a növényzetet, amit még megelőz egy 6-8 hetes alépitményi munka (drénezés, öntözőrendszer, fűtést stb.). Természetesen az időjárás ezt nagyban meghatározza, főként a tavaszi és kora őszi időszak alkalmas az ideális kinevelésre.

FIRMAMENTUM ÉS TAKTUS

FARKAS ANNA FIRMAMENTUMA

Szerző: MÉLYI JÓZSEF | Fotó: ANAGRAPHIC

A kiállítás megnyitóját az egyik legszabadabb szövegíró világban; a megnyitóját személy, miután talált egy szilárd pontot, ahonnan elindulhat, akármerre veheti az irányt, ráadásul sohasem csak a kiállításról vagy a kiállító személyéről beszél, hanem mindig valahogyan önmagáról is. Persze tele van nehézséggel is a megnyitóját, főleg ha szeretőgázó a téma, és nem adódik azonnal kiindulópont. Még akkor sem könnyű, ha a cím azonnal csábít: *Farkas Anna firmamentuma* – rögtön kéznél van a *Magyar etimológiai szótár*, amely szerint a firmamentum latin *firmus*, azaz szilárdból származik, s az égboltot az ókori görög elképzelés alapján jelöli, mely szerint az szilárd gömbhéjak koncentrikus sorából áll. Mikszáth Kálmánál, Jókai Mórnál gyakori a szó, szép költői képeket lehetne felvonultatni, de mégsem mások költői képeiről szól a kiállítás. A firmamentum inkább csak felütés; kapóra jön, hogy a szótárban épp utána következik a firmisz (a képeket befedő lakkréteg), amely a francia *vernis* szóból ered, ebből jön a vernisszás, s máris újra itt vagyunk, ahonnan elindultunk: a megnyitóját. A második szó, amely egyben indulási kísérlet: az *Anaptár*. A szó az elmúlt években Farkas Anna védjegyévé vált, s egy új kifejezés keletkezése már önmagában is különleges. Az Anaptár egyszerre személyes és maga a brand, játékos ötlet és komoly világképalkotás. Számomra az Anaptár személyessége egy ajánlódeklarációhoz kötődik: a lányom kapott egy naptárt

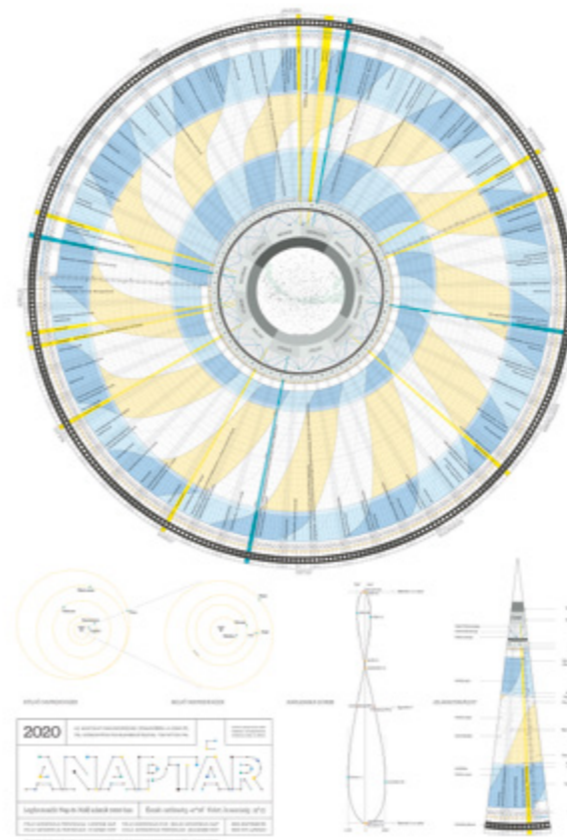
Annától, ráadásul a legszemélyesebbet, hiszen egy dátumra esik a születésnapjuk. A megnyitóját mindig alkalom arra, hogy a megnyitóját személy eláruljon magáról is valamit: ezzel az ajándékkal kapcsolatban gondoltam el életemben először, mennyire más dimenziókban lehet rátekinteni egy naptárra. (Ha felnőtt fejjel jön rá az ember valami mások számára nyilvánvalóra, akkor azt nem szereti nagydobra verni. Más érzés, mintha gyerekként csodálkozna rá, kicsit szégyelli is, pedig maga a felismerés sok mindent elmondhat megszokás és újdonság ellentétéről.) Ritkán érezzük, hogy gondolataink letérnek a megszokott pályákról; ha viszont ez valamilyen kép vagy adott esetben tervezőgrafikai elképzelés nyomán megtörténik, akkor valóban új szemmel tekintünk a körülöttünk lévő, megszokott világra. Miközben legtöbbször szűkebb, nemzeti, európai, városi, felekezeti összefüggésekben gondolkodunk, miközben a személyes és a kollektív emlékezeti időben legin-

Farkas Anna munkáinak különleges, virtuális tulajdonsága képzeletbeli tapinthatóságuk

kább csak nagyszüleinkig visszagondolva helyezzük el önmagunkat, akár egy jól irányzott naptár is képes lehet arra, hogy kontextusunk átdimenziálódjon. Képes lehet arra, hogy az őskorra, az ember előtti korokra, akár a kristályok idejére vezesse rá a tekintetünket. Esetleg arra a pillantásra, amelyet egy középkori norvég halász vetett a tengerre, egy ókori kínai az előtte magasodó örök hegyre. Egy naptár nyomán elképzelhetjük, milyen lehetett a csend a 13. században, vagy egy éjszaka illata az időszámításunk előtti 800-as években. Vagy éppen felhívja a figyelmünket arra, hogy mégiscsak mágikus világban élünk, ahol naponta kívánjuk ráolvasással az ismerőseinknek, hogy *Egészségedre*, s néhány hetente óvatosan rátéved a pillantásunk a képes magazinok asztrológiai rovatára is. Őskor, középkor, századok, Krisztus előtt és után – megszokott fogalmaink az időről és a történelemről sokkal inkább megszabják gondolkodásunkat, mint hinnénk vagy éreznénk. Az Anaptár – és ez a személyes élményem – nemcsak egy pillanatra mégis más keretvonalakat tesz láthatóvá. Mindez talán azért lehetséges, mert Farkas Anna szemlélete különleges. Tulajdonképpen egy kettős szemléletről van szó. Benne van egyrészt egy nagyon átfogó nézet, amely a csillagászati időt veszi alapul, és benne van a design napi problémáinak megoldására szánt idő. Talán egy olyan eszköz jelentené a legjobb hasonlatot, amelyet a filmek néhány évtizede használnak. A *timelapse*-felvételek esetében egy sínen végtelenül lassan csúszik a kamera, hogy közben a másodpercek törtrészei alatt készítsen számtalan fotót, meghozza több órán keresztül, folyamatosan. A tervezőgrafikus munkája – ha jó – olyan, mint a *timelapse*: az egyik oldalon a napi problémák, a másikon a nyomtatás évszázados elvei, a legújabb betűtípus ismerete egyfelől, másfelől pedig a betűk létezése előtti kommunikáció. A gyors döntések, a minél zökkenőmentesebb billentyűkombinációk a tasztatúrán, és a végtelen idő a szerkesztésre, a monoton, állandóan visszatérő, csak szerzetesi türelemmel végezhető munkákra. Farkas Anna munkáiban a két időszemlélet – mint egy pontos naptárban – mindig egyszerre van jelen. Mindezt személyes tapasztalatból tudom, mert több mint tíz éve dolgozunk Annával és férjével, Batisz Miklóssal közösen. (Már megint egy időmeghatározás.) Ismerem a munkatempóját, nagyjából az időbeosztását is; az együttműködésekben mindig számolok ezzel. Minden időbeli tapasztalatomat leszűrve, Anna munkáival kapcsolatban leginkább mindig egy szóhoz térek vissza magamban, s legyen ez inkább a kiindulópont: a *taktus*. Persze a taktusnak is sok jelentése van. Van egy közgazdasági jelentése az idővel összefüggésben, ez a *takt time*, az ütemidő, vagyis az az időtartam, amilyen gyakorisággal egy terméknek el kellene készülnie a vevői rendelések alapján. Kemény kifejezés, elsősorban a gyártásra vonatkozik, de szoros összefüggésben állhat a tervezőgrafikus, akár a lámpatervező designer munkájával is. A taktusban benne rejlik ezen kívül egy másik fontos szó is, ez pedig a tapintat. A tervezőgrafika – ha jó – alapja a ta-

Anaptár 2020

▼ *Helvetica csipke*, MATT pályázat (A Helvetica Magyarországon) egyedi kézzel készült plakát, 2007 (balra, lent)

Anaptár-Time-Spiral (2011-2020) Hegyvidék Galériában

pintat, a munkához hozzátartozik a vizuális, grafikai stb. elképzelések tolokodás nélküli közvetítésének művészete. S ha már kicsit arrébb kalandoztam a szóval, akkor a taktushoz kapcsolódik a taktilis. Mindig az volt az érzésem, hogy Farkas Anna munkáinak különleges, virtuális tulajdonsága képzeletbeli tapinthatóságuk. Itt is érvényes persze a kettősség: a munkához kapcsolódó taktilis élmény az egyik oldalon – egy papír mérlegelése –, s az elképzelhetetlen a másikon: a fény vagy a csillagok megragadása. Sosem jó, ha egy kiállítás megnyitóját valamilyen egyszerű kiindulópontból egy túlságosan komplex végponthoz jut el (nem úgy, mint a kiállítás maga). De most muszáj így zárnom, mert a taktilis és a megszokott fogalmát Walter Benjamin, a 20. század egyik legnagyobb filozófusa, esztétája ragadta meg a maga korában a legújítóbán módon. *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korában* című írásában azt mondja, hogy egy épület kétféleképpen lehet befogadni, optikai (ez a turista befogadása) és taktilis úton (ez a használóé). „A taktilis befogadás nem annyira a figyelem, mint inkább a megszokás útján következik be.” Mindez a tervezőgrafikára vonatkoztatva is végiggondolható, amely egyszerre szól tömegeknek és kiválasztott egyéneknek, egyformán lehet luxuscikk és tömegtermék, művészet és design, s befogadható rápillantva és használva is. Farkas Anna munkáit be lehet fogadni a pusztán optika segítségével, de egy Anaptár mégis leginkább az idővel, a megszokással lép működésbe. S ebben az esetben a működésbe lépés azt jelenti, hogy nemcsak a mű létrejöttére, a firmamentumra, a *timelapse*-re vagy a taktusra gondolhatunk, hanem a saját időnk mibenlétére is.

BOLLA ZOLTÁN:

ÚJLIPÓTVÁROS ÉPÍTÉSZE 1861-1945, ARITON KFT., 2019

„EAST-MANHATTAN”

Újlipótváros egyike Budapest azon városrészeinek, amelyek egyedi arculattal rendelkeznek. Aki járt már arra, biztosan jó érzéssel gondol vissza az utcákból áradó, csak erre a városrészeire jellemző hangulatra. Néhány séta, és már gyűlnek az emlékek, kedvenc házak, lépcsőterek és hangulatok. A Szent István park nyugalma, a Pozsonyi utca fái, sajátos árny-fényei, a Pannónia utca titokzatos gyárépülete, és lehetne sorolni tovább az egyedi karaktereket, térformákat. Bolla Zoltán hiánypótló műve ezt a sajátos jelenséget Térey János szavaival, a pesti East-Manhattan, azaz Újlipótváros építészetét értelmezi, rendszerezzi, örökíti meg. A 20. század első felében nagynevű építészek alkottak ebben a városrészben, akik figyelemmel kísérték, az akkori stílusbeli változásokat és reagáltak azokra. Stílusát tekintve eklektikus, art déco és modern épületeket mutat be a könyv, szám szerint hétszázat (!). Az Articon kiadó gondozásában puhakötéssel jelent meg, A4-es mérethez közelít, jó minőségű papírra nyomtatták. Az épületfotók megfelelő dinamikával, színekkel élnek a papíron. A könyv elején a bevezető után várostörténeti tanulmányokat olvashatunk több részre tagolva, és a nagyobb képtől haladunk a könyv fókuszára felé. Elsőként Pest és Buda kialakulását ismerhetjük meg az ókortól a török kiűzéséig. Utána az újkori Pest létrejöttét tárja fel be a szerző, ezután következik Újlipótváros történetének bemutatása három fő történeti szakaszra bontva: a reformkor és Bach-korszak, utána a monarchia kora és végül a két világháború közötti időszak. Az elméleti tanulmányok után jön a könyv fő volumenét képező inventárium. Itt névsorrendben, utcáról utcára haladva ismerhetjük meg az épületeket. Mindegyik épület adattal és néhány fotóval szerepel, ahol volt lehetőség, az auláról illetve a lépcsőtérrel is találunk képet. A fotókat a szerző készítette, ügyelve arra, hogy az építészeti fotó kritériumainak mindinkább megfeleljenek, például a képek függőlegesen kihúzóttak és szinte minden kép napos időben, vagyis megfelelő fényviszonyok mellett készült. Az inventárium után, statisztika, névjegyzék és angol nyelvű összefoglaló adja a befejezést. A könyv az ismeretterjesztésen és az értékörzésen kívül a felfedezés iránti vágyat is felkelti. Egy-egy homlokzatot nézve kedvünk támad: menjünk, nézzük meg ezt vagy azt az izgalmas házat! Jó szívvel ajánlom a könyvet a várossal ismerkedőknek és a Budapestet szeretők városlakóknak egyaránt.

Szerző: BOTZHEIM BÁLINT

ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI ÍRÁSOK GUZSIK TAMÁS EMLÉKÉRE.
KÖZÉPKORON INNEN ÉS TÚL (SZERK.: KATONA VILMOS).
HOLNAP KIADÓ, BUDAPEST, 2019.

A MESTER KÖSZÖNTÉSE

Szerző: MOLNÁR SZILVIA

Három nagyobb fejezetből álló emlékkötet olvasok, lapozgatok mely esszéinek, tanulmányainak minden mondata egy legendás, a középkor, ezen belül a pálos szerzetesrendi és az örmény szakrális építészeti kutató építészettörténész, a Budapesti Műszaki Egyetem egykori tanára, Guzsik Tamás (1947-2002) személyiségének, módszertanának közvetlen vagy közvetett lenyomata. Közvetlen, mert a könyv első részében tanítványai, kollégái emlékeznek meg már-már szerzetesi életéről, elemzik egykor megtapasztalt és „magukkal vitt”: a tudományos alaposágra, az elmélet és a terepgyakorlat egyenrangú fontosságán alapuló módszertanát. Módszertanának még további két lába is volt (van): a templomépítészetnek a

használati módja – vagy miként Rabb Péter fogalmaz *A tanító életútja egy munkatárs szemével* című írásában –, „funkciósémája” alapján történő vizsgálata, ezen felül a vizsgált tárgy, a téma szeretetére oktatás. Ezen „lábak” adják vélhetően a módszertan erejét, sajátosságát (jómagam is tanultam középkori építészettörténetet, a miért-úgy?-ról, okokról és szeretetről egy szó nem esett...). A kötet további részei a középkori templomépítészethez kapcsolódó, valamint, kicsit hátrább lépve, településkutatási tanulmányokat tartalmaznak. Rejtett kincsek, megbúvó, részleteiben csupán vagy soha el nem beszélt történetek, melyeket épp a kíváncsiság, lelkeség és tudományos alaposágra való törekvés jellemez. Mindaz, ami sajátja

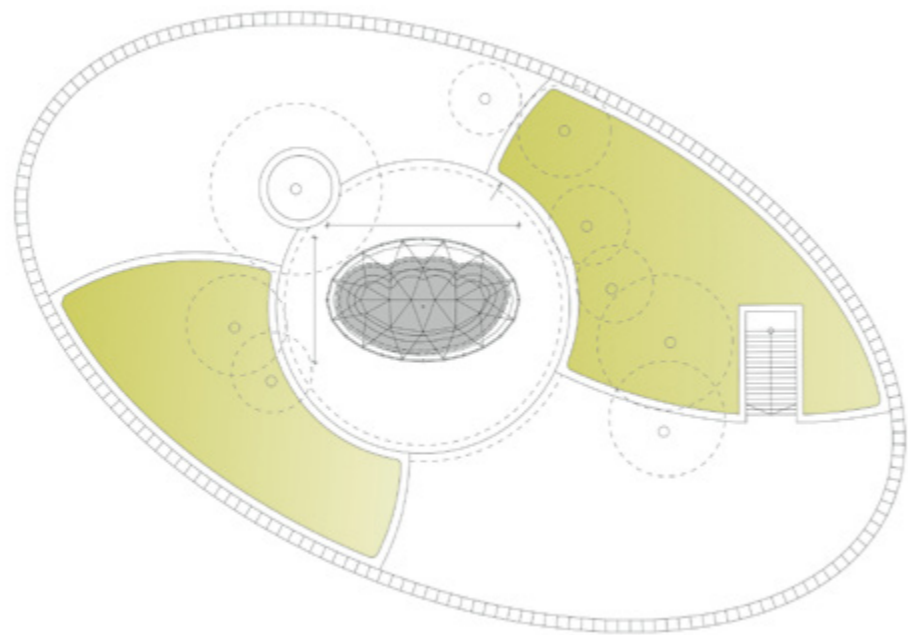
volt Guzsik Tamásnak a kutatónak, a tanárnak, az embernek. Ezek a módszertan közvetett lenyomatai. A szöveges tartalom mellett, a tanulmánykötetek műfaját értelemszerűen jellemző heterogén fotóanyag, rajzi tartalom és gazdag bibliográfia támogatja az olvasót az elmélyülésben. Tudva, tapasztalva, hogy az egyes művészettörténeti korszakok hazai kutatási eredményeiről pld. a kilencvenes évekhez képest jóval kevesebb országos terjesztésű, igényes kiadású könyv születik, kicsit fáj, hogy a hangsúlyozott jelentőségű védőborítóra a belpátfalvi volt ciszterci templomról nem készült profi fotó, Mamelis bencés kolostora templombelsőjének felhúzott, pixeles fotója pedig érthetetlen, miként kerülhetett a hátsó oldali borítóra.

HELLO STEEL!

PAVILON A BELVÁROSI VÖRÖSMARTY-EMLEKMŰNEK

Mi az, Budapest belvárosában áll, márványból való, sokadalom között, a magasban bajszos férfi trónol, de télen mindez nem látható, mert elnyeli őket egy furcsa buborékszörny? A fővárost ismerők bizonyonnyal rögtön rávágják: ez a Vörösmarty-emlékmű a költőről elnevezett téren.

Szerző: MOLNÁR SZILVIA | Tervező és kivitelező: HELLO WOOD KFT. - HUSZÁR ANDRÁS (felelős tervező), POZSÁR PÉTER (vezető tervező), FÜLÖP TAMÁS, ORAVECZ PÉTER, BRÜCKNER DÓRA (projekt építészek), CSÉFALVAY GÁBOR (tartó szerkezeti tervező)
Fotó: DARAB ZSUZSA

Nem szép dolog, tudom, de különösen a 70-80-as évek újdada művészeti mozgalmi, a rendszer-váltás után Magyarországon is talajt fogott gonzó újságírás, és persze az internet által különösen tág teret kapott szellemeskedés, élcelődés nyomában, bizonyos helyzetekben a pátosz, a megrendülés, az

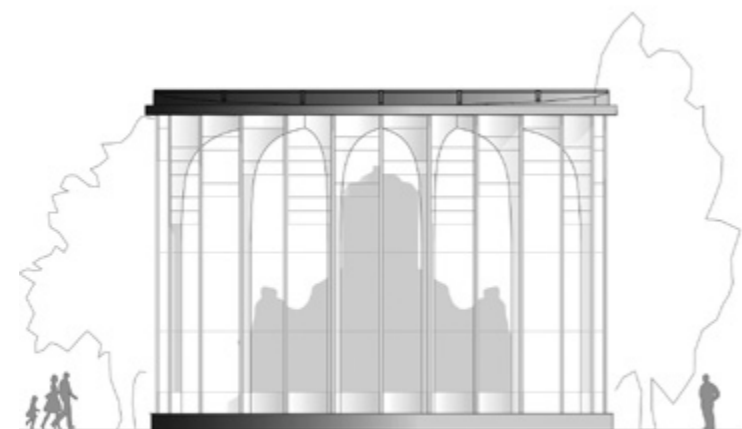
ünnep helyét a kuncogás veszi át. Így marad meg az 1908-ban felállított, Kallós Ede szobrászművész – Telcs Ede és Márkus Géza közreműködő művészek – szoborcsoportjáról leginkább az a mozzanat, amikor a műnek télen védelmet biztosító fóliaborítás felkerül. Pedig, ha közelebb megyünk a

téli takarás előtt ehhez az alkotáshoz, akár ráébredhetünk, hogy Vörösmarty Mihály Szózatának romantikus leképezése történt itt meg. Miként azt is megtudhatjuk a lábazon elhelyezett magyar és finn nyelvű vésett szövegből, hogy a mellékalakok közül a zászlót tartó fiatalember modellje egy finn férfi, bizonyos Yrjö Liipola (1881-1971) volt, aki szobrászként – Kallós tanítványként – és konzuli minőségében is jelen volt hazánkban, 1904-től három évtizeden keresztül. A haraszi mész kőtömbökből készült talapzatra helyezett, carrarai márványból való szoborcsoportot a sérülékeny, a fagyást, olvadást nehezen viselő kőanyaga miatt kellett és kell burkolni. Ám van néhány hónap, amikor nem igazán látható a mű, ezek között a december, amikor a karácsonyi vásár miatt tele a tér – ha valamikor, éppen abban a hónapban ismerné, nézné meg alaposabban a köz népe a csoportot. Idény nyár végére ősz elejére lett készen a Vörösmarty tér felújítása, ez magában foglalta a szobor restaurálását is. Míg az előbbi kivitelezése finoman szólva is rosszkedvet okoz, mint oly sok térfelújítás manapság, de a nagyjából 2, 3 milliárdos felújítás idején

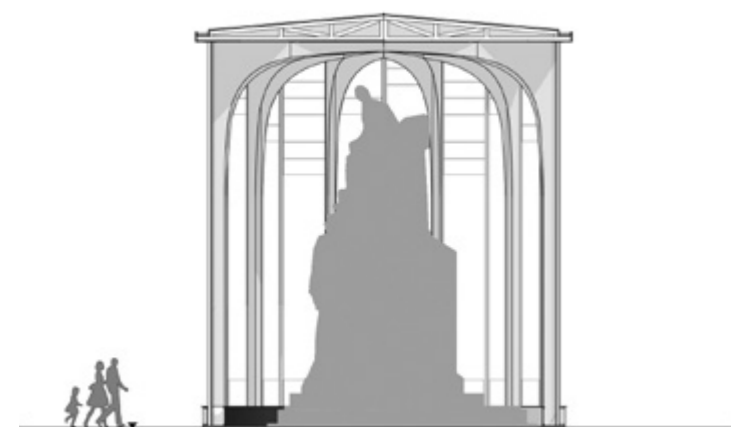
restaurált szoborcsoport tényleg visszanyerte eredeti szépségét. Most már decemberben is látható – hogy minek köszönhetően, arról mindjárt szólunk – egy kedves részlet: a főalak Vörösmarty Mihályt alapozó talapzati rész homlokzatán, szemben, a kisgyermekét tartó nő közepében. Egy Máriás húszas. A szoborcsoportot ugyanis közadakozásból készítették el (akkoriban ez szokás volt még), és egy Liszkay János nevű, ungvári koldus is küldött a kivitelezési díjba egy húszast. Állítólag az édesanyjától kapta a pénzt, és a legjobb pillanatra várt, hogy felhasználhassa. A szobrászokat meghatotta Liszkay felajánlása, és hálából a szobor részévé tették az érmét: látható módon beépítették a talapzatba. Most, hogy megtisztították a szoborcsoportot a Máriás is jól láthatóvá vált, miként a teljes kompozíció egész éven át. Mert a jó részt az ideiglenes, fából készült installációiról, nyári szobrászati-építészeti táboráról világhíres Hello Wood stúdió a Budapest Fesztivál- és Turisztikai Központ megbízásából kapta azt a nemes feladatot, hogy a mű téliesítéséhez megfelelő és méltó építményt tervezzen és kivitelezzen. A felújított tér, a szobor

Az építmény ideiglenes, a téli szezon végén szétszedett elemei a következő télen újra összeállíthatók

Alaprajzi méret: 14,15 m x 9,00 m
 Alapterület: 112 m²
 Külső teljes magasság: 10,65 m

A megtisztított szoborcsoporton, a gyermekét tartó női alak mellett már jól látszik a szobormű kevésbé ismert nevezetessége: a talapzatba beépített ezüst húszkrajcáros

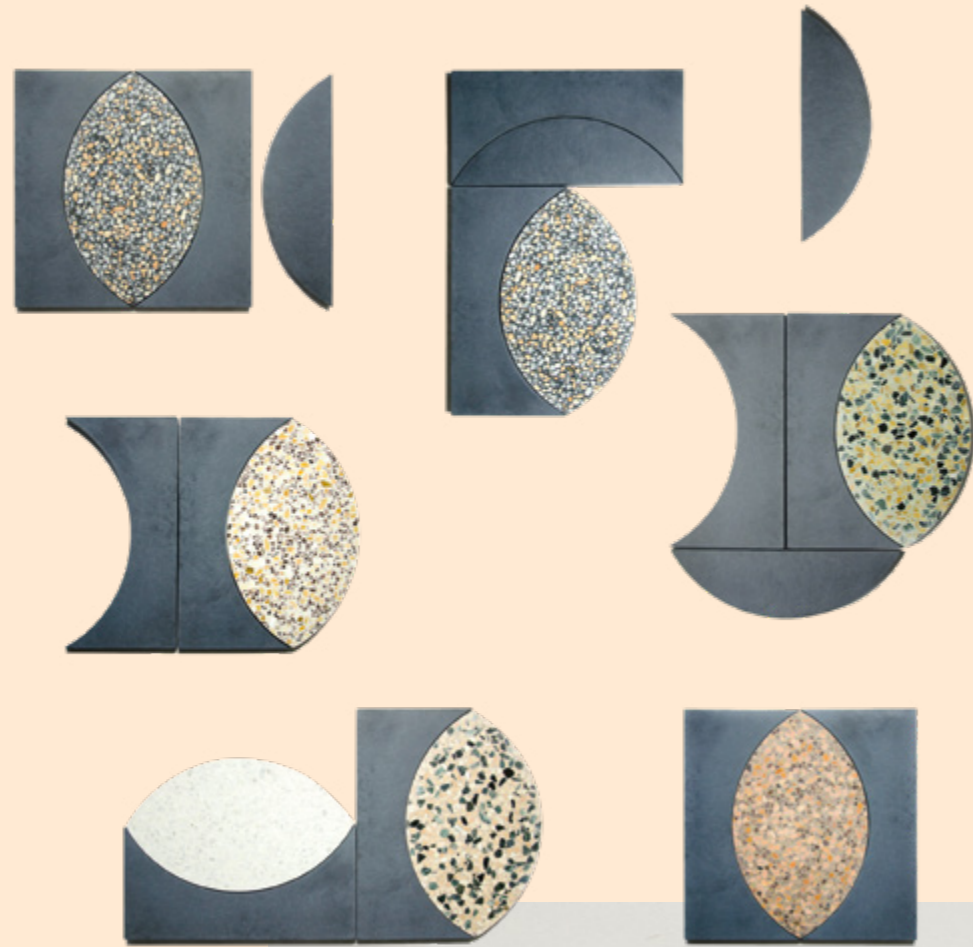
A hatalmas, íves szerkezet könnyedségét a környezeti hatásoknak jól ellenálló acéllemezek biztosítják

esztétikai és technikai tartalmának megismerése, a kapott tapasztalatok összegzése egy templomszerű, át-bejárható pavilont eredményezett. Az építmény vonalvezetése és alaprajza is alkalmazkodik a mintegy 9 méter magas szobor méreteihez és a felújított tér elliptikus szerkesztéséhez. Letisztult formája igazodási pont a vásári kavalkádban. Tradíció és innováció kiegészíti egymást a pavilonban: miközben kiemeli és láttatja a szobrot, szerkesztésének és

anyaghasználatának köszönhetően légies, mégis markáns eleme lesz a térnek a Karácsonyi Vásár végétével is. Az építmény ideiglenes, a téli szezon végén szétszedett elemei a következő télen újra összeállíthatók a téren. A hatalmas, íves szerkezet könnyedségét a környezeti hatásoknak jól ellenálló acéllemezek biztosítják, a csapóesőtől védelmet nyújtó homlokzat alapanyaga átlátszó plexi. A Hello Woodnak ez az első nagyrészt acélból készült alkotása,

de mégis illeszkedik az eddigi munkák sorába, hiszen tervezésekor az építészeti minőség mellett most is fontos volt, hogy az épület rövid idő alatt építhető-bontható, valamint könnyen szállítható és raktározható legyen. Az építésziroda számára lényeges, hogy a látványos állagmegóvó megoldás példaként szolgáljon, ezért a jövőben a pavilon elkészítésében részt vevő partnerek közreműködésével hasonló projektek megvalósítását is tervezik.

DESIGN RANDOM

01 RE-TERRAZZO

Gyönyörű színek, háromdimenziós formák, izgalmas, modern és klasszikus lakásokba egyaránt stílusos összeállítások, magas minőség jellemzik a KAZA újabb és újabb kollektióit. Jól ismert geometrikus, moduláris, betonanyagú szériáik után most ismét a hagyomány, a korszerű technológia és design összehangolásával alkották meg az új termékcsaládot. Alkalmazott formáik, a hullám, konvex-konkáv párosítások, szabályos trapéz, hat- és háromszögletűek, a rombuszforma lapok jól ismertek a mára betonlapjait kedvelők számára, az anyag most azonban más: terrazzo. A kézzel készített, öntött műkő lapok vázát márvány-, gránit-, bazalt- és mészkőzúzalék adja, a vázalkotó típusa, a zúzalék anyagi összetétele és a szemcseméret, továbbá az alapforma alapján 8 féle felület közül választhatunk. A terrazzo-lapok jól kombinálhatók a korábbi betonsorozatok lapjaival, kopás- és csúszásállóságuk, szilárdságuk kiváló, kül- és beltérre egyaránt használhatók. A sorozatok: WEAVE (Design: Note Design Studio), LUMINAT, LARILLE, DIALOMB, HETHEA, EXODYN, ZAGSONE, ALYSS. (Fotó: Cris Kith)

03 CARYSIL

Az ázsiai mosogatótálca piac legnagyobb kvarc alapú gyártója, az Acrysil csoport világszerte több, mint 40 országban forgalmazza termékeit, leginkább a Carysil márkanév alatt. A csoport konyhai kínálatát európai tervezésű, magas designértéket képviselő mosogatócsopokkal kívánta bővíteni, a projekttel a márkatervezéssel foglalkozó, termékdesign-specialista, díjazott ügynőkséget, a Next Ship csapatát bízta meg. A tervezés feladatát Juhos Lehel kapta meg, akivel a projekt kapcsán kollaborált a team. A feladat a Carysil három meglévő mosogatótálcajének design irányelveihez igazodó csopok tervezése volt. Mindhárom termékcsaládnak tartalmaznia kellett egykaros és kétkaros nyitási megoldást az egyesült királyságbeli piac számára. Juhos Lehel formatervező három különböző keresztmetszetű kifolyóból kiindulva alakította ki a csopok formai karaktereit. A fő kihívást az egyes típusok egy-, illetve kétkaros verzióinak közös formai rendszerének meghatározása jelentette, úgy, hogy önálló, egyedi termékként is megállják a helyüket. A csaptelepek részletei következetesen kidolgozottak, melynek köszönhetően egységes kollektiót alkotnak, króm és matt fekete változatban kerülnek piacra, várhatóan 2020-ban.

04 TÁSKA, HEGY, TÁMOGATÁS

Az AGNESKOVACS legutóbbi, Blanche elnevezésű kollektiójának nagy sikere arra inspirálta a márkát, hogy tovább haladjon a megkezdett úton. A design és minőség tekintetében a legkiemelkedőbb táskák megalkotásának vágya ihlette a Luxury Blanche kiegészítőt, amely idén ősszel mutatkozik be. A limitált kiadású Blanche Lux a Blanche - hegyek inspirálta - táskáinak gondolatmenetét folytató csúcscarab. A bonyolult technikai megoldások által kialakított táska test kiemelkedő minőségű marhabőrből készül el, limitált, mindössze négy példányban lesz elérhető, amelyeket Kovács Ágnes saját kezűleg, aprólékos munkával hoz létre a műhelyében. Az egy lapból kihajtott táska test különlegessége, hogy a felület kézi szövésével van megmunkálva. A kézi szövés alkalmazása egy történelmi kitekintés, hiszen a textil egyik legősibb technikája, mely az idők során szinte teljes mértékben gépesített folyamatá vált. Ezzel ellentétben a Blanche Lux nagyon lassú, precíz, szinte meditatív kézi megmunkálást követelt a tervezőtől. A táska belül kecske velúr bőr bélést kapott, a zseben pedig megjelenik az egyedi példányszám is. A különleges kiadás ismét alkalmat teremt, hogy az AGNESKOVACS fontos üyek mellé álljon, így az első megvásárolt Blanche Lux táska által befolyt összeget egy olyan civil szervezetnek ajánlja fel, akik munkájukkal a gyermekek mentális egészségét támogatják.

Az építészet, belsőépítészet, design alapvetően mindig valamilyen problémamegoldás, és a szakemberek feladata, hogy komplex, hatékony, kreatív válaszokat adjanak az egyes megbízásokra. A Minusplus építésziroda és a WorldQuant cég kapcsán úgy tűnik ez nagyon is teljesült, hiszen alig két év leforgása alatt már két sikeres együttműködést tudnak maguk mögött.

ELKÉSZÜLT A WORLDQUANT IRODA MÁSODIK ÜTEME

SZÁMOK BŰVÖLETÉBEN

Szerző: VAKLI TÜNDE Tervező: MINUSPLUS GENERÁLTERVEZŐ KFT. Fotó: TÖRÖK TAMÁS

A 2018 februárjában elkészült első fázis után, idén nyáron átadták a WorldQuant kutatóközpontként funkcionáló irodájának újabb egységét a Szabadság téri neobarrók palotában. Akárcsak az első, a második ütem belsőépítészeti terveit is a Minusplus jegyzi, így az építészcsoport elképzelései alapján valósult meg a nemzetközi befektetési elemzéssel foglalkozó vállalat teljes munkaterülete. Az egy emelettel feljebb történt bővítés során további tárgyalókat, fókusz-szobákat, nyitott munkaállomásokat alakítottak ki. A designstratégia megfogalmazásakor kulcsfontosságú szempont volt a Minusplus számára, hogy a WorldQuant profilját meghatározó *kétféle génre*: a globális és a kvantitatív elemző jellegre reflektáljanak. Első körben a világgazdasági szerepre, multinacionalitásra

a tárgyalók, videokonferencia fülkék falán elhelyezett, eltérő földrajzi helyszíneket megjelenítő akusztikai panelek utaltak. A recepción, közlekedőkön függvényszerűen változó fa lamellarendszer ellenben az analitikus módszerek metaforájaként volt értelmezhető. A második etapban a tervezőcsapat egy olyan, az előzőhöz szervesen kapcsolódó irodatér létrehozására törekedett, amely nem a korábbi pusztá reprodukálása, hanem egyfajta újraértelmezése. A WorldQuant tevékenységét jellemző kettősség, mint fő inspirációs forrás megmaradt, a lényegi változások a belsőépítészeti eszközökben mutatkoznak meg. A globális referenciák ezúttal infrastrukturális elemeket (repülőtérről, kikötő, vasút) ábrázoló hangnelyelő paneleken köszönnek vissza, amelyeket a tárgyalók ajtókeretéből

^ A pihenő rész színvilága, berendezése a WorldQuant cég grafikai arculatához illeszkedik

« A rekreációs funkciókat ellátó boulevard és a végén található teakonyha

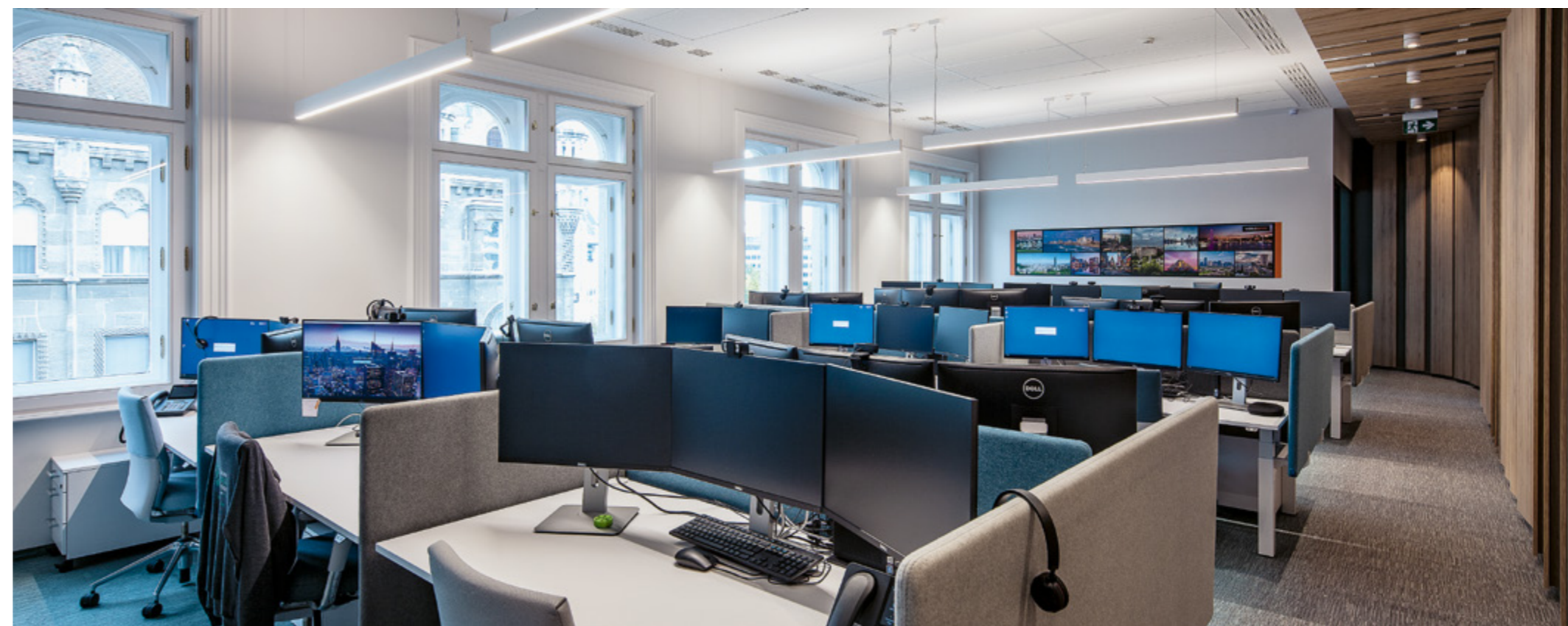

◀ Adatbiztonsági szempontból rendkívül fontos szerepet játszanak a tárgyalók üvegmatricái

▼ A hangelnyelő íróasztali paravánok könyvtárszerű hangulatot teremtve segítik az elmélyült kutató-elemző munkát

Terület: **350 m²**
Tervezés éve: **2018 – 2019**
Megvalósítás éve: **2019**

Generáltervező:
Schreck Ákos,
Alexa Zsolt, Rabb Donát
(Minusplus Generáltervező Kft.)
Projektvezető építész:
Turai Balázs
Építész munkatársak:
Gelányi Henriett
Szarvas Richárd
Világítástechnika: **BE LIGHT!**

kiálló címkék egyértelműsítene. A printelt vászonképek, csakúgy, mint a saját fejlesztésű textilcímkék, minden helyiség esetében kiválóan harmonizálnak a bútorokkal, világítótestekkel. Szintén fontos újítás, hogy a lamellarendszert – a kvantitatív, számokkal operáló eljárások interpretációjaként – otthonos, meleg hangulatot árasztó, tölgy falpanelek váltották fel. Hasonlóan a lamellás kialakításhoz, a táblás falburkolat is formabontó megoldással illeszkedik a helyszín adottságaihoz; a változó szélességű és dőlésszögű panelek könnyed hullámváz

érzetét keltik a szemléltetőben. Követve az első ütem irányát, az irodatereknél az elmélyült munkavégzést biztosító, könyvtárszerű atmoszféra megteremtése volt a cél. Ezt a csendes, elszigetelt környezetet a tárgyalók akusztikus elemein kívül az *open office*-ok hangelnyelő íróasztali paravánjai biztosítják. Míg a lenti részlegesen a zöld dominál, addig a felső szinten kék és szürke árnyalatokban jelennek meg a paravánok, melyekhez színben illeszkedő, ergonomikus kialakítású Vitra-székek társulnak, így alakítva tökéletes egységgé

A Minusplus által alkalmazott részletmegoldások folytatják a zavartalan koncentrációt biztosító, ugyanakkor emberközpontú iroda karakterét

◀ A saját fejlesztésű textílcímkek az infrastrukturális elemekre történő utalásokat egyértelműsítik

▼ A tárgyalók, csapatszobák printelt hangelnyelő paneljei kiválóan harmonizálnak a bútorokkal, világítótestekkel, padlószőnyeggel

a munkaállomásokat. A nyugodt munkavégzés színterei mellett a személyes találkozásokat segítő, rekreációs célú területek létrehozása egyaránt döntő kérdés volt. Mivel az első fázisban már elkészült egy tágas lounge rész, itt ezt a funkciót a színeiben, berendezésében a cég arculatához hangolt közlekedő, és egy kis teakonyha látja el. Kreatív megoldás, hogy a tervezők

által csak *boulevardként* aposztrofált pihenőfolyosóról rálátás nyílik az alsó szint közösségi terére, ezáltal közvetlen vizuális kapcsolatot teremtve az emeletek között. A fókuszált elemző tevékenység és az elevenebb közösségi élet közt pedig a két oldalról nyitott, egyedi gardrób-sziget igyekszik kellemes átmenetet képezni. Legjobb talán az bizonyítja a WorldQuant

bővítési projektjének eredményességét, hogy újragondolt stratégiával is sikerült megőrizni az eredeti munkaterület otthonos, humánus jellegét. A Minusplus által alkalmazott részletmegoldások folytatják a zavartalan koncentrációt biztosító, ugyanakkor emberközpontú iroda karakterét, sőt még inkább fokozzák az egyébként is komplex összehatást.

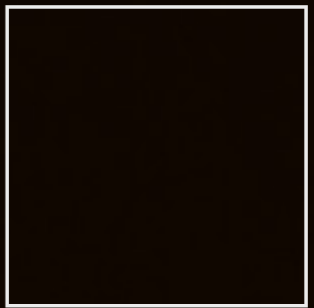
WORLDQUANT IRODA

A jó világítás az építészet része. Ergonomikus, környezettudatos és az embert helyezi a középpontba. Értéket teremt.

Világítástechnikai tervezés
Látványtervek készítése
Világításvezérlés és programozás
Világítótest értékesítés

be light!
www.belight.hu

ILLOVSZKY
RUDOLF
STADION

YOUR OUR PROJECT EXPERIENCE

Képzeld el egy egyedi
álmennyezetet, együtt meg
tudjuk valósítani.

www.armstrongalmennyezet.hu

Armstrong[®]
CEILING SOLUTIONS

MELLÉKLET

2019

www.octagon.hu

VÖRÖS ÉS KÉK, VÉNA ÉS ARTÉRIA

AZ ILLOVSZKY RUDOLF STADION
ÚJ ÉPÜLETE ANGYALFÖLDÖN

Építész: KELEMEN CSABA (BIM DESIGN KFT.)

Szöveg: MARTINKÓ JÓZSEF

Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

AZ ELMŰLT ÉVTIZEDEKBEN ANGYALFÖLD HIHETETLEN VÁLTOZÁSON MENT KERESZTŰL ÉPÍTÉSZETI ÉRTELEMBEN. FELÉPÜLT ÉS MAI NAPIG ÉPÜL A VÁCI ÚTI IRODAFOLYÓSÓ, A RÉGI GYÁRTELEPEK SZANÁLÁSÁVAL FELSZABADULT TELKEKEN TÁRSASHÁZI TÖMBÖK, OKTATÁSI ÉPÜLETEK ÚJULTAK MEG.

Ma már nehezen felidézhető módon a kerület múltja azonban ennél sokkal "melósabb", gépszírszagú volt. A 19. századi Engelsfeld a múlt század közepére a főváros egyik valódi munkás, iparos negyede lett, majd a háború után a szocialista nehézipar központjává vált. Noha a Láng Gépgyár már az 1870-es évektől itt gyártott erőgépeket, gőzgép hajtotta generátorokat, az angyalföldi gyárak virágkora az ötvenes évek utáni időszakra esett. Csőgyár, acélárugyár, csavar-, zár- és lakatgyár, felvonógyár, akkumulátorgyár, adócsőgyár mellett működött itt kenyérgyár, kender- és jutagvár és szövőgyár is, lakótelepek épültek és a kerületen keresztülhaladó metróvonal is ekkor létesült. A rendszerváltás után azonban a kerület valódi szociokulturális identitását, múltját, jelenét, jövőjét, egyfajta történeti kontinuitását az 1911-ben alakult futballklub képviseli leginkább.

Nomen est ómen. Hirtelen ötlettől vezérelve egy november eleji vasárnapon rohantunk ki a gyerekekkel Angyalföldre meccset és új stadiont nézni. Megérkezvén a Siófokkal vívandó rangadóra barátságos, átlátható, emberi léptékkal fogadott az épület kör-

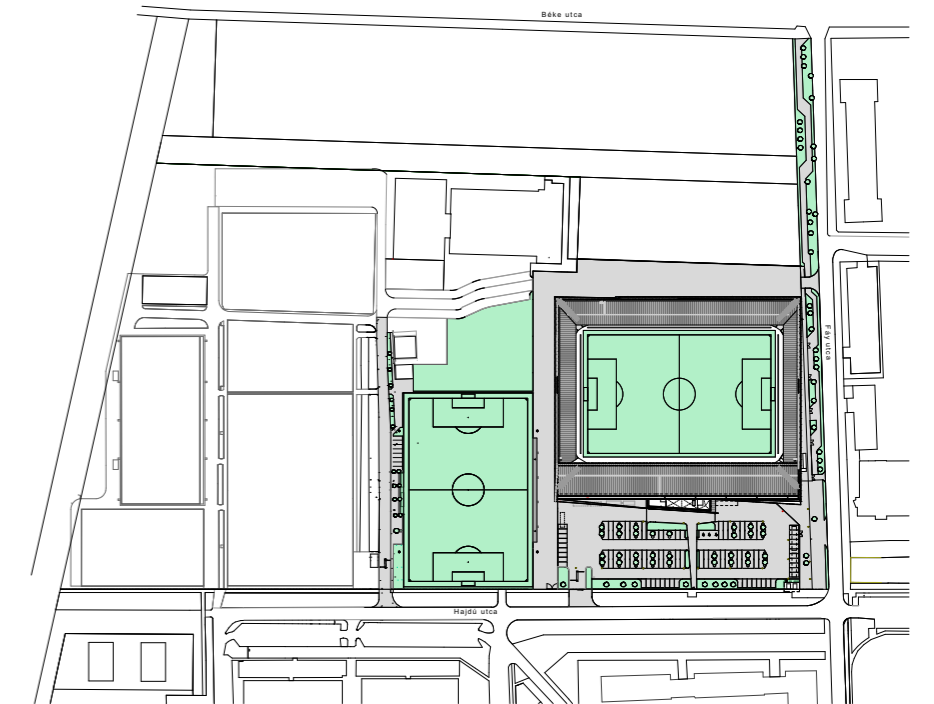
nyezete. A Fáy utca felé eső jegypénztár megtalálása, illetve a parkolás sem jelentett problémát. Mint szinte mindenben, az építészetben is már csak úgy működik az emberi érzékelés, hogy az első benyomás meghatározó szereppel bír. Ebben a tekintetben az arányok visszafogottságán, a környező lakónegyed léptékéhez illeszkedésen túl a homlokzati acélelemek dominanciája, a külső látványt meghatározó szerepe is azonnal feltűnt.

Kártyás fizetés egyelőre még nem lehetséges a jegyekért, sebjaj, apa ellohol a közeli automatáig, és már be is léphetünk az őszi délutánon reflektoros fényárban úszó "szentélybe". Mivel a VIP- és média-tribünöket is magába foglaló "központi mag", vagyis a főlelátó jobb oldalára, az A1 szektorba szült a jegyünk, így a gyerekekhez izgalmasan közel került a siófoki ultrák tizennégy főből álló, lelkesen gajdoló félmeztelen különítménye. Ijedtség helyett azonban a három- és hatéves érdeklődése a "huligánok" egészségi állapotára korlátozódott inkább a novemberi 17 fokban: "apa, ugye a bácsik nem fognak megfázni?" Körülöttünk csinos focistafelek, rajongó és szerelmes tinilányok, családok,

◁ „Az elhelyezkedésben megmaradt a Fáy utca–Hajdú utca sarkáról kialakított fő irány, így maga a telep többi funkciója a stadiontól függetlenül is tud működni.” (Kelemen Csaba felelős tervező)

^ „A régi stadion pozícióját egy minimális szögeltéréssel meg tudtuk tartani.” (Kelemen Csaba felelős tervező)

∞ „A komplex tervezési feladatokat a KÉSZ Csoport tervező cége, a BIM Design Kft. látta el az Illovszky-stadion beruházásban.” (Sáray Zoltán, a KÉSZ Építő Zrt. vezérigazgatója)

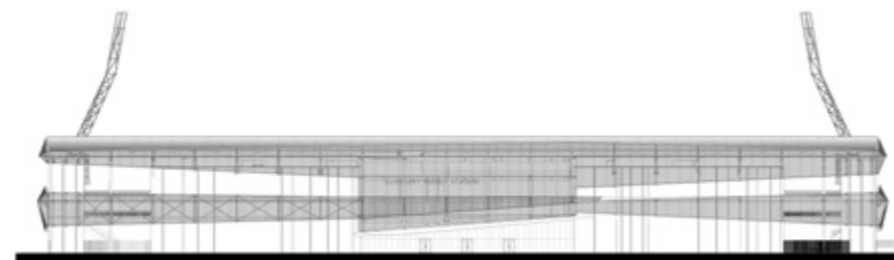

^ „A homlokzaton lévő acélszerkezet mintegy csontvázra ráfeszített acélháló az épület sarkainál, a hattyúnyak szerű lámpatartó oszlopok kitüremkedésénél lett megfeszítve.”
(Kelemen Csaba felelős tervező)

néhány szurkolói sállal grasszáló középkorú és idősebb arc. Birtalan nyolcadik percben esett hazai találatáról lemaradunk, Szakály egyenlítése azonban az orrunk előtt történik, fordulás után Gált buktatásért kiállítják, ami után a valóban langaléta ternetű Magasföldi büntet. Bajban a Vasas, ám a partjelző szórványos szidalmazásán kívül a mi oldalunkon nincs nagy hangulat, a Vasas-tábor a túlsó kapunál biztatja csapatát. MTK-drukkerként Torg-helle Sanyi beállításának örülök, de csak egy sárgával és egy helyzetecskével tűnik ki a mezőnyből. Aztán végül a Vasas támadásai eredményre jutnak, Baljti kiegyenlít, feljavultak a hazaiak, de vége a meccsnek. Már a bejutásnál is engedékeny biztonságiak megengedik, hogy jobban körülnézzünk az épületben. Útra kelünk.

^ „A megunhatatlanul sokféle acélalkatrész-részlet, a homlokzati acélháló membránja, a reflektorokat tartó acéltornyok merész szögtörése, behajlása teszi izgalmassá az épületet.”

> „Az épület legerősebb karakterét a jól megfogalmazott, egyedi vonalvezetésű lámpatartó acélszerkezet adja.” (Kelemen Csaba felelős tervező)

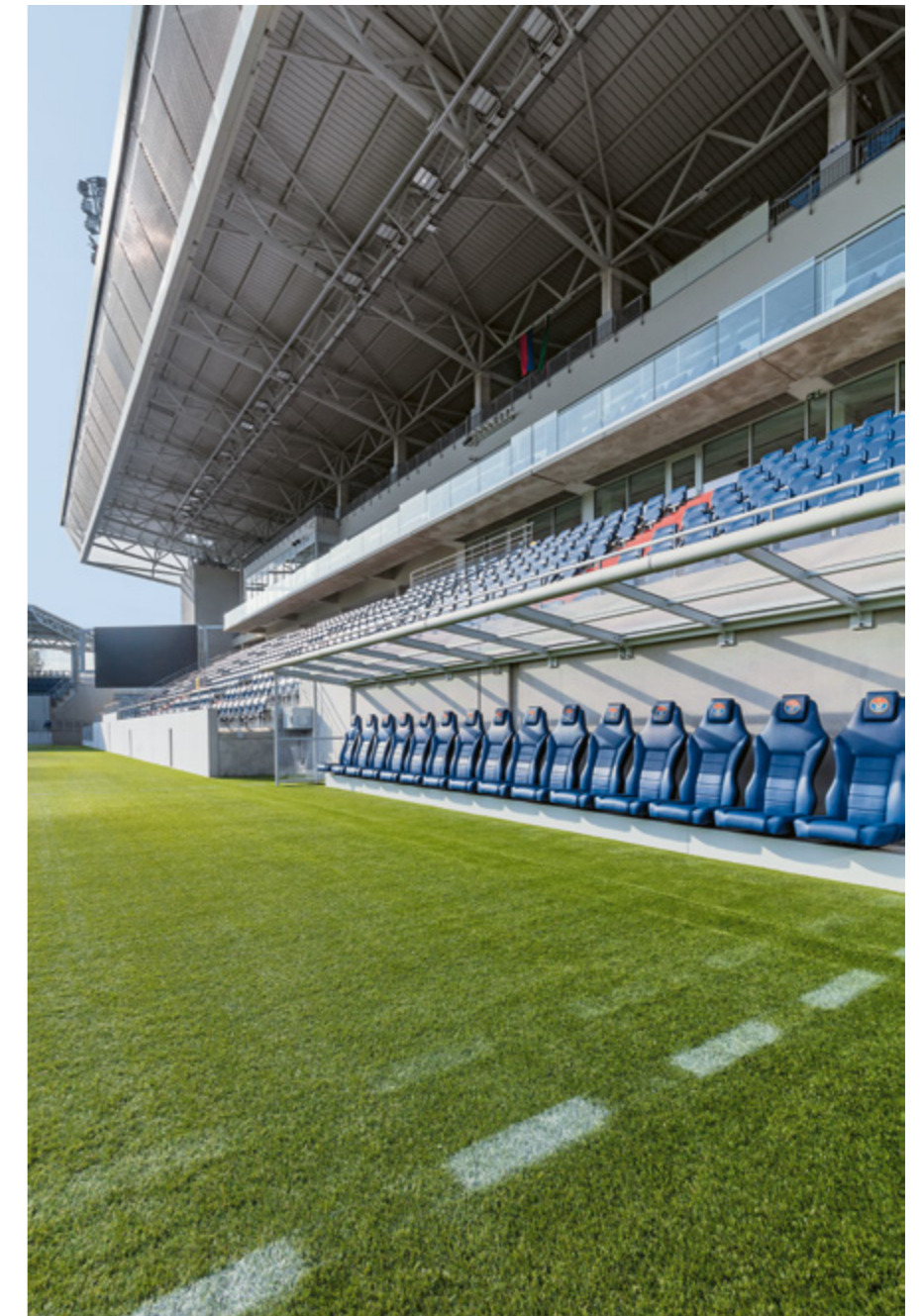

◀ A pálya csak látszólag sík, vízszintes, valójában domború, méghozzá nem is kicsit.

◀ Körülbelül 8000 köbméter betont dolgoztak bele a stadionba.

▶ A háromszintű VIP-részelek a megszokottól eltérően nem lettek elszeparáltak, így itt is érvényesül a családbarát törekvés.

A Fáy utca és a Hajdú utca sarkán található új Illovszky Rudolf Stadion a régi, még földszintes karéjra épített játéktér észak-déli irányait vehette fel, ami előnyös kiinduló helyzet, mert például az MTK arénájának tervezése során az egykori kelet-nyugati tájolás nem volt tartható az UEFA-előírások szerint, ott az eredetihez képest kilencven fokkal az egész stadionnak el kellett fordulnia, ami egy sor építészeti kihívással járt a tervezők számára. Angyalföldön a régi építmény bontása után új kontúr, összefogottabb tömeg jelenhetett meg, ami annak is köszönhető volt, hogy az egykor divatos, atlétikai célokra is kiszolgáló ovál-forma mára teljesen kiment a divatból. Lényeg az élmény, vagyis hogy a szurkoló szinte megérinthesse rajongott sportidőjét. Így a tribünök a négy oldalra szerveződnek, ám építészeti szempontból fontosabb feladat, hogy a viszonylag kicsi befogadóképesség, az ötezer fős kapacitás dacára is úgy érezze a néző, valami hatalmas dolog részesévé válik. Tömeg, atmoszféra, hangulat, a kedvencek üzése, hajszolása, hatalmas tétek forognak kockán, a sporttörténelem, sőt a valódi történelem részesévé válik kilencven percen keresztül. Ő az ezerfejtű, ő a város, az ország maga, védelmező és diadalra szomjazó végvári vitéz, a TIZENKETTEDIK JÁTÉKOS. Vagyis az építész tervező csapatnak nem pusztán egy jól funkcionáló, a szponzorok, a sportklub, a sportolók, a média és az UEFA igényét kielégítő struktúrát, hanem egy szimbolikus teret kellett alkotnia. Kicsi stadiont tervezni egy patinás, nagy klubnak nem éppen könnyű feladatnak tűnik. Ott jártunkkor úgy éreztem, hogy a játéktér közelsége, az egymáshoz képest szintben is megmozgatott tetőszerkezetek mezői, illetve a tetőszerkezet-tribünök-játéktér arányhármasa nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az a szűk fél ház, ami a Vasas-Siófok-meccsen jó hangulatot teremtett, valódi eseményé emelje a játéktéren történeteket.

◁ A VIP-boxok a közösségi terekkel és a lelátóval együtt szerves egységet képeznek.

◁ A klub történetének főbb eseményeit tizenhat nagy méretű acéltáblán örökítették meg, így hangsúlyozva vizuálisan a Vasas-múlthoz való kötődést.

◁ Sms-üzenet a hazai csapat öltözőjének plafonján: Gyerünk, gyerünk, Angyalföld!

◁ Salát Péter Zalán grafikus és stúdiójának munkája páratlanul magas színvonalon értelmezi, köti át a külső és belső terek léptékét, szintvonalait. Vörös és kék, véna és artéria érthálózata futja be a stadiont, ami egyetlen szívbe fut össze. Ez a kapcsolat, a közösség, ez a lényeg.

Amikor árnyaltabban is végiggondoltam mindezt, akkor arra jutottam, hogy egy játékkeret övező alakzat tömegviszonyai, a sarkok bejárati megnyitása, illetve a tetőzet alatti szerkezeti struktúra is hozzájárulhatott az élményhez. Vagyis, hogy a szerkezeti elemek, a betonpillérek, rácsos tartók, acélpilonok látványos szövedéke olyan esztétikai együttállást eredményezett, ami mégiscsak nagyvonalúvá, emelkedetté teheti egy stadion megjelenését, még akkor is, ha nem hatvanezren üvöltik benne teli torokból, hogy NEEEEEVER WALK ALONE! Szerkezeti elemekről, acél alkotórészekről, acélidomokról, vasbetonról, mérnöki esztétikáról beszélünk ugyan, de itt Angyalföldön ez mintha mégis többletjelentéssel bírna. A tervezők is beszélnek arról, hogy az egykori nehézipari központhoz, ahol a fiatalabb szurkolók szülei, nagyszülei közül is sokan a helyi gyárakban dolgoztak, az ipusztériális építészeti elemek őszinte, feltárulkozó megjelenítése illik leginkább. Véleményem szerint működik ez a koncepció. Tudatos, jól végiggondolt és végigvitt logikával járulnak hozzá a szerkezeti elemek a stadion szellemiségéhez, atmoszférájához, hogy úgy mondjam, "sűrűségéhez". Ez a strukturális logika, a megunhatatlan sokféle acélalkatrész-részlet, a homlokzati acélháló membránja, a reflektorokat tartó acéltornyok merész szög-törése, behajlása teszi jóvá, izgalmassá az épületet.

Egyetlen helyen törhetne meg az épület komponáltsága. Ez a főépület tömbje. Ugyanakkor ezt a monolit tömeget nem pusztán a homlokzati acélrács-mezők, membránok, az "acélbőr" írja felül, teszi a konstrukció részévé, hanem például olyan belső elemek is, mint amilyenek a lépcsőház tört vonalvezetései, vagy a skyboxok, büféteraszok rétegei. Így nincs az acélkonstrukció izgalmas szövedékét megterhelő zárttság-érzet sehol. A külső és belső terek kapcsolata okán meg kell említenem Salát Péter Zalán grafikus és stúdiójának munkáját, akik a hazai viszonyok között páratlanul magas színvonalon értelmezik, kötik át a külső és belső terek léptékét, szintvonalait úgy, hogy közben a Vasas történetét is elbeszélő vizuális környezetet teremtenek. Vörös és kék, véna és artéria érhálózata futja be a stadiont, ami egyetlen szívbe fut össze. Ez a kapcsolat, a közösség, ez a lényeg. Hajrá fiúk, mert kell egy csapat!

◀ A tetőszerkezetek egymáshoz képest is megmozgatott szintjei teszik igazán egyedivé az Illovszky-stadiont.

NEM KÉSZEN KAPTÁK

INTERJÚ A KÉSZ ÉPÍTŐ ZRT. VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL,
SÁRAY ZOLTÁNNAL

Szöveg: OCTOGON
Fotó: VÉGEL DÁNIEL

› „Itt nem csupán a fizetésükért dolgoznak a kollégák. Meggyőződésem, hogy ebből a szempontból is példaszerű a KÉSZ humánpolitikája, mert sok egyéb mellett ez is az oka, hogy kevés az elvándorlónk. Aki minket választ, tudatos döntést hoz.”

1982-ES INDULÁSA ÓTA KIZÁRÓLAG A TUDÁSRA ÉPÍT MAGYARORSZÁG EGYIK LEGNAGYOBB ÉS LEGÖSSZETETTEBB GAZDASÁGI SZEREPLŐJE, A KÉSZ CSOPORT. TEVÉKENYSÉGI KÖRÉBEN KEZDETEKTŐL MEGTALÁLHATÓ AZ ÉPÍTŐIPARI ÉS A MÉRNÖKI-TERVEZŐI SZEGMENS, AMIT AZ ÉVEK SORÁN BÁMULATOSAN SOKOLDALÚVÁ FEJLESZTETTEK: INGATLAN-ÜZLETÁG, ESZKÖZMENEDZSMENT, SZÁLLODA ÉS VENDÉGLÁTÁS, KOMMUNIKÁCIÓ, ÜGYVITEL. HA CSAK EGY RÖVID FELSOROLÁST TARTUNK AZOKRÓL FEJLESZTÉSEKRŐL, AMELYEK A KÉSZ KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL VALÓSULTAK MEG, A SOR AKKOR IS IMPOZÁNS: LISZT FERENC NEMZETKÖZI REPÜLŐTÉR SKYCOURT 2A ÉS 2B TERMINÁL, A KECSKEMÉTI MERCEDES-BENZ GYÁR, A PUSKÁS FERENC STADION ACÉLSZERKEZETI MUNKÁI, A KOSSUTH LAJOS TÉR, SZÉLL KÁLMÁN TÉR VAGY A NYÍREGYHÁZI LEGO JÁTÉKELEM GYÁR. ÉS A KÉSZ CSOPORNAK EZEK CSAK A LEGLÁTVÁNYOSABB PROJEKTJEI! A MEGTETT ÚTRÓL ÉS AZ ELŐTTÜK ÁLLÓ FELADATOKRÓL, ÉS A TITOKRÓL KÉRDEZZÜK A GENERÁL-KIVITELEZÉSEKÉRT FELELŐS VEZÉRIGAZGATÓT, SÁRAY ZOLTÁNT.

Varga Mihály úr, a KÉSZ Csoport alapítója másodmagával indította el kisvállalkozását. Hogyan tudtak viszonylag rövid idő, alig 20 év alatt nemzetközileg is meghatározó vállalatcsoporttá fejlődni?

Ezt elsősorban is a munkatársi gárda tudásának és kreativitásának tulajdonítom. Mihály mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a legképzettebb munkatársakat vegye maga mellé. Ez a törekvése már kezdet kezdetétől meghatározta a cég alapvető működését, és ebből az igényességéből azóta sem engedtünk. Nagy teherbírási, motivált és sokoldalú a csapat. Ennek köszönhetően viszonylag kis létszámmal olyan feladatokat is meg tudtunk oldani, amelyektől a versenytársak esetleg meghátráltak a költségkeret vagy a határidők szempontjából. Szép

lassan elég széles iparági spektrumot tudtunk lefedni, mi több, mindezt egyrészt saját forrásból tudtuk megvalósítani.

Az egyik legfontosabb lépés az úton az acélszerkezet-gyártás megeremtése volt. Kecskeméti gyárunk kapacitása ma már havonta, kétműszakos munkarendben, az 1000-1500 tonnát is meghaladja.

Az elektromos- és a gépész-szakágak fejlesztése is ebbe a folyamatba illeszthető. Majd következett az előregyártott vasbeton-üzem létrehozása Szegeden, értelemszerűen ez a profil gyorsan kiegészült a vasbeton-szereléssel is. De hiba lenne nem a legfontosabbak közt megemlíteni a mélyépítési-kapacitásunk fejlesztését. Ezek a szakterületek azóta is folyamatosan fejlődnek, volumenben és hatékonyságban egyaránt.

„NAGY TEHERBÍRÁSÚ, MOTIVÁLT ÉS SOKOLDALÚ A KÉSZ CSAPATA. ENNEK KÖSZÖNHETŐEN VISZONYLAG KIS LÉTSZÁMMAL OLYAN FELADATOKAT IS MEG TUDTUNK OLDANI, AMELYEKTŐL A VERSENYTÁRSÁK ESETLEG MEGHÁTRÁLTAK A KÖLTSÉGKERET VAGY A HATÁRIDŐK SZEMPONTJÁBÓL. SZÉP LÁSSAN ELÉG SZÉLES IPARÁGI SPEKTRUMOT TUDTUNK LEFEDNI, MI TÖBB, MINDEZT EGYRÉSzt SAJÁT FORRÁSBÓL TUDTUK MEGVALÓSÍTANI.”

Sáray Zoltán épp húsz éve helyezkedett el a KÉSZ Csoportnál. Főiskolai tanulmányai befejezésével csoporttársai közül négyen is céltudatosan választották a KÉSZ-t első munkahelynek. Mint mondja, "ezt a döntésemet azóta sem bántam meg". Akkoriban a cég fő profilja a generálkivitelezés volt, a szakági fejlesztések jó része az itt töltött húsz éve alatt valósult meg. Nála közelebbről kevesen látták a KÉSZ akár exponenciálisnak is mondható fejlődését. A terepmunkát még mindig nagyon szereti. "Nem volt két egyforma nap", emlékszik vissza azokra az évekre, amikor még főmérnökként felügyelt egy-egy beruházást. Hobbija a kerékpározás, valamint nagy rajongója a könyvtáraknak.

„A KÉSZ CSOPORT TÖBBEK KÖZÖTT ARRÓL IS HÍRES, HOGY MINDENHOVÁ A MEGFELELŐ SZÁMÚ ÉS FELKÉSZÜLTSGŰ SZAKEMBERÁLLOMÁNYT TUDJA KIÁLLÍTANI. MI TÉNYLEG CSAK ANNYIT VÁLLALUNK, AMENNYIT BIZTONSÁGGAL MEG TUDUNK VALÓSÍTANI. NÁLUNK NINCS GAZDÁTLAN ÉPÍTKEZÉS.”

Meglátása szerint volt-e olyan kitüntetett pillanat, amikor mindenki számára egyértelművé lett, hogy a vállalatcsoport előtt nagyon komoly jövő áll.

A legelső, ami eszembe jut erről, hogy emlékezetem szerint folyamatosan emelkedett az árbevételünk a megrendelések számával egyetemben, úgyhogy ilyen kitüntetett pillanatot nem tudnék említeni. De azt hiszem, ez így életszerű, vagy törvényszerű. Lépésről lépésre, egy okosan megtervezett stratégia mentén építkezett a tulajdonosunk, amelynek eredménye – mindenféle elfogultság nélkül mondható – egy stabil és továbbra is fejlődőképes vállalatcsoport létrejötté lett. A holding rendkívül széles szolgáltatási portfóliójának és saját erőforrásainak köszönhetően komplex módon képes választ adni a felmerülő építőipari és gazdasági szolgáltatási igényekre egyaránt.

Jelenleg is nagyon sok párhuzamos projektjük fut. Hogyan tudnak ennyi területen minőségileg egyszerre jelen lenni? Hogyan koordinálható ennyiféle beruházás, tevékenység, fejlesztés párhuzamosan?

A mai körülmények között ez nem könnyű, de a tapasztalataink azt mutatják, hogyha folyamatosan jelen vagyunk a mérnöki állománnyal a beruházásainkon, akkor nem kerülhetünk a megrendelővel szemben kellemetlen helyzetbe. Ugyanez áll természetesen a fizikai állomány készenléti állapotára is. A KÉSZ Csoport többek között arról is híres, hogy mindenhová a megfelelő számú és felkészültségű szakemberállományt tudja kiállítani. Mi tényleg csak annyit vállalunk, amennyit biztonsággal meg tudunk valósítani. Nálunk nincs gazdátlan építkezés. Ez a minőségi munka első számú követelménye: hogy tisztában legyünk azzal, hogy mire vagyunk képesek. De amire szerződünk, azt viszont maximalista módon teljesítjük is. Nem elhanyagolható szempont, hogy egy nagyon profi tervezői kapacitás áll a hátunk mögött. A KÉSZ Csoport hazai és nemzetközi tervezői csapata több mint 50 szakemberből áll. A komplex, minden fázisra – építéset, statika, épületgépészet, épületvillamosság, út és közmű – kiterjedő szakértelmük és tudásuk gyakorlatilag bármilyen

épület, építmény tervezésére képessé tesz minket. A csoporton belül a tervezés, gyártás, építés és szerelés közötti szoros együttműködésnek köszönhetően olyan terveket tudunk készíteni, amelyek figyelembe veszik a gyártás technológiai igényeit, lehetőségeit és az egyes projekthelyszínek szerelési adottságait. A legújabb innovatív megoldások alkalmazásával és költségkontroll alatt tartott tervezési folyamatainkkal biztos kézzel találjuk meg az egyéni igényeknek megfelelő, legjobb ár–érték–arányú megoldásokat. Például a komplex tervezési feladatokat a KÉSZ Csoport tervező cége, a BIM Design Kft. látta el az Illovszky-stadion beruházásban.

A KÉSZ Csoport a gyakornok-programjával mintha megtalálta volna az előremenekülés büvös stratégiáját az őrzítő szakemberhiány enyhítésére. Mi az, ami a nyilvánosság számára is megosztható az ötletből?

Évek óta működtetjük ezt a programot. Célzottan keressük a kapcsolatot az egyetemekkel és a főiskolákkal, az ide kerülő gyakornokokat rotációs rendszerben igyekszünk minden szakterülettel megismertetni, hogy négy év alatt mindenki kiválaszthassa a neki leginkább kézre állót. A rendszer jól és hatékonyan működik, és aki itt lesz gyakorlatos, az esetek többségében meg is marad nálunk. A nyolc-tíz évvel ezelőtti gyakornokaink közül nem egy már egészen magas vezetői pozícióig jutott az idők során.

Ahogy tapasztaljuk, a KÉSZ Csoport jóval több mint munkahely, és az alkalmazottak láthatóan nem csupán vezényszóra érzik jól magukat a vállalat karitatív, szociális és szabadidő programjaihoz kapcsolódva.

Abszolút tudatos döntés. Itt nem csupán a fizetésükért dolgoznak a kollégák. Meggyőződés, hogy ebből a szempontból is példászerű a KÉSZ humánpolitikája, mert sok egyéb mellett ez is az oka, hogy kevés az elvándorlónk. Aki minket választ, tudatos döntést hoz, amelyhez a gyakorlati – legyen szó akár a karitatív célú SegítőKÉSZ Alapítványról – támogatást a vállalat vezetése és a kollektíva mindig biztosítani fogja. Minden dolgo-

zónk megkapja a segítséget, ha átmenetileg nehéz helyzetbe kerül, és ez független a fizetési besorolásától vagy a szolgálati idejétől. Senkiről sem felejtkezünk el.

Szeretnénk képet kapni a cégalapító-elnök Varga Mihály felügyelte "Tiszta kéz"-programról.

A KÉSZ Csoport megalapítása óta elhivatottan kiáll az üzleti etikának megfelelő, jogszerű és tisztességes normák mellett. Ezért is született meg a KÉSZ Csoport Etikai és Viselkedési Szabályzata, amelynek betartásához és betartatásához minden körülmények között ragaszkodunk. A program lehetőséget kínál egyrészt a KÉSZ Csoport partnerei és saját alkalmazottai számára, hogy a cégcsoportnál történő, vagy történő visszaélés, vagy vesztegetésgyanús tevékenységeket olyan fórumon rögzítse, amely a bejelentéseket megfelelő módon kezeli, és kivétel nélkül kivizsgálja.

Hogyan képzeled el a húsz, vagy inkább a tíz évvel öregebb KÉSZ Csoport generálkivitelezői részlegét?

Két éve vagyok vezérigazgató. Ez idő alatt a generálkivitelezői terület szépen fejlődött, és ezt a tendenciát szeretném nem csupán megtartani, de lehetőség szerint fokozni is. Remélhetőleg ezt a külső, rajtunk kívülálló események sem fogják akadályozni. De most úgy látom, hogy erre a piac lehetőséget is ad. A saját források további erősítése az egyik prioritásom: ez bizonyos szakterületek fizikai állományának és gépparkjának stabilizálását és fejlesztését jelenti. Erre stratégiai terveket dolgoztunk ki. Hamarosan pedig a jelenlegi telephelyünket is ki fogjuk nőni, és szükségünk lesz egy új irodaházra, amely mellé raktárkapacitást is illeszteni kellene, mert habár logisztikailag is jó a raktárkapacitásunk, de ma már egy óra is komoly előnyt jelent. Egy sikeres vállalattal és tehetséges emberekkel a háttér mögött mindez persze játszani könnyedségünkhöz tünhet, de az a dolog paradoxona, hogy az emelkedő mutatókat mindig csak egyre nagyobb és nagyobb erőfeszítéssel lehet csak elérni. Persze ahogy eddig is sikerült, úgy nyilván sikerülni fog a jövőben is. A szorgalom és az akarat mindenesetre megvan hozzá.

A VÁCI ÚT ÉS LEHEL ÚT KÖZÖTT

Szöveg: HEGYI IVÁN
Archív fotó: FORTEPAN (adományozó:
MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD LÉGIERŐ;
NAGY GYULA), MAGYAR OLIMPIAI
ÉS SPORTMÚZEUM, VASAS SC

› Magyar Királyi Honvéd Légierő:
Angyalföld. Bal oldalon az előtött Duna-
part a Vízafogónál és a Váci út. Keresztben
az enyhén kanyarodó Rákos-patak és
a Tahi utca látszik. Jobbra a Béke utca,
lenn, a Fáy utcánál a mai Vasas sporttelep
található. A felvétél 1944. április
14-én készült.

HEGYI IVÁNNÁL KEVESEN ISMERIK JOBBAN A VASAS
LABDARÚGÓ-CSAPATÁNAK TÖRTÉNETÉT. AZ ELKÖTELEZETT
TÖRZSSZURKOLÓ ÉS IHLETETT TOLLÚ SPORTÚJSÁGÍRÓ
TAGJA VOLT ANNAK A SZAKÉRTŐI CSAPATNAK IS, AMELY
MEGTERVEZTE A STADIONBELSŐ DESIGN-ELEMEIT.

A Vasas sporttelepét 1930 őszén avatták. Négyezer.
Az Est már az október 12-i, Pécs-Baranya elleni 1:0-
ról így számolt be: „A Tarnai-réten vasárnap dél-
után pályát nyitottak. Kemény munkáskezek mun-
kája eredményeként a vasasok olyan pályát vará-
zoltak elő a semmiből, amelyre méltán büszkék le-
hetnek.” Aztán november 2-án a Bocskai, majd no-
vember 9-én a Budai 11 csapatával vívott bajnoki ta-
lálkozón is próbamegnyitót tartottak, végül novem-
ber 16-án, az FTC vendégjátéka alkalmával hivata-
losan is kitérte kapuit a Béke utcai sporttelep.
A fogadtatás felemás volt. „A pálya még nem kész,
csak a legszükségesebb kellékekkel rendelkezik,
már első benyomásra is eléggé primitívnek látszik.

Talaja nehéz, homokos és ragadós” – állt a beszámo-
lók egyikében. „Gyönyörű látvány volt az új pálya
és annak környéke. A magas deszkakerítéseken
szépséges fűrtökben lógtak az angyalföldi ifjak,
a pálya mellett, a réten megértő szívvel táncoltatta
lovát egy rendőr, tovább a villamosvezeték vasosz-
lopain tucatjával lóglak a gyerekek” – olvashatták
egy másik tudósításban. „A sok beteg terv és ötlet
mellett végre akadt egy akarattal telt, életrevaló el-
határozás is, és ez a vasasok pályapolitikája – szere-
pelt egy harmadikban. – Saját erőikből, minden-
mű hivatalos vagy állami támogatás és a nélkül,
hogy valaki kormánytanácsos lett volna, ezer aka-
dályokkal megküzdve építették fel sporttelepüket

~ Az 50-es évek mozgalmi alapú tömegsportja az ún. spartakiádokban csúcspontot ért el.

> „A Fáy utcáig tömve, utána remetei magányban ment tovább a villamosvezető”

a Béke utcában.” (A „mindennemű állami támogatás nélkül” nem teljesen felelt meg a valóságnak, mert a területet a főváros utalta ki a Vasasnak, miután sok ezres aláírásgyűjtés zajlott azért, hogy a piros-kékeknek is saját sporttelepük legyen.) Abban viszont nem mutatkozott eltérés a megannyi helyszíni közlés között, hogy valamennyi messzemenően méltatta a Táncos, Takács II, Turay, Toldi, Lázár összetételű bomba csatársorral felálló Ferencvárost 5:2-re legyőző Vasas produkcióját. Annál is inkább, mert a Berczky – Szemere, Rózsa – Remmer, Burger, Kiss – Jeckl, Brunecker, Dán, Egri, Stanzl összetételű angyalföldi együttesből Jeckl István már a hetedik percben (1:1-nél) megsérült, s attól kezdve csak sántikált a pályán. Az értékelések efféle hangnemben íródtak: „A Vasas fiatal csapata kezd félelmetes együttessé kovácsolódni, a védelme biztos lábon áll, a fedezetsora kitűnő, és a csatársorban is vannak kvalitásos játékosok, elsősorban a balszélső Stanzl.” (A kiemelt labdarúgó két gólt szerzett, akárcsak Brunecker. A leglátványosabbat pedig Egri lőtte.) A honfoglalás azonban csak kilenc meccsig tartott, mert egyhamar 50 ezer pengős tartozás keletkezett – miként akkoriban írták: „várt a fás, a téglás, a földes, a vezető” –, az MLSZ pedig 1931. június 21-én hivatalból betiltotta a sporttelep használatát, mivel a szövetségi részesedés, valamint a testnevelési adó

befizetése is elmaradt. Majd 1932-ben kiesett a Vasas, és csak tíz évvel később jutott vissza az első osztályba. Akkor viszont ki akarták iktatni. Dr. László András, a labdarúgó-szövetség alelnöke 1942. június 26-án indítványt nyújtott be a piros-kékek kizárására. Arra hivatkozott, hogy „a klub szembehelyezkedik a keresztény és nemzeti iránnyal”, és leszögezte: „az MLSZ-nek teljes erejével le kell törnie minden olyan megnyilvánulást, amely a szövetség erkölcsi és világfelfogásával szemben áll, és így szemben áll a magyar nemzet felfogásával is”. A kirekesztés akkor még nem ment végbe, ám 1944 tavaszán a vallás- és közoktatásügyi miniszter felfüggesztette a Vasas önkormányzatát, és miniszteri biztost tett a klub élére. Vitéz Áronffy Jankó Béla magyar királyi százados közvetlenül a kinevezése előtt még a hazai csapat szakvezetője volt az Üllői úton, ahol a magyar katonai vegyes a német katonai vegyessel, azaz a Wehrmacht csapatával játszott fegyverbarátságos mérkőzést. A Vasast sárga-kék mez viselésére kötelezték, nevét Nemzeti Nehézipari Munkások Sport Klubjára, majd két nappal később Kinizsire, utóbb Nemzeti Vasasra változtatták. Ettől független, hogy az együttes csak másfél évtizedes szünet után vívott első osztályú mérkőzést eredeti otthonában. A csapat ugyanis a negyvenes esztendőkből – mind a II. világháború idején, mind az után – az Elektromos szintén angyalföldi sportte-

lepén játszotta hazai meccseinek döntő többségét, majd 1950 tavaszán megkapta a népligeti diákstadiont, melyet az átalakítás befejeztével birtokba vett. (Ugyanakkor az Építők költözött a Béke útra.) Majd 1957-ben, első bajnoki címük elnyerésének esztendőjében a nyitó fordulóra – Vasas–Dorog 4:0 – hazatértek a piros-kékek, de többször abban az évben már nem futballoztak Angyalföldön, mert a helycserés akcióra vonatkozó tárgyalások az Építőkkel nyomban a kezdés után megszakadtak. Aztán 1959-ben már nyolc bajnoki Vasas-meccset rendeztek a Fáy utcában, s végül 1961. január 28-án a két klub illetékesei bejelentették: az év márciusától az angyalföldi labdarúgók véglegesen visszaköltöznek a XIII. kerületbe, az Építők pedig a Népligetbe megy. A Fáy utca 58. szám alatti épületre kikerült, hogy Vasas SC, és március 5-én 25 ezer ember jelenlétében rendezték a Vasas–Honvéd rangadót, amely gólnélküli döntetlenjével csalódást keltett ugyan, a piros-kékek híveit mégis fellelkesítette, mert kedvenc csapatuk mindörökké hazatért. Akkor már nem betű-, hanem számjelzéses villanyosok jártak arra-felé, és a 12-es, valamint a 14-es viszonylat sűrítve is rendre dugig telt a Visegrádi utcai végállomástól

a Fáy utcáig, hogy aztán onnan remetei magányban menjen tovább a vezető. Az 1961-es esztendőben 15 666 volt a Fáy utcai nézőlátog, mert a második honfoglalással elérkezett a Vasas aranykora: a piros-kék csapat 1961 és 1966 között négy bajnoki címet nyert, s a negyedik (összességében az ötödik) alkalommal veretlenül hódította el az aranyérmet. A hatvanegyes hazatérést azzal is megünnepelte a diadalmas garnitúra, hogy a Honvéd elleni 0:0 után mind a tizenegy Fáy utcai mérkőzését megnyerte, és angyalföldi mérkőzéseit 42:4-es gólaránnyal zárta. Veretlen maradt még a Fáy utcában – értelemszerűen – 1966-ban (7 győzelem, 2 döntetlen, 26:8), továbbá 1968-ban (12, 2, 42:10), 1976-ban (12, 2, 49:8), 1979-ben (12, 2, 39:11), valamint 1980-ban (12, 2, 42:14). Közben egyaránt öt játékost delegált az 1962-es világ-, valamint az 1964-es Európa-bajnokságra; az utóbbi alkalommal elnyert bronzérem minden idők legjobb magyar Eb-szereplése, jóllehet a korabeli sajtó méltatlankodott a spanyoloktól a madridi Bernabeu stadionban, kétszer negyedórás hosszabbítás után elszenvedett elődöntős vereség (1:2) nyomán... Két évvel később szintén csalódást keltett, hogy már megint a nyolc között

búcsúzott a vb-től a válogatott, de a brazilok 3:1-es legyőzése – Bene Ferenc brazilos szülője után Farkas János fenomenális kapásgóljával és Mészöly Kálmán tizenegyesével – örök élménnyé tette azt a világbajnokságot. A hatvanas években klasszis játékosok egész serege futballozott a Fáy utcában. Közéjük tartozott – a már említett Mészöly, Farkas szuper duón kívül – Szentmihályi Antal, Kárpáti Béla, Ihász Kálmán, Sárosi László, Bundzsák Dezső, Mathesz Imre, Berendy Pál, Machos Ferenc, és 1966 őszén előfordult, hogy hét Vasas-labdarúgó – Bakos Sándor, Mészöly, Ihász, Mathesz, Molnár Dezső, Puskás Lajos, Farkas – sorakozott a válogatott kezdő tizenegyében. A magyarok 3:1-re nyertek az osztrákok ellen, és mindhárom gólt az a Farkas szerezte, aki a nemzeti együttes előző mérkőzésén négyből négyet vágott be a franciáknak (4:2). Akkoriban született a Fáy utcai bajnoki gólsúcs is: két héttel az után, hogy az Eger csapatát 7:1-re győzte le a Vasas, 1967. augusztus 27-én 8:0-as csapást mért a Dunaújváros együttesére. Tíz esztendővel később a hatodik bajnoki diadalt ünnepelték Angyalföldön az NB I-es évadban szerzett kereken

↳ A csapat 1920-ból...

↳ ...és 1911-ből

↳ Várady Béla és az "Ezüstcipő"

száz góllal és a 36 „dugóval” gólkirály Várady Béla európai Ezüstpőjével. Az a Mészáros – Török, Hegedűs, Komjáti, Kántor – Gass, Müller, Zombori – Kovács, Izsó, Várady összetételű, az akkoriban a cseresorhoz tartozó Tamással és Fábiánnal együtt éppen tizenegy válogatott játékos felvonultató Vasas volt a klub mindmáig utolsó első osztályú aranyérmes futballcsapata. Ezután előbb csökkenni, majd szünni kezdtek a sikerek, és 1979 novemberében hiába avatták fel a világító-berendezést a Fáy utcában, már 1980 őszén váltakozott az árnyék és a fény, mert a Boavista elleni 0-2-es UEFA Kupa-találkozón a felháborodott Fáy utcai közönség azt kiáltozta a veszteseknek: „Dolgozzatok!”

Az idő tájt még hagymázás álmaiban sem gondolta senki, hogy lesz még 6-2-es hazai vereség a Gázszer-től (1997), 6-0-ás a Pápától (2005), s a kettő között megtörténik, hogy a vezérszurkoló Kálmán Zoltán

és társai 2003 tavaszán képletesen eltemetik a csapatot, miközben az Il silenzio (A csend) hangjaira koszorúznak a Fáy utcai pálya kezdőkörében. Mivel Jámbor János nagyvállalkozó a Vasas számára megvásárolta a Kecskeméti Futball Club versenyzési jogát, a futballcsapat megmaradt, de utóbb többször kiesett az NB I-ből, napjainkban is a 21. század szerény színvonalú magyar labdarúgásának második vonalában szerepel. Igaz, amikor – 2016. október 29-én, a Videoton elleni 1-1-gyel – elbúcsúzott a régi Fáy utcai stadiontól, az első osztály élén állt, s végül a harmadik helyet szerezte meg. Majd 2018-ban, tíz évvel a stadionnévadó Illovszky Rudolf halála után ismét elköszönt az úgynevezett élvonaltól. A harmincas években a pálya szélén levő Gödör vendéglőben gyülekeztek az angyalföldi drukkerek. Újabb viszont minden vágyuk – pláne az új stadion ez év júliusi átadása után – kijönni a gödörből...

STADION CSALÁDI LÉPTÉKBEN

INTERJÚ A VEZETŐ TERVEZŐVEL,
KELEMEN CSABÁVAL

*Szöveg: BÁN DÁVID
Fotó: VÉGEL DÁNIEL*

CSALÁDBARÁT MEGOLDÁSOKKAL, A VASAS SZELLEMISSÉGÉRE REFLEKTÁLÓ EGYEDI ARCULATTAL, KISEBB LÉPTÉKBEN MEGVALÓSULÓ ARÉNAHANGULATTAL MUTATKOZOTT BE AZ ANGYALFÖLDI ILLOVSZKY RUDOLF STADION. KELEMEN CSABA (BIM DESIGN KFT. – ÜGYVEZETŐ) VEZETŐ TERVEZŐT A STADION MEGFORMÁLÁSÁRÓL ÉS A KIHÍVÁSOKRÓL BÁN DÁVID KÉRDEZTE.

«Mind a négy lelátó eltérő léptékű, magasságú lett, amelyek között az épület-egységekre ráfeszített acélháló teremt összhangot. Ez az anyaghasználat nem idegen a stadionok világától sem, a Vasashoz pedig még inkább közel áll.»

Mi volt a tervezés alapvetése?

Meghírdettek egy közbeszerzési kiírást, aminek volt már előzménye, s nekünk ezt kellett egy új építészeti programmal átfogalmaznunk. A Vasas egy magasabb építészeti minőséget szeretett volna kapni, mint ami még az előzményekben szerepelt. Egy olyan stadionra gondoltak, ami nem csak a futballról szól, hanem megjelenik benne a Vasas szellemsége, legfőképpen a családi hangulat. Ez egyrészt jelentett egy építészeti, esztétikai minőséget, ugyanakkor a hazai hasonló építményekhez képest funkcionálisában is hordoz egyfajta egyediséget. A tervezéskor felmerülő kérdés volt, hogy milyen módon fog kapcsolódni majd a sporttelep egyéb épületeihez, de sajnálatos módon végül nem született meg a telepre vonatkozó végleges generál rendezési terv. Ugyan voltak elképzeléseink, hogy a stadion arculata, motívumai miként jelenhettek volna meg a terület egyéb épületein és épített környezetében, de vé-

gül ez a fázis most elmaradt, későbbre toódik. Éppen ezért ezek a körülmények kellő visszafogottságra intettek minket, hogy ne legyen túlzóan markáns a mi épületünk, mert utána ezzel nem tud majd mit kezdeni az idővel megjelenő többi épület. Ugyanakkor fontos volt az is, hogy ne legyen egy semmitmondó épülettömeg, és amikor elkészül a sporttelepre vonatkozó arculati ajánlás, kézikönyv, akkor abba jól beilleszthető legyen a stadion, mint az egyik legnagyobb épület.

Milyen építészeti megoldásokkal, motívumokkal próbáltatok megragadni a Vasas arculatát?

A Vasashoz szorosan kapcsolódik az acél mint anyag, illetve az egykori munkásosztály. Az épület homlokzatán az acélszerkezet és az acélháló játéka határozza meg és az épületen belül ugyanez az anyaghasználat és hangulat, továbbá a Vasas története és emlékei adják meg a teljes arculatot. A ter-

vező csapat mellett létrejött egy kreatív csoport, aminek természetesen mi is a tagjai voltunk, ahol folyamatosan egyeztetünk az épületet színesítő és felöltöztető alkotásokat, és hogy milyen üzenetet adjon így együttesen a stadion. A Vasas elnökével, Markovits Lászlóval közösen azt találtuk jó alapvetésnek, hogy az épület formailag legyen különleges és karakteres, ugyanakkor megfelelő visszafogottsággal jó alapot nyújtson a megjelenő művészeti alkotásoknak, grafikáknak – ezt a célt támogatta ez a kreatív csoport a tervezéssel együtt. Mindezt a benne mozgó emberek együttesen színesítsék, töltsék meg élettel.

Ami nagyon nehéz volt a tervezésben, hogy a megrendelő mindenképpen aréna-hangulatot szeretett volna megvalósítani, azonban ez az 5147 főt befogadó stadion kisebb léptékű, így ez komoly kihívást jelentett. Maguk a funkciók jó értelemben vetten egyszerűen, szépen megfogalmazódtak, jól összeáll-

^ „Egy 5000 fős stadionban a 7-8000 fős létesítmények atmoszféráját kellett megteremtenünk”

„A VASAS EGY MAGASABB ÉPÍTÉSZETI MINŐSÉGET SZERETETT VOLNA KAPNI. EGY OLYAN STADIONRA GONDOLTAK, AMI NEM CSAK A FUTBALLRÓL SZÓL, HANEM MEGJELENIK BENNE A VASAS SZELLEMISSÉGE LEGFŐKÉPPEN A CSALÁDIAS HANGULAT.”

tak egy sémává Kálmán Zsófia építész és tervezési projektvezetőnek is köszönhetően. Ezeket a funkciókat kellett behelyeznünk egy olyan köntösbe, ami egységet tud felmutatni és közben képviseli a Vasas arculatát. Gyakorlatilag mind a négy lelátó eltérő léptékű, magasságú lett, amiket nehéz volt formailag összehangolni. Akkor döntöttünk a most már látható, az épület-egységeket egybeölelő, ráfeszített acélháló formavilág mellett, ami nem idegen anyaghasználatában a stadionok világától sem, a Vasashoz pedig még inkább közel áll. Ezzel a megoldással és a tetők vonalvezetésével a magasságok és a léptékek különbségeit lényegében sikerült kiegyensúlyoznunk és egy egységes épület-kubust megalkotni. Ugyanezt a világot pedig a belső terekben is megjelenítettük, ezáltal a külső és belső arculat szinkronba került egymással Farkas Ágnes belsőépítésznek köszönhetően.

Ebből mit tapasztal a stadionba érkező néző, milyen útvonalakat jár be, ott miket kap?

Három kisebb lelátó három irányból közelíthető meg, a legnagyobb, nyugati lelátóhoz a Hajdú utca felől a főbejáraton keresztül lehet eljutni, ahol a média-, sportolói- és VIP-területek találhatóak. A létesítményen belül természetesen számos, egymástól elkülönített útvonal vezet például a hazai vagy a vendég ultrák szektoráig vagy a családi részlegig, és ezekre az útvonalakra vannak felfűzve a Vasas történetét bemutató grafikai elemek. Vannak közöttük sporttörténelg is érdekes, személyes, a szurkolók által elmondott privát történetek, ezek pedig nagyon barátságossá teszik a közlekedési útvonalakat, ugyanakkor minden alkalommal találunk rajta valami újat, valami mást. Beszédessé, izgalmassá teszi ezeket az eredendően alapvetően inkább funkcionális területeket.

Milyen funkciókat kellett elhelyezni? Mivel másabb a most épült hazai stadionokhoz képest?

Leginkább a családiasságra tettük a hangsúlyt. A szurkolók kiszolgálására hat büfé épült, amiből ötöt úgy sikerült a lelátók tetejére elhelyezni, hogy ott a családok, barátok a meccsnézés közben is tudnak fogyasztani. Különlegessége a stadionnak, hogy több gyermekjátsszót is elhelyeztünk, amelyekből üvegfalon keresztül látható az adott mérkőzés. A térszervezések és funkciókapcsolatok alapvetően tükrözik a megrendelői szándékot, megvalósítja a „Család az első” szlogent.

Miből tudatok kiindulni? Volt olyan, amit megörököltetek az előzményekből, vagy egyfajta tabula rasa helyzetből indultatok ki?

A régi épület némi túlzással egy földszánc volt, ami teljesen eltűnt, abból nem maradt semmi. Az adott kor egy szép emléke volt, amit méltó módon elbúcsúztatott a klub. A pozícióját egy minimális szögeltérrel meg tudtuk tartani, de gyakorlatilag a régi építménynek teljesen más volt a léptéke, elrendezése, így abból nem lehetett megtartani semmit. Az elhelyezkedésben megmaradt a Fáy utca–Hajdú utca sarkáról kialakított fő irány, így maga a telep többi funkciója a stadiontól függetlenül is tud működni. Tehát egy futballmeccsel párhuzamosan egyéb rendezvények, események is megférnek a sporttelepen.

Mit nyújt a homlokzat?

Az épület legerősebb karakterét a jól megfogalmazott, egyedi vonalvezetésű lámpatartó acélszerkezet adja. A homlokzaton lévő acélszerkezet mintegy csontvázra ráfeszített acélháló az épület sarkainál, a hatványak szerű lámpatartó oszlopok kitüremkedésénél lett megfeszítve. Így a homlokzat karakteres, feszes formavilágot nyújt.

Volt-e valami hazai vagy külföldi előképek, tanulmányoztatok-e hasonló léptékű stadionokat?

Ehhez a léptékhez itthon nem találtunk megfelelő előképet. A 7-8000-es stadionok hangulatát elkapó, belső és külső formákat szépen kialakító stadionra rengeteg jó példa volt itthon és külföldön is, de egy sem akadt, ami megfelelő irányutatót adott volna, így különösen egyedivé vált a feladat. Épp az volt a nehéz és egyben szép benne, hogy egy 5000 fős stadionban a 7-8000 fős létesítmények atmoszféráját kellett belevinnünk. De végül sikerült behoznunk ide egy nagyobb stadion arénahangulatát.

A funkciókat arányosítva kellett a léptékhez igazítani?

Az épületegyüttes funkcióit tekintve nagyon racionális lett, mindemellett sporttechnológiailag megfelelnek az előírásoknak. A háromszintű VIP-részlet sikerült úgy megalkotni, hogy a megszokottól eltérően nem lettek elszeparáltak, így itt is érvényesült a családbarát törekvés. Ezeknek – akárcsak a legtöbb mai stadionban, ahol az üzleti élet is fontos szerepet kap – a futballon túl is van egy saját élete, mert használják üzleti tárgyalásokra, egyéb rendezvényekre is. A VIP-boxok a közösségi terekkel és a lelátóval együtt szerves egységet képeznek, ezért sokoldalúan lehet azokat üzemeltetni: kinyithatóak, a rendezvény igényei szerint rugalmasan kezelhetőek.

Érdemes még pár szót ejteni az aréna belső látványáról, színvilágáról. A nyugati főlelátó tetőszerkezetének élére ráhelyeztük a külső homlokzatot meghatározó acélhálót. A stadion mértékből adódóan nincs annyi szék benne, hogy azokkal érdemben tudunk volna színek szempontjából manipulálni, úgy, mint például a Groupama-arénában a pixeles-

séggel, ezért végül a kék széksorok közötti piros lépcsők adják meg a kellő színdinamikát, és így nem lett vibrálóan színes az összkép.

Akkor inkább a grafikai megoldásokkal próbáltatok játszani?

Fontos volt az, amit Markovits László elnök úr is megfogalmazott, hogy egy olyan stadiont alkossunk, ami egyedi, és csak a Vasasra jellemző. Éppen ezért az épület felöltöztetésében is nagyon fontos szerepe volt a Salát Zalán által vezetett művészeti csapat munkájának is, amit komoly kutatás előzött meg. Számos Vasas iránt elhivatott emberrel beszélgettek, tanulmányozták az archívumokat, mire fokozatosan kialakultak azok a személyes képekből, idézetekből, gondolatokból álló grafikai megoldások, amelyek szintén egyedivé tették a stadiont és az építészeti és belsőépítészeti alkotás szerves részévé vált.

MI A PÁLYA?

INTERJÚ SÁRMAY BALÁZS PROJEKTIGAZGATÓVAL

Szöveg: OCTOGON

Fotó: VÉGEL DÁNIEL

„Az egész projekt nagyon a szívemhez nőtt, azt gondolom, egy élhető méretű, családias, modern stadiont építettünk a Vasas Sport Club részére.”

AKÁR BL-SELEJTEZŐT IS RENDEZHETNÉNEK A VASAS NYÁRON ELKÉSZÜLT SPORTLÉTESÍTMÉNYÉBEN, AZ ILLOVSKY RUDOLF STADIONBAN, AMELY TÖBB MINT ÖTEZER SZURKOLÓ BEFOGADÁSÁRA ALKALMAS. HARMINCNYOLC KILOMÉTER ERŐSÁRAMÚ KÁBELT, TIZENKÉT KILOMÉTER PADLÓFŰTÉSI VEZETÉKET ÉS HUSZONEGYZER NÉGYZETMÉTER FESTÉKET HASZNÁLTAK FEL AZ ÉPÍTKEZÉS SORÁN, AMELYET AZTÁN EGY GYŐZTES HAZAI MÉRKŐZÉSEN ADTAK ÁT A NYÁRON. A KIVITELEZŐ KÉSZ ÉPÍTŐ ZRT. PROJEKTIGAZGATÓJA, SÁRMAY BALÁZS SZERINT A FELADAT OLYAN ÖSSZETETT VOLT, HOGY NÉHA KÉTSZÁZ MUNKÁS ÉS TÍZ-TIZENÖT MÉRNÖK DOLGOZOTT EGYSZERRE A TEREPEEN, A LEGNAGYOBB KIHÍVÁST MÉGIS AZ OKOZTA, AMELYRE AZ ÉPÍTŐK LEGVADABB ÁLMAIKBAN SEM GONDOLTAK: AZ A SZÉP ZÖLD GYEP.

Sportol?

Vitorlázom. Az baj?

Dehogy. Aki pékséget épít, az nem biztos, hogy eszik kiflit is. Meccset legalább néz néha?

Nem igazán. A magyar foci kifejezetten nem érdekkel, a fiam Barca-drukker, vele néha nézem a spanyol bajnokságot. A stadionavatón viszont kint voltam, amikor júliusban a Vasas 2:0-ra verte a Duna-szerdahelyt.

Gólszerző Birtalan, az egyiket tizenegyesből... Azt mondják, labdarúgó-stadiont viszont hányan tudnak itthon építeni?

Körülbelül négy-öt ilyen cég lehet. Mi nem vagyunk kezdők a szakmában, korábban részt vettünk az Újpest és a Fradi stadionjának építésében is. Főleg a fémszerkezeteket készítettük, hisz ez a főprofilunk, Kecskeméten saját acélgárunk van. A Vasas stadionjának tervezésénél ráadásul éppen ezt a fémességet igyekeztünk kihangsúlyozni, amivel az egyesület vas munkás gyökereire próbáltuk utalni. Ezt idézi meg például a homlokzati rozsdamentes acélháló, de még a klub történetének főbb eseményeit is tizenhat nagy méretű acéltáblán örökítették meg, így hangsúlyozva vizuálisan a Vasas-múlthoz való kötődést.

A VASAS STADIONJÁNAK TERVEZÉSÉNÉL A FÉ-MESSÉG NAGYON HANGSÚLYOS SZEREPET KAPOTT, EZZEL IS UTALVA AZ EGYESÜLET VASMUNKÁS GYÖKEREIRE. EZT IDÉZI MEG PÉLDÁUL A HOMLOKZATI ROZSDAMENTES ACÉLHÁLÓ.

^ „Az Illovszky-stadion építése presztízismunka volt.”

Mekkora munka volt ez a Kész Zrt. életében?

Ha csak a pénzügyi részét nézem, akkor átlagos projektnek mondanám. A stadion végül nyolcmilliárd forintba került, a munkát a Market Építő Zrt.-vel konzorciumban végeztük, a ránk eső rész tehát ennek a felét jelenti. Jelenlegi munkám egy olyan irodaház, ahol a bekerülési összeg tizenötmilliárd forint. Viszont az Illovszky-stadion építése egy kicsit presztízismunka volt. Jellegét tekintve „Design and build” szerződést kötöttünk, ami azt jelenti, hogy a kiviteli tervek készítésével indul az építkezés, és a teljes megvalósítás a használatbavételi engedélyig a mi feladatunk. Rengeteg olyan dolgot kellett megoldanunk, amellyel korábban nem szembesültünk. Egyszerűnek tűnhet, de aki nem épített még stadiont, az nem tudhatja, milyen összetett munka ez valójában.

Hát, vagyunk ezzel így néhányan. Szóval: meséljen...

Ahogy mondtam, korábban is vettünk részt stadionok építésében, de nem ez volt a fő tevékenységi formánk. Építettünk szállodát, konferenciaközpontot, repülőteret, mólót, mi építettük a Kossuth téri, Parlamenthez tartozó felújítási munkák során a mélygarázst és a látogatóközpontot, amely benyúlik a Parlament alá, és rengeteg könnyűszerkezetes épület fűződik a nevünkhöz. Tesco, Metro, Auchan, számtalan áruházat húztunk fel a 2000-es években, rutint szereztünk ezekben a projektekben, ismertük az előírásokat, szabályokat, amelyek ha el is tértek néha, a struktúra azért ugyanaz maradt. Aztán jött a Vasas stadionja egy sok szempontból teljesen más világgal. Tudta például, hogy egy focipálya nem sík vízszintes, hanem domború, méghozzá nem is kicsit?

Persze.

Nekem viszont fogalmam sem volt erről, szóval az ember néha rácsodálkozik ezekre a dolgokra. A stadionnak egyébként az MLSZ „B” és a FIFA III. minősítésének kellett megfelelni, ezért a rendőrkordonok állításától az öltözőkig, a vandalizmus elleni védelemtől a televíziós közvetítések biztonságáig, a bemelegítő területektől a sportvilágításig számtalan terület paramétereinek kellett eleget tennünk. Az MLSZ ellenőrei folyamatosan figyelemmel kísérték a beruházást, néha már olyan sokan voltak, hogy szinte átesett rajtuk az ember. Volt egy felelős példának csak az operatőri állásoknak, és egy másik külön a hangosításnak.

Ezek a minősítések pontosan mit jelentenek?

A pontos szabályozást nem ismerem, de azt hiszem BL-selejtezőt és Európa Liga férfi felnőtt selejtezőket lehet itt tartani. Ahhoz képest, hogy az eredeti stadion egy dombkaréjra felhúzott betonlelátó volt egy bádorgóbódéval, ez finoman szólva is jelentős előrelépésnek számít. A stadionban tizenhat szektor lesz, amelyek mindegyikét egy-egy legendás Vasas-játékosról nevezték el. A tizenkét hazai szektor Berendy Pál, Bundzsák Dezső, Csordás Lajos, Farkas János, Ihász Kálmán, Kárpáti Béla, Komjáti András, Mészöly Kálmán, Raduly József, Sárosi László, Szilágyi Gyula és Várady Béla nevét viseli, a vendégszektorok pedig olyan játékosokról vannak elnevezve, akik a Vasas mellett a négy fővárosi, nagy rivális klub egyikében is játszottak.

◀ „Különösen alkonyatkor gyönyörű látvány, amikor a Vasas színeiben, kékben és pirosban játszik a stadion.”

Technikailag mekkora kihívás volt az építkezés?

A kivitelezés technikailag nem volt túlzottan bonyolult, inkább már említett sajátos stadionos szabályozást kellett szem előtt tartani, bár ez főként a tervezés oldalán kívánt nagyobb odafigyelést. A pályaépítés viszont nekem újdonság volt, és hamar kiderült, hogy jóval összetettebb, mint azt az átlagember gondolná. A pálya alatt negyvenöt kilométer kábel fut, meg van oldva természetesen a vízelvezetés is, de amikor azt hallottam, hogy ide most angol perje fűmagot használjunk, akkor az egy picit új volt. Természetesen speciális talajkeverék is kellett, és a vastartalom miatt az sem volt mindegy, milyen vízzel locsoljuk a fűvet. Ráadásul itt nem ért véget a történet, mert bérelnünk kellett Hollandiából egy gépet, amely a fűvet műanyag szálakkal erősítette meg. Ez jelenleg a legmodernebb technológia, Desso-típusú vagy hibrid pályának is nevezik. A gép maga úgy nézett ki, mint valami guruló szövőszék: két centiméter tizenkilenc centiméter mélyen letolt egy műanyag szálát, és az egészet valahogy összekötötte, mint egy hálót. Ezzel a technológiával lesz a gyepterminőség jóval strapabíróbb és karbantartása egyszerűbb, ugyanis a stoplis cipő okozta fűcsomó-kifordulásokra sokkal kevésbé érzékeny így a pálya.

Van kedvenc eleme a stadionban, ami a szívéhez a legközelebb áll?

A lámpák. A stadion maga is tetszik, de amikor a négy pilon megépült, az embernek tényleg az volt

az érzése, hogy felkerült az „i”-re a pont. Különösen alkonyatkor gyönyörű az egész, amikor kék-pirosban játszik a stadion. Egyébként az egész projekt nagyon a szívemhez nőtt, azt gondolom, egy élhető méretű, családias, modern stadiont építettünk a Vasas Sport Club részére.

Csúszott az átadás, ráadásul hárommilliárddal többre is került végül a stadion. Miért?

Ez a munka eleve design and build-rendszerben bonyolódott, amely azt jelenti, hogy a kivitelezést megelőzően ugyan, de párhuzamosan folyik a tervezés is a megrendelői igényeket figyelembe véve. Így a projekt folyamatosan alakul, változik a stadion, mire elnyeri végső állapotát. Költséges volt a hibrid gyepterminőség, a homlokzat, a LED-világítás, az újabb forrásokra egy második közbeszerzési eljárást kellett folytatni. Az eredeti ötmilliárdos összegből én azt hiszem, egy egészen másféle stadion épült volna meg, amely színvonalában meg sem közelítette volna a mostanit. Márpedig egy ilyen épületnél az a cél, hogy a végeredmény jó legyen.

Ötezeregyszáz-negyvenhárman férnek el a stadionban. A magyar focit ismerve nem zavarja, hogy a hely kihasználtsága valószínűleg ennek csak a töredéke lesz?

Nehéz erre válaszolni. Minden kivitelező szereti látni, hogy az, amit létrehozott, jól üzemel, de egy irodaházzal is megeshet, hogy nincs minden négyzetmétere kiadva. Amúgy a nyitó mérkőzésen szinte

telt ház volt, és az MTK elleni meccsen is szerintem hetven-hetvenöt százalékát elfoglalták a székeknek. Ja, és én úgy tudom, ötezeregyszáz-negyvenhét férőhelyes a stadion.

Azon a négy széken biztos nem fogunk összeveszni... A Market Zrt.-vel közösen végezték a munkát. Az együttműködés mennyire volt zökkenőmentes?

A legfontosabb ilyenkor, hogy a feladatokat jól el tudjuk osztani. A Marketé volt a vasbetonszerkezet, az útépités, a kerítések, a térkő, a közmű- és pályaépítés, a KÉSZ-é a gépészet, az acélszerkezetek, az erős- és gyengeáramú részek a stadion teljes területén, valamint a többszintes főépület generálkivitelezése. Persze így is voltak súrlódások, amelyeket folyamatosan kezeltünk, és megtanultunk együtt dolgozni. Olyan ez, mint egy házasság. A problémákat meg lehet és meg is kell oldani, hogy a produktum megszülethessen. Ami egy házasságban az utód, az nálunk ez a stadion.

És szerelemgyerek lett?

Tulajdonképpen az. Ők "építeni szeretnek", mi pedig a "tudásra építünk".

VASAS ÉS ACÉL

MOLNÁR PÉTER FOTÓESSZÉJE NEM CSUPÁN AZ ACÉLSZERKEZET-ÉPÍTÉS FÁZISAIT ÖRÖKÍTI MEG, DE TALÁN AZT A RELIGIÓZUS ÁHÍTATOT IS SEGÍT MEGÉRTENI, MIÉRT NEVEZIK A SZURKOLÓK SZENTÉLYNEK A CSAPATUK OTTHONÁT.

Fotó: MOLNÁR PÉTER

ZSOLDOS
SÁNDORROLAND

SZABÓ
MELINDA

ERDÉLYI
LAJOS

CSEH
SZILÁRD

DOBOS
TIBOR

SÁRAY
ZOLTÁN

CSERÉP
ANDRÁS

LEHOCZKI
ZSOLT

SÁRMAY
BALÁZS

KÁLMÁN
ZSÓFIA

BALÁN
GÁBOR

KELEMEN
CSABA

FARKAS
ÁGNES

RÉCSEY
ORSOLYA

BEDE
ANNAMÁRIA

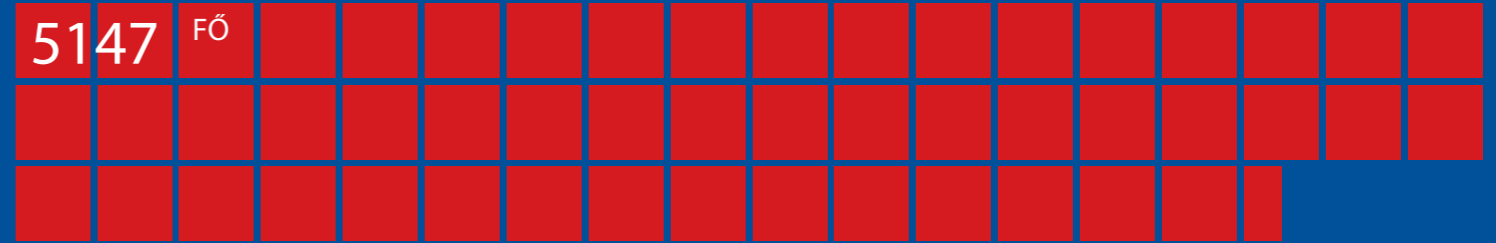
KARÁCSONYI
KITTI

MARTINOVICH
KÁLMÁN

Mennyien férnek el a stadionban?

Mennyi szakmunkás dolgozott az építkezésen?

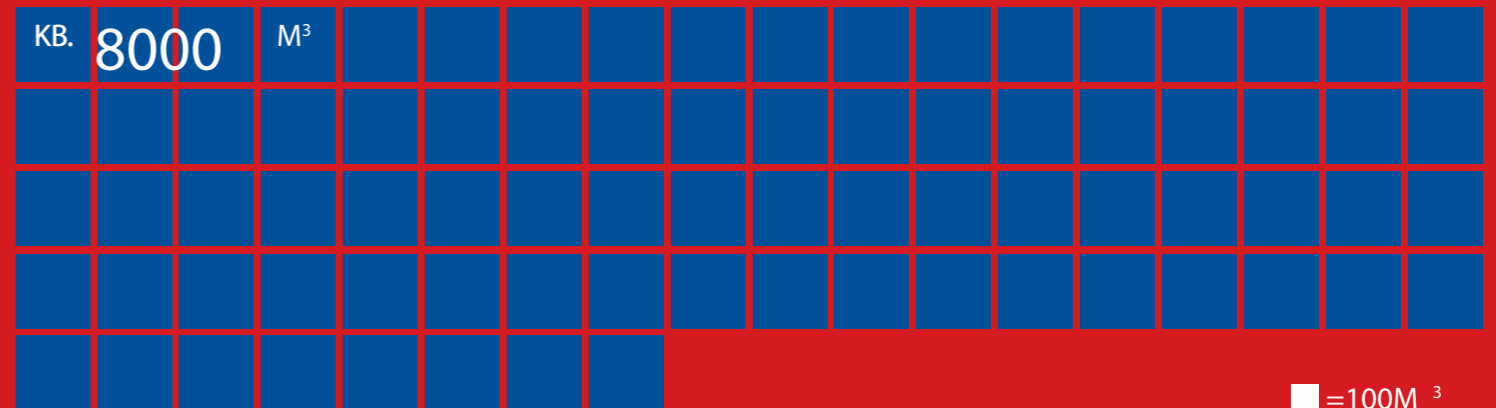

Mennyi mérnök felügyelte az építkezést?

■ = 100FŐ

Hány köbméter betont dolgoztak bele a stadionba?

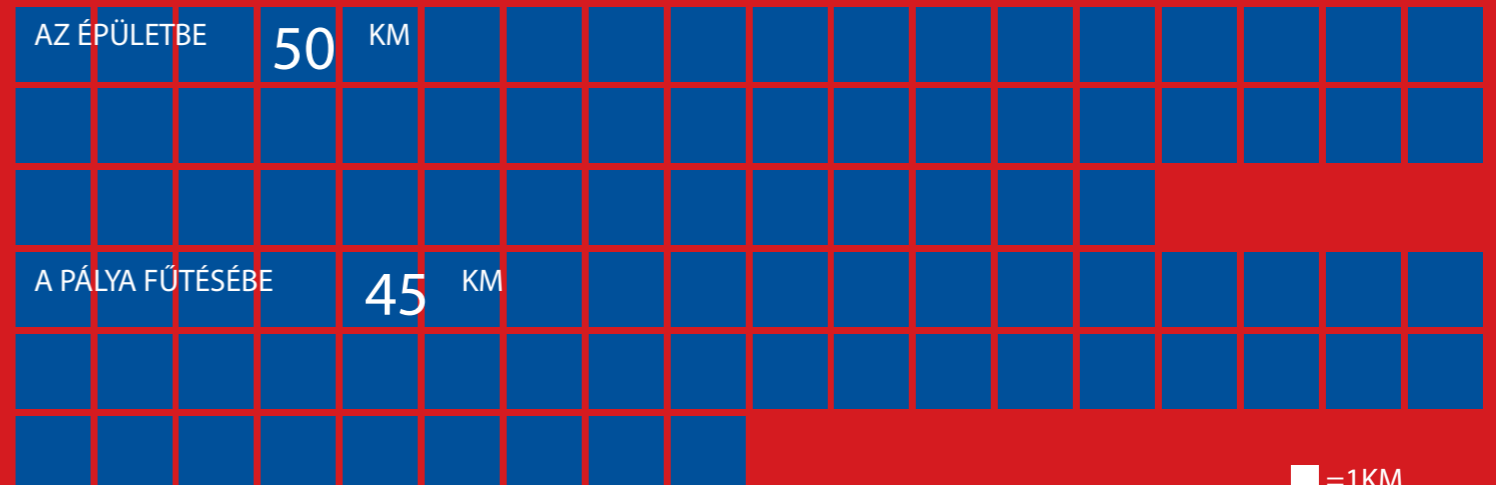
■ = 100M³

Hány tonna acél borítja a külső burkolatot?

■ = 100T

Hány kilométernyi elektromos kábelt építettek be a szerkezetbe?

■ = 1KM

be light!

SIMES
Luce per l'architettura

Ghost, just light.

The Ghost line represents a revolution in the way of conceiving outdoor lighting. It works by "subtraction" rather than "addition": no visible lighting fixture is added to the building's structure, but on the contrary it consists in a void filled with light. Marc Sadler, the prestigious designer who signed this innovative range of products, describes its essence:

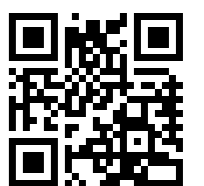
"The light blade comes from the concrete. When it's off, it disappears. No artifice, just a cut in the concrete with brutal and magic inspiration: actually a technical prodigy, directly casted into the concrete, the product of a sophisticated and invisible genius to fuse architecture and light in a natural way".

Design Marc Sadler

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

Product
video guide

ABLAK ÉS BEJÁRATI AJTÓ GYÁRTÁS ÉS FORGALMAZÁS
INTERNORM ABLAK KFT.
2051 BIATORBÁGY, SASBÉRC ÚT 1.
TEL.: (+36-30) 650-6448
E-MAIL: INTERNORM@INTERNORM.HU
WEB: WWW.INTERNORM.HU
B2. OLD.

ACÉLSZERKEZET-GYÁRTÁS
KÉSZ CSOPORT
1095 BUDAPEST, MESTER UTCA 87.
TELEFON: (+36-76) 515 200
FAX: (+36-76) 801 510
E-MAIL: KESZ@KESZ.HU
WEB: WWW.KESZ.HU
ILLOVSKY STADION MELLÉKLET

ALUMINIUM RENDSZEREK
ALUPROF - HUNGARY KFT.
2120 DUNAKESZI, BAGOLY U. 11.
TEL.: (+36-27) 542 600
FAX: (+36-27) 542 601
E-MAIL: ALUPROF@ALUPROF.HU
WEB: WWW.ALUPROF.EU
50-51. OLD.

ÁRNYÉKOLÁS, TERMÉSZETES SZELLŐZÉS,
NAPENERGIA
ARCHISHADE KFT.
2120 DUNAKESZI, PALLAG UTCA. 47.
TEL.: (+36-30) 219 4740
E-MAIL: LASZLO.BODIS@ARCHISHADE.HU
WEB: WWW.ARCHISHADE.HU/EPITESZ
18-19. OLD.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA, TEXTILIÁK
JAB JOSEF ANSTOETZ KG
MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET
1126 BUDAPEST, AGÁRDI ÚT 3/B.
TEL.: (+36-1) 235-6050
FAX: (+36-1) 235-6058
E-MAIL: SALES-HU@JAB.DE
WEB: WWW.JAB.DE
12. OLD.

BELTÉRI AJTÓK, TÉRELVÁLASZTÓK,
DESIGN BÚTOROK
ARKHENEÁ
1054 BUDAPEST, HOLD U. 21.
TEL.: (+36-1) 302 8150, 302 8151
MOBIL: (+36-30) 302 8150
E-MAIL: ARKHENEÁ@ARKHENEÁ.HU
WEB: WWW.ARKHENEÁ.HU
B3. OLD.

BIZTONSÁGI RÁCSOK, REDŐNYÖK
RÁCS-CENTER KFT.
8124 KÁLOZ, ORSZÁG ÚT 3.
TEL.: (+36 30) 353 3045
FAX: 06 25 496 035
E-MAIL: INFO@RACSCENTER.HU
WEB: WWW.RACSCENTER.HU
177. OLD.

BURKOLATOK
V-CONSTRUCT KFT.
2096 ÜRÖM, KÁRÓKATONA U. 3/K/B
TEL.: (+36-30) 415 6382
E-MAIL: INFO@V-CONSTRUCT.HU
WEB: WWW.V-CONSTRUCT.NET
178. OLD.

DESIGN BÚTOROK FORGALMAZÁSA
ROOMBA DESIGN STUDIO
1051 BUDAPEST, ARANY JÁNOS U. 29.
TEL.: (+36-30) 689 2072
E-MAIL: ROOMBAHOME@GMAIL.COM
WEB: WWW.ROOMBAHOME.COM
7. OLD.

EGYEDI ÜVEGEZÉSI MUNKÁLATOK
DUAL GLASS KFT.
2243 KÓKA, NAGYKÁTAI ÚT 133.
TEL.: (+36-20) 211 5151
E-MAIL: GARGYAN@DUALGLASS.HU
WEB: WWW.DUALGLASS.HU
6. OLD.

EDELHOLZ FAPADLÓ GYÁRTÁSA
EDELHOLZ FAIPARI KFT.
SZÉKHÉLY: 9900 KÖRMEND, GÁRDONYI GÉZA U. 19.
TELEPHÉLY: 8999 ZALALÖVŐ, EGERÁGI ÚT (IPARI PARK)
TEL.: (+36-92) 571 028
FAX: (+36-92) 371 109
E-MAIL: INFO@EDELHOLZ.HU
WEB: WWW.EDELHOLZ.HU
B4

ÉPÍTŐANYAG GYÁRTÁS ÉS KERESKEDELEM
SCHÖCK HUNGÁRIA KFT.
2040 BUDAÖRS, SZABADSÁG ÚT 117/A
TEL.: (+36-23) 507 272
E-MAIL: INFO@SCHOECK.HU
WEB: WWW.SCHOECK.HU
115. OLD.

ÉPÜLETAUTOMATIKA (ÉPÜLETAUTOMATIKAI ÉS ÉPÜLETFELÜGYELETI RENDSZEREK GYÁRTÁSA, RENDSZEREK FORGALMAZÁSA)
SAUTER AUTOMATIKAI KFT.
1148 BUDAPEST, FOGARASI ÚT 2-6.
TEL.: (+36-1) 470 1000
FAX: (+36-1) 467 9000
WEB: WWW.SAUTER.HU
113. OLD.

FÜRDŐSZOBA-FELSZERELÉSEK
ROCA CROATIA D.D.
10290 ZAPRESIC, INDUSTRIJSKA 1.
TEL.: (+36-30) 338 2371
E-MAIL: GABOR.CHWALA@BG.ROCA.NET
WEB: WWW.ROCA.HU
9. OLD.

GENERÁLKIVITELEZÉS, BONYOLÍTÁS
FITOUT ZRT.
1139 BUDAPEST, LOMB UTCA 37-39.
TEL.: (+36-1) 700 1730
FAX: (+36-1) 700 1731
E-MAIL: INFO@FITOUT.HU
WEB: WWW.FITOUT.HU
1. OLD.

MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
1037 BUDAPEST, BOJTÁR U. 53.
TEL.: (+36 1) 279 2727
E-MAIL: MARKETIRODA@MARKET.HU
WEB: WWW.MARKET.HU
ILLOVSKY STADION MELLÉKLET; 106-111.OLD

GYÁRTÓ, ÁLMENNYEZET
ARMSTRONG BUILDING PRODUCTS B.V.
KERESKEDELMI KÉPVISELET
1139 BP. VÁCI ÚT 99.
TELEFON: (36-30) 455 6655
FAX: (36-1) -
E-MAIL: BNAGY@ARMSTRONGCELLINGS.COM
WEB: WWW.ARMSTRONG.CO.HU
136. OLD.

HAJTOGATHATÓ BÚTOROK, FALBURKOLATI RENDSZER
PLIÉ BY ATELIER
1061 BUDAPEST, PAULAY EDE UTCA 49.
TEL.: (+36-30) 506 5630
E-MAIL: INFO@PLIE.HU
WEB: WWW.PLIE.HU
8. OLD.

INGATLANFEJLESZTŐ
PROPERTY MARKET KFT.
1117 BUDAPEST, KOPASZI GÁT 5.
TEL.: (+36 1) 241-0100
INFO@PROPERTYMARKET.HU
WEBOLDAL CÍM: WWW.PROPERTYMARKET.HU
60-61. OLD.

INTEGRA TERPESZTETT LEMEZ FÉM ÁLMENNYEZETEK,
FA ÁLMENNYEZET, FALI BURKOLAT, ÁLPADLÓ
EUROTREND-2000 BT.
TEL.: (+36-30) 383 1619
E-MAIL: INFO@FEMMENNYEZET.HU
WEB: WWW.FEMMENNYEZET.HU/BLOG/
177. OLD.

NYÍLÁSZÁRÓK
PORTE CLÉS
1016 BUDAPEST, HEGYALJA ÚT 23.
TEL.: (+36-1) 788 8088, (+36-20) 284 4738
E-MAIL: INFO@PORTECLES.HU
WEB: WWW.PORTECLES.HU
13. OLD.

SZERKEZETÉPÍTÉS
MORATUS SZERKEZETÉPÍTŐ KFT.
1037 BUDAPEST, BOJTÁR U. 53.
TEL.: (+36-1) 466 4827
FAX: (+36-1) 883 0243
E-MAIL: INFO@MORATUS.HU
WEB: WWW.MORATUS.HU
114.,176. OLD

TETŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLATOK
PREFA HUNGÁRIA KFT.
2040 BUDAÖRS, GYÁR U. 2., BUDAÖRSI IPARI PARK
TEL.: (+36-30) 686 6786
E-MAIL: OFFICE.HU@PREFA.COM
WEB: WWW.PREFA.HU
15. OLD.

TETŐTÉRI ABLAKOK GYÁRTÁSA
VELUX MAGYARORSZÁG KFT.
1031 BUDAPEST, ZSÓFIA UTCA 1-3.
TEL.: (+36-1) 436 0601
FAX: (+36-1) 436 0605
E-MAIL: VELUX-H@VELUX.COM
WEB: WWW.VELUX.HU
10. OLD.

ÜGYNÖKSÉG
MAGYAR DIVAT & DESIGN ÜGYNÖKSÉG
1126 BUDAPEST, ISTENHEGYI ÚT 18.
TEL.: (+36-30) 179 5709
E-MAIL: INFO@HFDA.HU
WEB: WWW.HFDA.HU
16-17. OLD.

ÜVEGEZETT TŰZGÁTLÓ MEGOLDÁSOK
COOLFIRE KFT.
1097 BUDAPEST, ILLATOS ÚT 9.
TEL.: (+36-20) 978 4346
E-MAIL: INFO@COOLFIRE.HU
WEB: WWW.COOLFIRE.HU
14. OLD.

VASBETON SZERKEZETEK GYÁRTÁSA
DVB DÉLMAGYARORSZÁGI VASBETONIPARI KFT.
6724 SZEGED, FRANCIA U. 16.
TEL.: (+36-62) 428 020
E-MAIL: DVBAJANLAT@DVB-SZEGED.HU
WEB: WWW.DVB-SZEGED-HU
112., 177. OLD.

VÁSÁRKÉPVISELET
BD-EXPO KFT.
1021 BUDAPEST, HÜVÖSVÖLGYI ÚT 4.
TEL.: (+36-1) 346-0273
E-MAIL: OFFICE@BDEXPO.HU
WEB: WWW.BDEXPO.HU
116-117. OLD.

VEGYES TERMÉKKÖRŰ KERESKEDELEM
KERTTRADE KFT.
2336 DUNAVARSÁNY-ERŐSPUSZTA, IPARI PARK
TELEFON: (36-24) 534-060
FAX: (36-24) 534-081
E-MAIL: MUANYAG@KERTTRADE.HU
WEB: WWW.MUANYAG.HU
175. OLD.

VILÁGÍTÁSTECHNIKA, VILÁGÍTÁS VEZÉRLÉS
BE LIGHT KFT.
1025 BUDAPEST, SZÉPVÖLGYI ÚT 146.
TEL.: (+36-1) 438 0748
FAX: (+36-1) 325 6266
E-MAIL: BELIGHT@BELIGHT.HU
WEB: WWW.BELIGHT.HU
92., 135.,183. OLD.

SOLINFO LIGHTING&HOME
1077 BUDAPEST, WESSELÉNYI UTCA. 6.
TEL.: (+36-1) 267-0444
E-MAIL: INFO@SOLINFO.HU
WEB: WWW.SOLINFO.HU
11. OLD.

VILÁGÍTÁSTECHNIKA
HOFEKA KFT.
2142 NAGYTARCSA, CINKOTAI ÚT 23.
TEL.: (+36-1) 261 6338
E-MAIL: HOFEKA@HOFEKA.HU
WEB: WWW.HOFEKA.HU
174. OLDAL